CAMILLE LAURENS

Fată

CAMILLE LAURENS

FATĂ

I

E fată. Aşa începe, cu un cuvânt, ca lumina sau ca întunericul. Naşterea ta seamănă cu facerea lumii, există cerul şi pământul, un cuvânt taie spațiul în două, răzbeşte prin mulțime, separă timpul. Cu toate astea, nu Dumnezeu e cel care-l rosteşte, măcar s-o afli de la bun început, ci Catherine Bernard, moaşă la clinica Sfânta Agata, unde ceasul de pe perete indică ora cinci şi un sfert. Nu şi-a pregătit anunțul, n-a dorit şi n-a hotărât nimic, neinteresând-o aspectul ăsta, ea fiind o călugăriță bună, dar rezultatul este acelaşi: îl rosteşte, te numeşte în timp ce te aduce pe lume. Sub boneta imaculată, soața virgină a lui Dumnezeu îşi pronunță sentința, îți dă naştere numindu-te. Te naşti dintr-un cuvânt ca dintr-un trandafir, înfloreşti prin limbă. Nu eşti încă nimic, o biată fărâmă de subiect, te osteneşti ca să ajungi să existi; nu poți spune încă „sunt”, nimeni nu zice „ea este”, nici măcar la trecut, „a fost fată”, nici măcar cu un articol nedefinit, „a fost o fată”, aşa ceva nu se spune. De altfel, nu eşti nedefinită, chiar deloc, nu te-

ai născut nedefinită, ai deja un „e”, să ştii, un „e” mut[1], e drept, dar un „e” mut limbut. Dimpotrivă, eşti un articol bine definit. Faptele vorbesc pentru tine. Născută fată. Vorba-i vorbă, rezonează în aer – încăpere albă, sticlă de apă, pat îngust, crucifix. Naşterea ta este o enigmă banală. Nu eşti aproape nimic, ca un lucru făcut de mântuială. Se produce o schismă, dar unde? Există o seară şi există o dimineaţă. Una o urmează pe cealaltă, una se preschimbă în cealaltă. Tu, însă, nu. Tu nu eşti preschimbabilă. Asta e. Nu mai este vreme ca ursitoarele să se aplece deasupra leagănului tău. Slujba a fost oficiată. Pătrunzi în decor cu capul plecat şi viaţa ta descătuşată se desface în libertate, deşi libertate nu este cuvântul potrivit, pentru că, zi sau noapte, seară sau dimineaţă, nu va mai fi niciodată altceva decât ce este. Ţipi, răcneşti, adevărul ce-ţi umple plămânii e rece, rima e feminină, vociferează şi creează în tine sentimentul aspru al separării, simţi că lucrurile se divid, întregul se rupe în două, se taie, gata, s-a tăiat. Naşterea ta te separă deopotrivă de mama ta, care este şi ea fată, e lucru ştiut, şi de toată umanitatea care nu se numeşte fată. Cuvântul advers nu este pronunţat, dintr-un anume motiv, dar pluteşte silenţios în eterul din încăpere, cuvântul contrar dând aerului un efect de şablon. Un embrion, un fetus, un bebeluş – până atunci, genul fusese de partea sa. Cu câteva secunde în urmă, ea ori el, totul era posibil, gramatica nu-şi alesese încă calea. Acum ţi-au tăiat aripile (ce altceva?), eşti mai singură decât Robinson, dar aşa stau lucrurile, zarurile au fost aruncate odată cu placenta, Dumnezeu, născut băiat, se spune, tată al unui fiu, se

[1] *În limba franceză, genul feminin se formează în general prin adăugarea la forma de masculin a literei „e”, care nu se pronunţă, denumită din acest motiv „e” mut.*

crede, Dumnezeu este un copil care se joacă cu zarurile: este fată.

— E fată.

Vocea ce-ți formulează incipitul nu este modulată de nicio inflexiune deosebită, poate doar de cea indusă de munca bine făcută. Catherine Bernard trage un pic la măsea în afara orelor de program, dar rezultatele nu i-au fost deocamdată afectate. A ajutat multe femei să devină mame, nimic de zis, a tot scos roade din pântecele lor. Chiar şi săpând puțin, nu i s-ar putea găsi preferințe – cel mult o ambivalență: băiatul nou-născut i-l evocă de fiecare dată pe micul Isus din cresă, sacralitatea meseriei ei şi a Naşterii. In schimb, fetele îi sunt mai puțin străine, le spală mai uşor. Dacă se gândeşte bine, îşi petrece o parte însemnată din timp bibilind părți genitale. Cele ale băieților sunt enorme în raport cu restul corpului, aşa umflate de hormoni, îți sar imediat în ochi. Cele ale fetelor, discrete, o fac să-i fie mai puțin ruşine, chiar dacă e stupid. Doamne, iartă-mi gândurile!

— E fată.

De cealaltă parte a enunțului maicii Catherine se află părinții tăi, destinatarii, responsabilii deopotrivă, făcătorii de fete, semănătorii de bucluc – el ori ea, în acea fracțiune de secundă, cine n-a ştiut să dea ce? In clipa de față nu este, totuşi, cea mai importantă întrebare, chiar dacă, mai târziu, nu se vor da îndărăt de la un schimb acid de replici pentru a-şi cimenta ciuda şi a despica eşecul în patru. Primesc vestea. Aşteptând-o, aşteptându-te, nu ştiau nimic. Nu te-au văzut străpungând opacitatea pântecelui matern şi răscolind cu mânuțele aerul lichid pe vreun ecran luminos scrutat de un halat alb, a cărui pândă ar fi pândit-o, sorbind fraza decisivă învăluită într-o îndoială permanentă (conştiința profesională), emoționați de interpretarea lor intimă (dacă se mişcă atât, trebuie să fie...) – sorbind

profeția oracolului, adevărul său probabil, nu „E fată”, ci echivalentul său prudent, sinonimul său aproximativ: „Nu văd nimic aici”. Nu li s-a adus la cunoştință lipsa ta de forme în locul în care acestea se formează. „Nu văd nimic aici” se traduce „E fată”... Nu e nimic de văzut, circulați, e fată. Părinții tăi nici nu aşteaptă, nici nu aud astfel de anunțuri, căci ecografele, aceste maşinării ad-hoc, nu există încă. Ne aflăm în anul 1959. Conturul bijuteriilor de familie sau nimicul transformat în pixeli văzând cu ochii, ideea de-abia fusese întrezărită; tehnica încă nu transcrie unda gelificată a dorințelor şi a dezamăgirilor, nicio imagine nu-i captează pe înotătorii amniotici, aşa că n-ai decât să te faci luntre şi punte, să răscoleşti cerul şi pământul cu lovituri de călcâie, suspansul rămâne întreg până la sfârşit şi zadarnice îți sunt saluturile cu vârful picioruşelor, în ciuda prezicerilor sarcinii: n-ai greață, e băiat, dai la rațe, e fetiță; libido exacerbat, e băiat, dorință pleoştită, e fetiță. Poftă de sare, poftă de zahăr? Fetele sunt lacome, nu-i nicio îndoială. Minge rotundă, fată anunță, minge ovală, nicio scofală („Pfiuu”, reacționează bunicul tău, care i-a fentat pe Ali Blacks în 1925 pe un stadion arhiplin). Circulă chiar ipoteze mai puțin ştiute, secrete, şoptite la ureche, transmise de la gravidă la gravidă, între două respirații pe durata travaliului: dacă, la concepere, ai avut orgasm, bucură-te de băiat, dacă n-ai simțit niciun fior, ia-ți adio de la fecior. Mama ta se îngrijorează.

Este o noutate şi pentru că nu eşti prima. Sunt anunțați nu doar că au o fată, ci că mai au una, o nouă fată – e preferabil să nu se spună „a doua”, pentru că nu se prevede o urmare (aici se înşală). Nu eşti doar o fată, eşti încă o fată. Urmezi unei fete. Sora ta (o să înțelegi în curând), sora ta s-a născut înaintea ta – născându-te, tu eşti cea care îi dă numele de soră, tu eşti cea care vă botează pe amândouă cu acest alt nume în afară de cel de fată, cu acest nume comun

de surori (ea nu-l vrea, nici tu, nici nimeni). Sora ta mai mare s-a bucurat de favoarea lui Dumnezeu, a fost lăsată să vină pe lume fără mare şovăială. I s-a pus, totuşi, numele Claude, ca să i se dea de ştire lui Dumnezeu (cu toate că lipseşte credinţa) că, de fapt, ei aşteptaseră, îşi închipuiseră, speraseră... Tu, a doua, derutezi. „încă o fată": eşti o noutate care dezamăgeşte. Nu erai aşteptată. Sora ta nu inaugura preferinţa străveche a regilor, avizi să-şi asigure succesiunea, dar tu nu eşti nici măcar preferinţa reginei. Nu eşti o prinţesă.

Tatăl tău s-a deplasat totuşi. Nerăbdător, asistă la naşterea ta. E lucru rar la acea vreme, cu zece ani înainte de mai '68; tatii sunt tinuti la distantă de sexul dilatat al femeilor, de durerea care se trezeşte în ele într-un parfum de fecale şi de sânge, de gemetele lor de fiară care crapă în timp ce se goleşte. Nu şi-ar reveni din una ca asta, spune gura lumii, ba, mai mult, ar rămâne neputincioşi. Bărbaţii sunt protejaţi de nereuşită, iar cuplurile, de dezgustul de ele însele. Dar iată că pentru tatăl tău s-a făcut o excepţie, a fost considerat suficient de puternic pentru a rămâne în sala de travaliu, la urma urmei face parte din breaslă sau cam aşa ceva: este dentist. Obişnuit cu deschizătu-rile, aşadar, scutit de emoţie şi deloc stupefiat la vederea mucoaselor sangvinolente. Deprins cu gingiile, nu este expus riscului de a se crede ameninţat de un vagin cu dinţi. De a cădea lat, leşinat, castrat pe viată de viziunea terifiantă. în fiecare zi, el... Dar stai, nu-i aşa... Nu tatăl tău este dentist, ce tot spui acolo, ci doctorul Galiot, pe care l-a întâlnit mai devreme pe culoar, învăluit într-un nor de fum lângă camera moaşelor; va fi dentistul tău când vei avea dinţi, iar fiul pe care se pregăteşte să-l ia în braţe fără măcar să-şi stingă ţigara va fi în aceeaşi clasă cu tine, în a opta şi a noua – Jerome Galiot, un prostuţ născut în aceeaşi zi cu tine, un geamăn fals care va fi întruchiparea perfectă, în ochii tăi, a expresiei „sexul

opus", cu glumele lui nesărate, dar deocamdată trofeu al părinților săi la clinica Sfânta Agata din Rouen; ți-a luat-o înainte cu un sfert de oră şi cu o mică protuberantă. Să rectificăm, prin urmare: tatăl tău este generalist pe strada Jeannne-d'Arc şi ți-a stabilit deja prenumele: Jean Matthieu. Jean ca tatăl lui şi Matthieu ca el, cinste bărbaților din familie şi celor mai frumoase Evanghelii, pe cuvânt de calvinist. I s-a telefonat la cabinet pentru a fi prevenit că nu mai durează mult, iar el a dat fuga pe dată, după a plecat, apoi s-a întors la cinci dimineața, aerul nopții îmbălsămează cromozomul XY, de data asta e bine, e băiat, aşa simte şi vrea să fie de față. L-a salutat în trecere pe doctorul Galiot, „felicitări", şi a dispărut în sala de travaliu în momentul în care tu ieşeai din hău. Măicuța Catherine nu este prea încântată de intruziune, îşi netezeşte şorțul de parcă ar fi fost surprinsă goală şi-l şi expediază lângă mama ta neştiutoare şi frântă, de ce să fie el mai cu moț? Apucase, însă, să-ți zărească craniul. Dacă e să ne luăm după smocurile rare de păr care-ți stau ca lipite în vârful capului, eşti de sex masculin, nu încape îndoială, s-ar putea chiar zice, fără a greşi, că ai în jur de cincizeci de ani, o alopecie galopantă şi nu prea mult timp rămas înainte de a cheli de-a binelea: tatăl tău glumeşte, dar nimeni nu râde, mama ta suferă peste poate, rodul viscerelor ei o săgetează, uitase cum e să suferi ca un câine, nu-ți va sufla niciodată o vorbă despre asta, pentru că suferința fizică se şterge din memoria corpului mai trainic decât plăcerea, natura este bine făcută, iar durerea asta supremă a celor născute fete, ei bine, o vei afla oricum, inevitabil, destul de devreme. în picioare, lângă pat, tatăl tău ține distrat masca peste nasul mamei tale care duce lipsă de oxigen şi de tandrețe, dar stă cu gâtul întins spre măicuța Catherine care este parte din efortul vieții, „haideți, împingem, haideți, respirăm", aşa, aşa, o luăm de la capăt, continuăm, au trecut umerii, câți copii să fi născut

oare cu vorbele? Eliberarea se apropie, tatăl tău se află în apneea nenăscutului, dintr-odată nu mai crede, pare că se sufocă, stupefiat la marginea abisului. „Ce e?”, întreabă mama ta între două respirații, nu se ştie, împingem o ultimă dată, nu miroase a trandafiri şi totuşi, iată, tatăl tău se dezumflă, să fi crezut oare cu adevărat? Ce e? Un rateu.

Eşti pusă pe burta mamei, hei!, face tatăl tău la vederea vulvei indubitabile. Scânceşti. Schițează un zâmbet maşinal şi se retrage. Nu te smiorcăi, răcneşti de-a binelea, urli din toți rărunchii, ce mai plămâni, uite că, judecând numai după auz, n-ai putea face diferența. O voce de stentor, trei kilograme nouă sute şi cincizeci şi doi de centimetri: ai fost pe-aproape. Tatăl tău se retrage. Totul i se pare brusc epuizant, se simte golit, se duce acasă să se culce – cordonul, suptul, baia nu prea sunt treaba lui, peste patru ore va trebui să-şi reia consultațiile. Să-şi sune familia din Ardeche şi să-şi moduleze vocea răguşită: „E fată... Da, da, e bine şi aşa”. O fată. Zis şi făcut. Şampania va rămâne nedesfăcută. Dac-ar fi fost băiat, ar fi asistat la prima baie, pentru plăcerea de a vedea plutind sexul avantajos. Pe când la o fată... Nimic de văzut. Să nu se creadă c-ar fi nefericit, nu-i vorba de asta. Doar că ceva lipseşte ca să fie fericit, atâta tot. Se lipeşte de pereți ca să evite să-l reîntâlnească pe doctorul Galiot, dar dă peste el la intrarea în parcare.

— Deci?

— E fată.

— Ah! E bine şi aşa.

— E fată.

Dacă te gândeşti bine, poate că nu e chiar prima frază pe care o auzi – fiindcă o auzi, asta este indiscutabil: nu se ştie exact ce văd bebeluşii la naştere, dacă sunt mai mult sau mai puțin orbi ori miopi, la început de tot, dar nimeni nu a presupus vreodată c-ar fi surzi. Se spune chiar că aud sunete în utero, cu mai multe luni înainte de-a veni pe

lume, că disting, deformată de chiorăieli şi de rumoarea lichidului amniotic, vocea mamei lor sau vibraţia ei, cioc-cioc-ul tatălui pe burtă, când se întâmplă, sau muzica data suficient de tare. în ceea ce te priveşte, e limpede că tatăl tău nu a încercat să aibă o conversaţie cu tine înainte de-a te naşte, nu-i stă în fire să discute cu necunoscuţi sau necunoscute. Sunt slabe speranţe şi să fi auzit cantate de Bach sau sonate de Mozart, fiindcă îşi ascultă discurile seara târziu, la ora la care este de aşteptat ca o femeie însărcinată să doarmă deja. în schimb, atunci când tatăl tău nu este acasă, dimineaţa, după-amiaza, mama ta ascultă încontinuu hitul anului trecut, „Only You", gângurit de Platters, You're my dream come true, my one and only you, pentru că a cumpărat discul chiar în ziua lansării pe piaţă. Sau Doris Day, Que seră, seră, – whatever will be, will be... Aşa că e posibil ca, în sânul unei gestaţii poliglote, să fi prins, înainte de fraza inaugurală, câteva frânturi de engleză auzite ca din fundul piscinei, pe care le vei traduce mai târziu, când îţi vei face o meserie din asta, eşti visul meu devenit realitate, şi poate chiar trei cuvinte în spaniolă, înăbuşite ca de nişte dopuri de urechi, fie ce-o fi, viitorul nu poţi să-l decizi, acestea din urmă mai potrivite decât primele pentru fericitul eveniment, pentru că, în fond, ce se întâmplă nu este ce ne-am dorit, fiindcă ce se întâmplă, de fapt, eşti doar tu, adică nu eşti decât tu. Iată-te deci, la şase luni de dezvoltare, cu urechile ciulite, gata să asculţi mai întâi refrenele existenţei tale viitoare, apoi, la venirea în lumea exterioară, atât pleoscăitul pietricelei aruncate oblic pe suprafaţa relativ lină a tăcerii („E fată"), cât şi ricoşeurile propagate din voce în voce („E bine şi aşa", „Rămâne pe data viitoare", „Fetele sunt mai cuminţi", „Mai ai timp să înscrii").

Eşti îmbrăcată cu un combinezon alb, oferit de bunica ta, care n-a vrut să sfideze destinul. Ştii povestea cu cei doi bebeluşi la maternitate? „Doi bebeluşi de-abia născuţi stau

culcați unul lângă altul. Primul îl întreabă pe al doilea: «Tu ce eşti? Băiat sau fată? — Nu ştiu, răspunde acesta. — Stai să văd», spune primul, aplecându-se peste pătuț. «Eşti băiat. — De unde ştii? întreabă al doilea. — Simplu, ai botoşei albaştri.»„ în cazul tău, femeile au fost prudente, s-au abținut să tricoteze cu bleu, să vopsească pereții albăstrii, să lipească tapet de culoarea peruzelei în camera ta. Răbdare la orizontul albastru. Nu se vinde pielea ursoaicei înainte de-a legăna ursulețul. Dar nu s-au dedat nici la roz bombon, nici la roz somon şi nici la trandafiriu, ba chiar au respins albul-coajă de ou şi n-au lăsat decât albul pur, zăpada (imaculată) pe care soarta şi cromozomii vor arunca roşu (sânge) sau albastru (rege): natura, şi nu visul, scrie povestea. Cadourile primite după naştere vor îndrepta ezitarea. Iepuraş, zdrăngănele, căciulită, prosop, vei vedea viața în roz – roz precum rochia lui Grace Kelly, pe care toate femeile o copiază de când s-a căsătorit cu prințul ei. Până şi acele de siguranță care îți prind scutecul sunt roz – da, te naşti la frontiera istorică ce desparte scutecele refolosibile de cele de unică folosință; asta înseamnă că nu mai eşti tânără, ştiu. In plus, n-o ajută pe mama ta, închipuie-ți. Scutecul ăsta alb, de fapt, nu e chiar o idee strălucită. Şi cum bunica ta a tricotat pentru cel puțin şase luni şi combinezoane, şi saci de dormit, şi mantouri, şi botoşei, toate de un alb neutru, trecătorilor de pe stradă, vecinilor de bloc, pacienților soțului ei care sunt curioşi şi întreabă, negăsind niciun indiciu, „Ce este?” sau „Cum îl cheamă?”, mama ta le-a răspuns neîncetat „E fată”. Mai mult, a fost chiar nevoită (asta-i culmea!) să-i convingă pe mirații care s-au lăsat înşelați de robustețea ta: „Nu, nu, vă asigur, e fată”.

Tatăl tău se duce dimineața la primărie ca să declare naşterea, s-o declare pe cea născută cu ceva lipsă. în fața funcționarului, nu-şi aminteşte prenumele pe care-l

aleseseră în caz că, dacă, cumva, din nefericire... Dar ce nume era? Juliette, ca naşa ta? Nu, imposibil, Juliette este pandantul[2] lui Romeo, în fine, dacă se poate spune aşa, ha-ha. Juliette este gradul zero al cocoşelului, este aşteptarea a ceea ce nu e, a ceea ce nu are, este sufixul de fată pe viaţă, rimează cu fillette, minette, choupette. Juliette este diminutivul feminizat, Julie pe veci diminuată, fata ce stă de veghe în balcon, rimă simplă pentru un trist poet, Romeo, eroul, se profilează strălucitor peste absenţa ei. Trebuie spus că pe tatăl tău îl cheamă Barraque – cu doi r[3], simte mereu nevoia să precizeze, se potriveşte de minune. Jean-Matthieu Barraque e un patronim, mai trebuie şi-un fiu care să-l ducă mai departe. Şi când colo... Onomastica îl pune în încurcătură – şi nici ţie nu-ţi va uşura viaţa, între paranteze fie spus. Deci? Nathalie? Annie? Sophie? – valsul e-urilor mute, tangoul mutelor. Martine? (doar n-ai înnebunit!). Jeannine? Nici vorbă. Josette? Nu (uf!). E complet pierdut. în cele din urmă, îşi aduce aminte de-un film pe care-l văzuse recent la cinema, Prinţul şi dansatoarea, cu Marilyn Monroe şi Laurence Olivier. Dansatoarea e Marilyn Monroe. Marilyn, atunci? Cu un e la final, ca să sune mai franţuzeşte? Marilyne. N-ar fi rău... Dar dacă vei fi o urâtă când te vei face mare? Dacă nu vei căpăta forme cu care să umpli mâna unui bărbat de treabă? Să te cheme Marilyn nu e chiar uşor. Pune ceva greutate pe umerii tăi. Şi pe sâni, şi pe fese. (în plus, Marilyn Barraque... să fim serioşi. Nici chiar aşa de dobitoc nu e tatăl tău.) E ca Juliette, într-un alt stil: prea bătător la ochi. De ce nu Carmen, dacă tot suntem

---

[2] *Cuvânt cu două sensuri: 1. obiect care formează împreună cu altul o pereche simetrică; 2. care atârnă.*

[3] *Baraque, scris cu un singur „r", înseamnă, atunci când se face referire la o persoană, „bine clădit", „bine făcut".*

aici?! Şi ce-ar spune Simone, mama ta? Ar fi ca şi cum i-ai oferi o rivală sub formă de bebeluş. în schimb, prințul... „Prenumele copilului?”, repetă funcționarul de la starea civilă. Laurence Olivier... Unde mai pui că tatăl tău aduce cu el, i s-a spus deja de mai multe ori (şi cu Sean Connery. Un pic şi cu Tyrone Power). Laurence Olivier. Brunet, tenebros, ca el. Fiu de pastor (anglican, dar treacă-meargă), actor genial (l-a jucat pe Romeo, că tot vorbeam). Bănuit că ar fi homosexual? Tatăl tău nu e la curent, nu pleacă urechea la gurile rele. „Laurence”, răspunde. Laurence, din latinescul laurus „(acoperit de) lauri” (tatăl tău nu e vreun geniu în etimologie, dar este medic, cunoaşte toate plantele după denumirea în latină). Vei fi un atlet grec, un tribun roman, vei avea o cunună de lauri pe frunte. Vei fi Spartacus, vei fi Romeo, vei fi Cezar, Apollo, Napoleon dacă va fi nevoie. Vei fi un prinț, fata mea. Cel puțin la englezoi. Vei fi Laurence, eternul laureat. Sau, dacă preferi, etem(ul)a laureat(ă) (tatăl tău este conciliant în ziua naşterii tale. „Scrierea incluzivă? Ce mai e şi tâmpenia asta?”, îți va spune peste şaizeci de ani. „Femeia e deja inclusă în bărbat”).

Mai târziu, se întoarce cu sora ta Claude, care, deşi încă n-a înțeles că o să fii adusă acasă, nu pricepe deloc ce vede lumea la tine şi de unde până unde atâta extaz. Pe scurt: ai gura lui nenea Albert (biata de tine), nasul bunicii Marcelle (cu atât mai bine), picioarele prea mari pentru vârsta ta (nişte adevărate talabe) şi ochi oblici de nicăieri. Două fante în mijlocul feței: parc-ai fi asiatică (dar nu mongolă, pe cuvânt).

— Am întrebat-o pe măicuța Catherine cum se face că fiică-mea are mutră de chinezoaică, spune tatăl tău ca să distreze audiența (şi ca să încerce să treacă peste lapsusul de la primărie). Mi-a vorbit despre icter postnatal, despre genetică, voința divină: nu prea m-a convins. Am insistat şi

atunci mi-a zis: „E posibil să mai existe un factor”... Aha! Bănuiam eu...

Toată lumea râde, în afară de străbunica ta (se va duce să verifice la poştă).

— L’eau-rance?[4] silabiseşte bunica ta, strâmbând din nas. De ce nu Florence, mai bine?

— Flot rance?[5] se miră tatăl tău.

Să fii o fată dublată de-un oraş?[6] Ce idee! S-ar pierde laurii, nu ai mai simți pornirea să-i strângi în cunună pe cap, ca un bărbat. Ar fi păcat.

— Un lucru e cert, va dura mult până să-mi formez echipa de rugby, zice bunicul tău, pipăindu-i totuşi bicepşii.

Eşti fată. Să nu facem, totuşi, o dramă din asta. Ai ochii oblici, dar nu ne aflăm în China. Nu ne aflăm nici în India. în India, „e fată” a devenit în zilele noastre o frază interzisă. Dacă spui „e fată” înainte de naştere, eşti pasibil de trei ani de închisoare şi zece mii derupii amendă: nu mai ai dreptul să ceri sau să faci ecografie pentru a afla sexul copilului şi să avortezi ulterior, deoarece mult prea multe fete dispar; din cauză că sunt, rând pe rând, sugrumate în faşă, există sate întregi de bărbați celibatari. Din pricină că sunt, rând pe rând, lichidate, bărbații nu-şi mai găsesc sufletele-pereche. înainte de inventarea ecografiei, erau ucise la

---

[4] *Scris astfel, înseamnă „apă sălcie” sau „apă stătută”. Exact la fel se pronunță şi prenumele Laurence.*

[5] *Flot înseamnă val, undă, şiroi. Rance s-ar traduce aici prin sălciu, stătut. împreună, cele două cuvinte se pronunță precum oraşul Florența, Florence.*

[6] *Florence nu este numai un nume de fată, ci şi denumirea franțuzească a oraşului Florența.*

naştere. Dacă te-ai fi născut în India sau în China, poate ai fi murit. La Rouen e bine. Eşti iubită chiar şi aşa.

îmi vei spune că în unele regiuni din lume lucrurile stau exact invers: în Mexic, la zapotecii din Juchitân de Zaragoza, se ţin petreceri grandioase când se naşte o fată, pentru că femeile sunt capii familiei şi îşi transmit numele copiilor lor. Bărbaţii îşi dau salariul femeilor, spre administrare. Nimic de zis, numai că asta se întâmplă în Mexic şi încă pe-o bucată mică de pământ. La tine, până una-alta, mama ta nu are cont în bancă, nu are dreptul să scrie cecuri şi nici să lucreze fără acordul tatălui tău – de altfel, nici nu lucrează. Găteşte (foarte bine – a făcut o scoală de profil), joacă tenis (bine) şi dame (nu prea rău). Cu tenisul este complicat, tatăl tău nu-l vede cu ochi buni, din cauza turneelor care o ţin departe, şi în fustiţă, de masa de duminică pregătită, în consecinţă, la repezeală sau chiar lăsată cu totul în grija lui. Va fructifica în curând acest farniente luându-şi un amant. Este modalitatea pe care au găsit-o fetele, la noi, ca să-şi afirme libertatea, pe picior de egalitate cu băieţii. Onlyyou se declină andyou, andyou. Orice naş îşi are naşa. Orice soţ o nevastă duşmănoasă.

— E fată.

începe c-un cuvânt, ca lumina şi ca întunericul, ca întunericul ce stinge lumina.

Chiar dacă-l auzi de mai multe ori, întâi din gura Catherinei Bernard, apoi cu vocea mamei tale, sprijinită de pernă şi albă la faţă, transmiţând vestea la telefon, chiar dacă-l auzi de mai multe ori încă din prima zi, nu înseamnă că-l şi înţelegi. La drept vorbind, nu-l înţelegi chiar deloc. Cuvântul „fată" nu înseamnă nimic pentru tine, la fel ca „băiat", cuvânt care se strecoară din când în când în conversaţia mamei tale. Ii vei percepe puţin câte puţin, datorită altor cuvinte, importanţa inauguralâ. Vei înţelege că nu este vorba, cum ar putea lăsa să se creadă verbul „a fi",

de o observație neutră, de o constatare, ci mai ales de un raport față de lume, de un destin prin opoziție, dacă putem spune astfel. „E fată” înseamnă în primul rând „Nu e băiat”. Dar, în prealabil, trebuie să treci prin alte cuvinte.

îți descoperi familia. La început cu urechile, pe urmă cu ochii şi cu mâinile. întâi de toate, există mama. Mama e primul cuvânt pe care-l înveți şi e un nume de fată. Dacă ai fi băiat, ar fi la fel, ai ganguri întocmai mama, tata vine pe urmă, e lucru dovedit. Băiat sau fată, toți o iubesc mai întâi pe mama. Iubirea e, la bază, o fată. Scepticii pretind că este primul cuvânt rostit numai pentru că se pronunță mai uşor. Mmmmm e sunetul pe care-l fac în mod natural buzele atunci când caută sânul. Consoana bilabială se potriveşte cu bolboroselile tancului înfometat. Mama este, de fapt, miam-miam, spun aceştia, este chemarea mamelei confirmată de fonetică. Iubirea e un sân, în fond, nimic mai mult. De acord, dar e un sân de fată. Rotund, umflat de lapte, hrănitor. Tații nu au aşa ceva, vei observa. Observi deja şi bagi la cap. Când tatăl tău te ia în brațe, nu găseşti nimic de înhățat sub cămaşa lui albă, totul e plat. Nu se află nimic sub cravată. Fără îndoială, aşa se explică de ce nu te ia aproape niciodată în brațe. Te-ar lua mai des în brațe dacă ai fi băiat? Probabil că nu, pentru că, orice ai fi, în stadiul ăsta nu eşti decât un bebeluş căruia îi curg balele. în plus, băieții n-au atâta nevoie de giugiuleală. îi înmoaie. Chiar şi aşa, întrebarea rămâne valabilă. Pe de altă parte, mama ta este mereu prezentă. Plângi, vine la tine. Ți-e foame, îți oferă sânul. îți dai drumul în scutec, te curăță. Puți, te face să miroşi frumos. Te dor dinții, îți dă girafa la ronțăit. Ți-e frică de întuneric, îți aprinde veioza. Toate astea mai mult sau mai puțin repede. în schimb, tata nu face absolut nimic, observi şi bagi la cap. Mai observi şi că vocea mamei este mai blândă şi mai tandră, spune pupic, lăptic, somnie, puişor, îngână cuvinte care te adorm. Vocea mai

gravă, pe care o vei asocia în curând cu toate siluetele plate, înzestrate cu păr pe corp, o gâlmă în gât şi o pereche de pantaloni, are tonalităţi mai interogative, ce face bebeluşul? unde mi-e cămaşa? când mâncăm? în general, vocea tatei pune multe întrebări, iar vocea mamei răspunde. în general, corpul mamei este aici, acum, te plimbi odată cu el, în braţele sale descoperi bucătăria, baia, dormitorul, pe când corpul tatei este în altă parte, în spatele uşii, ascuns privirilor. Vocea tatei nu ţi se adresează, doar vorbeşte despre tine, ocazional, aproape ştiinţific: eritem fesier, pompă de muls laptele, vaccin lipsă din stoc, în timp ce vocea mamei asociază pentru tine un cuvânt şi un lucru, o senzaţie, un gest: cratiţă, cadă, pupic, cald, nani, te iubesc. Noţiunea „tată" este o absenţă, tata nu e acolo, pe când mama este. Iar când i se întâmplă să nu răspundă, o altă voce preia ştafeta, dotată cu sâni şi cu rochii, o voce care răspunde la numele de mamaie sau buni sau tanti sau Ginette, o voce blândă şi atentă – de asemenea, fete, după toate aparenţele. Un silogism se imprimă în creierul tău de-abia născut: iubirea înseamnă să fii acolo. Fetele sunt acolo. Deci fetele sunt iubire. Cu toate astea, sora ta constituie excepţia de la regulă. Are rochii şi o voce ascuţită, dar de cele mai multe ori nu este acolo, iar când e, nu te simţi în siguranţă. Aşa că nu e clar dacă sora ta este fată. Trebuie verificat.

Că tot vorbim despre fete, un lucru e ciudat. Tu eşti fată, nimic de zis. Dar eşti şi fata tatălui tău. Şi fata mamei tale. Sexul tău şi legătura ta de rudenie nu sunt distincte. Nu ai şi nu vei avea niciodată alt-ceva decât acest cuvânt pentru a-ţi numi fiinţa şi ascendenţa, dependenţa şi identitatea. Fata este eterna afiliată, fata nu-şi părăseşte niciodată familia. Doctorul Galiot, dimpotrivă, are şi un băiat, şi un

fiu[7]. Tu nu ai decât un loc în dicționar, el are două. Fenomenul se repetă cu timpul: când creşti, devii „femeie” şi, eventual, „femeia lui”[8]. Cuvântul unic care te desemnează nu se opreşte niciodată din a-ți sublinia jugul, te raportează mereu la cineva – părinții tăi, soțul tău, în timp ce un bărbat există pentru el însuşi, aşa spune limba, aşa va arăta mai târziu gramatica, la şcoala ta de fete de lângă cea de băieți, „masculinul primează asupra femininului”. într-o bună zi, va trebui să înveți asta pe dinafară, dar o ştii deja din prima zi. Pentru siguranță, în cazul în care n-ai fi ținut-o bine minte, pastorul ți-o va explica din nou, într-o formă mai ilustrativă. Dumnezeu l-a creat pe Adam, după care, găsind că este prea singur, i-a confecționat o femeie din una dintre coastele lui. Eva s-a născut dintr-un os din pieptul masculin! Nu zău...! Ai opt ani, ai reuşit să-ți imaginezi o varză, un trandafir, ai înghițit povestea cu barza, dar fată şi femeie născută dintr-un os de bărbat, asta nu. E prea de tot! Te amuzi împreună cu sora ta, când vă întoarceți de la ora de catehism. „Deci Adam are o coastă lipsă? Ce mai strămoş! Băieților le lipseşte o doagă.” Iar în momentul rugăciunii Promisiunilor, când ai cincisprezece ani, întrebi în gura mare: „Fetelor, ştiți de ce Dumnezeu l-a creat pe Adam înaintea Evei? Pentru că, înainte de a face o capodoperă, ai nevoie de o ciornă”. Toate catehumenele izbucnesc în râs. In schimb, pastorul consideră că nu eşti încă suficient de coaptă pentru a primi comuniunea în acel an.

N-o vei primi. N-o vei primi niciodată. Isus nu e decât băiatul tatei, iar pe tine te doare-n pix. Dar să nu anticipăm.

---

[7] *Fille înseamnă şi fată, şi fiică. în schimb, la masculin există cuvinte diferite pentru băiat şi pentru fiu.*

[8] *La fel, femme înseamnă şi femeie, şi soție.*

Te-ai născut de câteva săptămâni, ai venit acasă. Sora ta, Claude, te priveşte fără amabilitate cum sugi. Aplecată peste pătuţul tău, cu un zâmbet fals pe buze, ţi-ar înfige din tot sufletul o andrea în pupilă, dar mama este cu ochii-n patru. în fiecare zi, îi sugi sânul până nu mai poţi, cuibărită în braţele ei, nu ştii nimic mai bun pe lume decât să aspiri lichidul alb care se reînnoieşte neîncetat, după bunul-plac al fanteziei tale vocale. în afară de sora ta, care ţi-a pus gând rău, şi de tot rozul care-ţi invadează câmpul vizual, nu ai niciun motiv de nemulţumire. Fericirea ta durează patru luni, la sfârşitul cărora, dintr-un motiv mai întâi obscur, mama ta îţi înfige în gură un obiect cauciucat, cu o gaură la extremitate. Laptele pe care-l eliberează nu are acelaşi gust şi, mai ales, mama ta este complet detaşată de el, o vezi cum vorbeşte la telefon, în celălalt capăt al camerei de zi, preocupată, în timp ce bunica ta sau Ginette, menajera, îţi dă biberonul, iar uneori nici măcar nu o vezi, nu e acolo. Să se fi săturat s-o tot tragi de sâni de patru ori pe zi, riscând să le distrugi frumuseţea? Chiar aşa, ce s-ar alege de ea dacă n-ar mai fi frumoasă? O fată urâtă ce şanse are? Sau poate-şi doreşte să fie stăpână pe timpul ei, eliberată de orarul tău înfometat, chiar dacă nu lucrează? Fiindcă nu înseamnă că lucrezi dacă rămâi acasă cu doi copii mici, oricine ştie asta.

De fapt, motivul e altul. Mama ta este însărcinată. Ce? Iar! Da. Mama ta a luat de bun ce i-a spus tatăl tău (el e savantul familiei, ştie perfect cum merg lucrurile, corpul feminin nu are niciun secret pentru el): atât timp cât alăptează, nu are cum să rămână gravidă. E matematic. Lactaţia împiedică revenirea ovulaţiei. Ce spui, Franţ? E un adevărat aş în contraceptie tatăl ăsta al tău! Sau te pomeneşti că s-o fi întors pe şest la ambiţia lui de mascul: să aibă un băiat. Mama ta n-are timp nici măcar să respire. Iar tu n-ai timp să zici „mai vreau”. Eşti înţărcată pe nepusă

masă. De sâni şi de braţe. Mama ta este tot acolo, dar se odihneşte. Pentru că poartă un copil, se spune. Când, de fapt, e invers: nu te mai poartă. Rămâi neglijată pe covor, în pătut, în balansoar. Nu pricepi nimic. Te simţi ca o păpuşă uitată, un obiect nevândut pe un raft, o marfă demodată în aşteptarea noilor achiziţii. Ce nu este în regulă cu tine? Ce-ţi lipseşte?

Mamei tale i se rupe apa într-o vineri după-amiaza, se află la cinematograf cu Andre, un prieten de-ai cuplului. El e cu maşina, pică bine, o duce la clinică fără să aştepte sfârşitul filmului. Tatăl tău îşi continuă consultaţiile, nu se deplasează, preferă să-şi ascundă speranţa în spatele telefonului. Ce e? E fată.

Haideţi, toţi în cor, şi una, şi două, şi trei!

Îi dau numele Gaelle. Care se scrie şi Gael când e băiat, dar chiar şi atunci când e fată (nu insista, părinţii tăi nu-l frecventează pe Freud). E numai pentru starea civilă, de fapt; nu vom avea ocazia s-o strigăm, pentru că moare două zile mai târziu. „Bietul pui de om", şopteşte bunicul tău. Nu ştii nimic despre eveniment, bineînţeles, bunicii tăi rămân cu tine acasă şi nu înţelegi cuvântul „moarte", nu ai decât treisprezece luni. Chiar dacă memoria ta nu păstrează nicio urmă a surorii tale moarte, altfel stau lucrurile cu debaraua neagră. Există, într-adevăr, la bunica ta, în fundul holului, o cămăruţă fără ferestre, o odăiţă căreia i se spune debaraua neagră, unde se depozitează un talmeş-balmeş de obiecte imprecise, şi prin faţa căreia nu treci niciodată altfel decât alergând, fără să te opreşti, convinsă fiind că adăposteşte monştri. Ei bine, debaraua asta neagră există şi în capul tău. Pe 15 noiembrie 1960, când Gaelle, lividă toată, încetează să mai respire la clinica Sfânta Agata, încăperea este deja ticsită: biberoane prost digerate, andrelele lui Claude, mama ta care plânge, bărbia tatălui tău care tremură. Dar ea, Gaelle, se instalează acolo ca o regină.

Bezna totală nu o deranjează, dimpotrivă. Devine copilul din dulap, victima secretă a unei terifiante Bărbi-Albastre. „Aici sunt ucise fetele.” Fugi cât te ţin picioarele din fata pancartei, fără să-i arunci o privire, o vei citi mult timp după ce vei fi învăţat să faci asta. Să se afle oare acolo pentru că ai omorât-o tu? Ţi-ai dorit atât de mult să moară, încât puterea dorinţei tale te înspăimântă. O altă soră? Nici vorbă! Ar însemna sfârşitul splendorii tale. Zdrobită, aşa ai fi! Pitită în debaraua neagră, ura ta face lucrurile să se întâmple. Ţi-a luat sânul mamei din gură? Jos cu mezina! Te-a dat jos din braţele materne? La moarte! Bombardezi totul cu gândurile tale rele şi iată că soarta ţi le îndeplineşte. O altă variantă, mai puţin obscură, e că mama ta n-a dorit-o: un al treilea copil tocmai când i s-au aprins călcâiele după Andre? Nefericit timing. Sau poate să fie de vină tatăl tău, care n-o va vedea decât moartă, pentru că nu i se păruse necesar s-o întâlnească pe prichinduţă, ter repetita non placent. Pe scurt, Gaelle, a treia fată, ultima soră, nu a picat în biotopul bun. Nimeni n-o dorea, aşa că a dispărut discret, cum nu e nevoie să le înveţi pe fete să facă; n-a trebuit decât să-şi urmeze calea. Nu te vei duce s-o cauţi în debaraua neagră. Ajunge cu fetele. Cale bătută. Exit puiul de om. Dar mai târziu, şi de multă vreme încoace, de fiecare dată când tai ceva – pâine, prăjitură, brânză, orice –, tai o bucată în plus, foarte mică, o bucăţică, pe care o pui deoparte, chiar dacă tot tu o mănânci până la urmă. Nu ştii de ce, dar nu poţi să te abţii. E o bucăţică pentru puiul de om, pe care-l celebrează totuşi gelozia ta canibală sau remuşcarea moştenită de la părinţii tăi: partea îngerului, partea lui Gaelle.

Acum plângi, dar nu mai vine nimeni. Te faci din ce în ce mai mică pe măsură ce creşti, nu vrei să deranjezi, nici să constaţi că nu se mai deranjează nimeni pentru tine. încetezi cu plânsul, te prefaci că nu ai nevoie de nimic (atâta

vreme cât orele de masă nu sunt uitate). Părinții tăi fac o mutră de înmormântare, iar tu eşti îngropată de vie, dar ai meritat-o din plin: n-aveai decât să fii băiat, ai fi oferit o consolare suficientă pentru surorile tale. Sora ta mai mică nu moare decât o dată, pe când tu... mori în privirea mamei tale, care nu te mai vede. Mori în regretul tatălui tău, care nu mai speră. Mori în gelozia surorii mari, care visează încă la momentul în care-ți va face de petrecanie. Mori chiar şi-n moartea surorii tale, pentru că n-o înlocuieşti. Pe scurt, ai dat de belea. Ai trăi toate morțile copilăriei dacă bunicii tăi nu ți-ar insufla viață pe o perioadă provizorie, până când îți vor renaşte părinții. Bunica ta a fost mereu singură la părinți, la fel şi mama ei, care a fost, pe deasupra, şi o mamă-fată şi a crescut-o singură. Aşa că li se pare că e de bine să fii fată, într-un fel. Chiar dacă s-ar naşte o liotă de fete, fiecare ar fi unică. Mă rog, unică... în acelaşi timp unică, dar şi ca ele, extraordinară şi identică, hărăzită aceleiaşi sorți ca a lor şi plină de alte posibilități, cine ştie? Fata este viitorul femeii, pentru ele. Fata este viitorul lor, dar şi reflexia lor. Asta le ține pe mamaia şi pe buni. Nu votează decât de zece ani sau nici atât şi încă nu îndrăznesc mereu s-o facă. Dar au speranțe. îți dau procura lor. Vei fi unică, nepoțică. Să nu ieşi, totuşi, din tipar. Fii politicoasă. Fii cuminte. Nu se ştie niciodată.

Dacă e să ne luăm după primele fotografii cu tine, părinții tăi ajung cu bine la suprafața Styxului, barca morților îi aduce la debarcader. în fotografia asta, mama ta zâmbeşte fermecător la obiectiv – îți vine să te întrebi dacă nu cumva Andre a făcut poza. Stă ghemuită, tu eşti lângă ea, în picioare, zâmbeşti şi tu, arăți încă destul de mult a chinezoaică, ochii tăi sunt două migdale ce ți se pierd în obraji, ai o rochiță cu dantelă, şosete albe şi pulpe robuste. în poza cealaltă, porți un costum de baie creponat, stai la dreapta tatălui tău, în slip mulat, sora ta e la stânga lui,

într-un costum de baie identic cu al tău, vă aflați toți trei pe o stâncă, în spatele vostru marea este liniştită. Şi tu, şi sora ta aveți părul foarte scurt, umerii ascuțiți şi doar partea de jos a costumului de baie, astfel încât, împreună cu tatăl vostru, păreți trei băieți aflați în diferite stadii de dezvoltare. Tu eşti încă rotofeie, dar mai puțin ca înainte: intrigat de aspectul tău pufos, tatăl tău a întrebat, în cele din urmă, ce-ți dădeau în fiecare zi la gustare, iar bunica ta a răspuns:

— Patru banane zdrobite, cu frişca şi zahăr, de ce?

De ce se bagă ginerele? Mâncarea nu e treaba băr-baților. Fetelor le plac dulciurile, se ştie. Până una-alta, tatăl tău nu-şi doreşte să ajungi cât o vacă. Face rău la sănătate şi la măritiş. Te-o chema pe tine Barraque, dar asta nu-ți permite să te transformi într-un hamal spătos. Li se împotriveşte matroanelor şi te pune la regim fără banane (îi rămâi datoare pentru asta, zice). Slăbeşti, dar porecla pe care ți-a dat-o atunci îți va rămâne mult timp: Burtosu'. Tatăl tău nu este mai priceput la gramatică decât la brodat. Eşti o fată burtos, ce mare lucru. Cât despre Claude, în versiunea vrăbiuță, nu va aştepta mult până să te numească Popog. Popog, adică popou gras. Eşti o combinație de burtoi şi de popou gras în roz bombon. Este o culoare care n-a făcut pe nimeni să arate mai slab. Dar nu te priveşti încă în oglindă, ai trei ani.

Ai trei ani şi mergi deja la grădiniță de şase luni: ai vrut să te duci acolo unde merge sora ta în fiecare zi (eşti geloasă pe aerul important pe care-l afişează când se întoarce acasă) şi, cum nu mai faci pe tine, te-au primit. La drept vorbind, în primul an îți petreci cea mai mare parte a timpului dormind, te trezeşti într-un dormitor în care toate pătuțurile sunt goale, semănând cu cele din poveştile pe care adulții încep să ți le citească. Atunci când, precum Albă-ca-Zăpada, te trezeşti din somn în mijlocul altor paturi, nu-ți aduci aminte de visele tale şi nici de momentul în care ai adormit.

Primii tăi ani de viață se prezintă la fel: ca un somn lung din care nu-ți mai rămâne nimic sau doar o imagine fulgerătoare, un cuvânt. Este totuşi ciudat, aproape angoasant, să nu ştii nimic despre o perioadă aşa de lungă. Doar martorii îți umplu amnezia cu amintirile lor, şi acestea vagi şi contra-dictorii, plus câteva fotografii, al căror alb şi negru accentuează vârsta. Ce spun toate astea? Că erai un bebeluş-model, pe urmă o fetiță-model, care dormea bine, mânca bine („Cât despre asta...," spune tatăl tău), plângea rar şi zâmbea mult. Model, spun ei.

— Dar nu top-model, adaugă tatăl tău, nu-i aşa, Burtosule?

— Un pic cam timidă, adaugă mama ta.

La început intrigată de chipurile noi, pe urmă sociabilă, în cele din urmă chiar curioasă! Numai că... îmbufnată, vai, cât de îmbufnată! La vârsta la care sora ta intrase în rezistență, spunând „nu" la orice şi bătând din picior, tu nu ziceai nimic, rămâ-neai îmbufnată. Claude a fost mereu mai băiețoasă, afurisită şi rebelă. Tu, la doi ani şi jumătate, de îndată ce erai contrariată, te retrăgeai în colțul tău şi puneai botul. O adevărată fată, ce să mai! Te-am trimis devreme la grădiniță pentru că te plictiseai. Vorbeai deja foarte bine pentru vârsta ta.

Şi fiindcă vorbeşti deja foarte bine pentru vârsta ta şi arăți un mare interes pentru cuvinte, oameni, lucruri adevărate sau neadevărate care se spun, fiindcă trei ani este vârsta primelor amintiri, iar tu ai o memorie bună, fiindcă de-acum înainte eşti prezentă față de tine însăți, ce-ar fi să continui povestea în numele tău? Care sunt amintirile tale de fată?

2

Prima mea amintire începe cu un strigăt,ca şi cum ieşeam printr-un coşmar din uitarea somnului. Ne aflăm toți patru, părinții mei, sora mea Claude şi cu mine, într-o

cameră de hotel în Lavandou, unde mi s-a făcut poza în costum de baie. E noapte, dorm într-un pat cu zăbrele aşezat lângă perete în faţa celorlalte două paturi, unul mare şi unul mic, şi mă trezesc la strigătul mamei:

— Ajutor! A intrat cineva! Un bărbat!

începe cu un cuvânt, ca noaptea. Prin această efracţie pătrund în propria-mi memorie. Tata se ridică, uşa camerei este deschisă, e agitaţie în fundul culoarului, tata iese, se întoarce fără să fi făcut mare brânză, bărbatul a dispărut. Mama, aşezată în pat, îşi recapătă suflul, ţinându-şi palma peste sânul gol. E foarte cald, fantome nemişcate stau la ferestre. Tremur, nu înţeleg ce se întâmplă, a vrut cineva s-o omoare pe mama? Sau pe mine? Ar fi putut să-mi facă cineva rău? Un bărbat?

— Nu-i nimic, spune tata, un borfaş, un şobolan ciorditor, dar n-a avut timp să ne fure.

Un şobolan? Dacă aşa înţelege tata să mă liniştească... Un şobolan care se vâră peste tot, ca insectele, care mişună, la fel ca ele, prin găuri şi gunoaie? Un şobolan cu coada lungă, rapid, imposibil de prins, care se bagă peste tot, murdar şi infam? Toată lumea adoarme la loc, în afară de mine. Aş vrea să mă duc în patul lor şi să mă culc lângă mama, mi-e frică să nu se-ntâmple iar, dar nu-ndrăznesc să cer voie – tata n-ar fi de acord, oricum.

A doua mea amintire e de-a doua zi sau poate din ajun. Tata a cumpărat o barcă pneumatică dotată cu vâsle. Mă duce să văd peştera lui Aii Baba, care se află destul de departe de plajă, trebuie să vâsleşti cel puţin zece minute. Stâncile brune şi acoperite cu muşchi formează o cavitate, hoţii şi-au ascuns comoara sub creastă, pe acolo intră, nu trebuie decât să spui „Sesam, deschide-te!” Vreau să mă duc să caut comoara, dar tata nu e de acord: şi ce te faci dacă hoţii mai sunt acolo? Este periculos şi, apoi, tot un furt ar fi şi ăsta – da, se poate fura şi de la hoţi. Accesul interzis,

aşadar. Revenim de mai multe ori cu barca, dar nu vedem niciodată comoara. Barca se clatină în faţa stâncii despicate, privesc din fundul tuturor ochilor mei, căutând în van sclipiri de aur, e foarte întunecat, nu se vede nici cea mai mică licărire.

Tata ne duce acolo pe rând, pe sora mea şi pe mine, niciodată împreună. Dacă, din întâmplare, barca s-ar răsturna ori s-ar dezumfla brusc, ne-am putea îneca, cu veste de salvare cu tot, iar el n-ar fi în stare să ne salveze pe amândouă, ar fi obligat să aleagă. E un tată care se gândeşte la tot, dar mai ales la moarte. Se gândeşte poate la Gaelle: fetele mai şi mor. Poate că, dacă una dintre noi ar fi fost băiat, ne-ar fi luat împreună cu el în barcă. Un băiat e puternic, un băiat se descurcă mereu. Şi, mai ales, îmi spun, dacă unul dintre noi ar fi fost băiat, în caz de naufragiu n-ar fi ezitat deloc, ar fi ştiut pe cine să salveze.

Hotelul se cheamă Batiscaful. Patronii expun în hol o machetă a aparatului, împreună cu un plan de montare alambicat, pe care tata îl priveşte îndelung, fără să pricep de ce. Un batiscaf, ne explică arătând cu degetul spre aparat, te poate duce foarte departe şi foarte adânc în apă. Poţi face acolo descoperiri minu-nate, pe care nu le întâlneşti în nicio altă parte. Tân-jeşte să meargă acolo, se vede de la o poştă. Hublourile arată ca nişte ochi mari de peşte mort. Cuvântul în sine e complicat. înseamnă „barcă adâncă”, îl pronunţ cu greu, ba-tis-caf, dar nu l-am uitat niciodată. Batiscafurile sunt foarte la modă la începutul anilor şaizeci, toată lumea urmăreşte recordurile de adâncime ale acestor submarine, explorările abisale făcute de Trieste şi de Arhimede îl fascinează pe tata, care a citit tot Jules Verne când era mic. Primele poveşti din viata mea, de la el le ştiu. Nautilus şi Aii Baba, în vara în care aveam trei ani. Mă prefac pasionată de poveştile astea cu caracatiţe şi periscop, la fel şi sora mea, dar ea o fi sinceră. în afară de vocea cu care el le povesteşte,

ce poate să te atragă? Istorisirilor de felul ăstora le lipseşte ceva ca să-mi fie pe plac. Nu prea ştiu ce. Poate fetele. Nu există fete în poveştile astea, în plăcerea lui de a povesti, noi nu existăm. Nu suntem acolo. E şi normal: ce să caute o fată la două mii de leghe sub mări, înconjurată de primejdii şi de maşinării? Dar, mai mult decât atât, de ce băieţilor le plac aşa de tare poveştile fără fete?

Le-am întrebat pe mama şi pe sora mea ce mai tin minte din vara aia, de demult, din Lavandou. Mă gândeam că, deşi nu era, ca în cazul meu, prima lor amintire de pe pământ, îşi vor aminti cu precizie de singura noastră vacanţă împreună. Căci aşa e, nici-când n-am mai plecat toţi patru în vreun loc. Or, tot ce mai ţine mama minte este o excursie cu hidrobicicleta şi faptul că eu, Burtosu', mă duceam, fără pic de jenă, să ling din îngheţatele oamenilor de pe plajă, după ce mi-o terminam pe a mea. Eram aşa de dulce, că nimeni nu-mi rezista, zice ea. Cât despre sora mea, nici ea nu-şi mai aminteşte nimic despre hoţul de la hotel şi, când îi povestesc, mă ia peste picior: mai mult ca sigur că părinţii făceau dragoste, atâta tot; mi-am făcut un ditamai scenariul din câteva ţipete; mi-am dichisit scena primitivă în tâlhărie, în siluire.

Tot ce e posibil. Poate că aveam nevoie să fiu martora unei scene din care lipseam, să astup golul de memorie din care m-am născut. Groaza efracţiei rămâne, chiar şi aşa, după atâţia ani, tatuată în corpul meu; îmi străpunge urechile, la fel cum ochii revăd intrarea în peştera marină impenetrabilă, ce ascunde comoara secretă. într-o zi, acum cinci ani, m-am întors la Lavandou cu Pierre, un nebun după care eram înnebunită. Degeaba am tot căutat plaja: niciun hotel nu se mai numeşte Batiscaful. Nu m-am prins nici care stânci ar fi putut adăposti peştera lui Aii Baba. Nu sunt faleze la Lavandou. Să fi inventat tot? Barcă alunecând la suprafaţa lucrurilor sau submarin explorând abisurile,

memoria sau imaginația mea mă plimbă. „Ai început să-ți imaginezi lucruri la trei ani”, a conchis Pierre, scurmând în nisip cu un cuțit-de-mare. „Erai o fată precoce.”

Sunt o fată precoce, aşa e, sau, mai degrabă, sunt precoce ca o fată: vorbesc mai bine decât mă mişc, ascult mai bine decât alerg, prefer să mă joc cu cuvintele, mai degrabă decât să joc leapşa pe cocoțate. Se pare că limba este privilegiul nostru, al celor ce învățăm atât de devreme să ne limităm corpul. Cuvântul este Nautilusul nostru, are abisurile sale.

La grădiniță, când nu dorm, o caut cu privirea pe sora mea, dar ea nu mă bagă-n seamă, sporovăieşte pe şoptite cu alte fete de vârsta ei care mă privesc râzând şi, foarte repede, se duce la şcoală, pe partea cealaltă a străzii, n-o văd decât la ieşire, posomorâtă să constate că mai trăiesc – şi că trăncănesc întruna, povestindu-mi ziua –, enervată şi să vadă că sunt îmbrăcată ca ea, o geamănă dolofană falsă, ea care visează mereu să fie unica, darămite eu! Singură la părinți, ca prietena mea Jeannine, ce bine trebuie să fie! De multe ori purtăm, e drept, aceleaşi haine, ai zice că la Rouen totul se cumpără în dublu exemplar. De fapt, sunt confecționate dintr-un singur cupon de material din care buni, fostă croitoreasă, face două fuste sau două rochii de duminică, cu flori, cu aplicații de dantelă, cu funde roz. E economicos să ai două fete. Altminteri, s-ar impune un model diferit: băieții au nevoie de alt tipar, sunt croiți din altă stofă. Pe drumul spre casă, Claude merge înainte, rotindu-şi umerii, fluieră între degete, se poartă ca şi cum n-aş exista, iar când vociferez pentru că nu reuşesc să mă țin după ea mă face sclifosită. îmi dau bine seama ce-ar vrea Claude. Vocația ei este cea de fiu unic.

Apropo de băieți, se poate spune că, la început, nu apar decât în relatările tatei şi, schematic, în conversațiile mamei. Verişorii nu s-au născut încă, vecinii sunt pensionari,

părinții nu prea se întâlnesc cu prietenii lor, mai ales dacă au băieți. La grădiniță, deşi clădirea nu este formată decât dintr-un singur corp, clasele nu sunt mixte. Curtea este comună, dar nu ieşim în recreație la aceleaşi ore. Doar câteva activități ne reunesc, cum ar fi distribuirea fadelor pahare cu lapte dimineața şi spectacolele de teatru de păpuşi, la care unii băieți strigă aşa de tare ca să-l avertizeze pe Guignol de ambuscada lui Gnafron[9], încât fetele se pun pe plâns. N-au de ce, fiindcă, dacă te dai un pic într-o parte, le poți zări în spatele scenei pe cele două educatoare care mânuiesc păpuşile şi-şi îngroaşă vocea. Observația 1: dacă vor, fetele ştiu foarte bine să-i imite pe băieți. Mai sunt şi episoadele de dansuri folclorice ale regiunilor şi provinciilor care, potrivit directivelor înaltului Comisariat pentru Tineret şi Sport, favorizează prietenia mixtă şi motricitatea. Momentele acestea sunt propice dezlegării enigmei: ce este un băiat? şi a corolarului său profund: e mai bine să fii băiat? Fără să mă preocupe prea mult întrebarea (ştiu deja că răspunsul este nu), ea survine atunci când se iveşte ocazia. Prima este generată chiar de dispunerea locurilor: clasele şi spațiile de joacă, nonmixte, sunt separate prin toaletele pentru fete şi cele pentru băieți. Pe uşa băieților, omulețul are două picioare. Pe cea a fetelor, poartă fustă. N-ai voie să te duci la băieți, evident (dar de ce?), însă este suficient să treci prin dreptul toaletelor pentru ca diferența să-ți sară în ochi, prin uşa întredeschisă: la ei e vopsit în albastru. In plus, pe o latură sunt aliniate lavabouri minuscule dispuse foarte jos, iar băieții fac pipi înăuntru, sau cel puțin încearcă – uneori educatoarea îi ajută sau îi ceartă. Observația 2: un băiat e diferit; face pipi din picioare. Bun, asta ştiam deja, l-am

[9] *Guignol şi Gnafron sunt personaje din teatrul de păpuşi francez.*

văzut de mai multe ori pe tata cum oprea maşina ca să se izoleze cu un trunchi de copac, de parcă ar fi vrut să-i încredinţeze un secret, oriunde îl apuca pe drum, în timp ce pentru noi, fetele, este o întreagă tevatură; când mă ghemuiesc, furnicile şi gândacii încearcă să se cațere pe mine, tare-aş vrea să mă abțin, dar de multe ori nu reuşesc, trebuie să oprim maşina (fetele sunt nişte pişăcioase, zice tata). Totuşi, nu putem să generalizăm. S-o luăm de exemplu pe Therese. E fermiera de lângă noi, din La Chaux, în Auvergne, unde s-a născut bunicul. Sora mea şi cu mine ne petrecem acolo toate vacanțele de vară, cu bunicii. în fiecare zi, în ciuda protestelor lui mamaie, ne ducem s-o ajutăm pe Therese să spele vasele – are trei băieți şi un soț nu prea amabil, care nu se ridică niciodată de la masă, am constatat. Ei muncesc la grajd sau pe câmp, în timp ce ea urcă la Huit-Fons cu vacile. Le cheamă Albăstrița, Margareta, Delicata, Marchiza, Oacheşa, au numai nume de fete – e normal, sunt mame, dau lapte. Therese ne învață să le recunoaştem, să strigăm cuvinte în dialect ca să le adunăm, e nemaipomenit când ne ascultă, ne simțim puternice când masa lor grea se deplasează la simplul sunet al vocilor noastre. Claude şi cu mine o însoțim pe munte ca să caute iarbă verde, chiar dacă mi-e greu, fiindcă urcuşul e anevoios.

— Haide, Popog, nu renunța! spune sora mea.

Ei bine, Therese, pe drumul pietros, se opreşte uneori din mers, îşi ridică numeroasele fuste şi face pipi din picioare, cu picioarele de-abia depărtate. Balto ridică laba, dar ea, nu. Jetul țâşneşte şuvoi, ca la vaci, face acelaşi zgomot în timp ce se scurge pe pietricele. Therese nu se opreşte din vorbit şi o ia imediat din loc. Ce ne face praf, şi pe mine, şi pe sora mea, e, în primul rând, faptul că ne dăm astfel seama că n-are chiloți. Şi pe urmă, că nu se ascunde, nu se ruşinează,

la fel ca vacile care-şi lasă balegile fără măcar să slăbească pasul.

— Aşa sunt fetele de la țară, zice bunica, se poartă ca animalele.

Sau, altfel spus, revenind la observația 1, fetele fac ca băieții dacă vor. Ori, în fine, dacă pot. O dată, Therese a încercat să mă învețe şi pe mine cum se face, mi-am udat şosetele leoarcă. Deloc uşor pentru o fată de la oraş. Acestea fiind zise, de la țară sau de la oraş, băieții sunt ajutați în treaba asta de-un capăt de țeava aşezat pe o perniță moale, cu care stropesc toată ziua bună ziua şi pe nepusă masă. Naşterea verişorului meu Bruno, când aveam patru ani, îmi confirmă intuiția. Are o țeavă pe care n-o avem nici eu, nici Claude, nici păpuşile mele, nici girafa Sophie, nici mama, sub blă-niță, când face baie cu noi, nici măcar Teddy, ursulețul meu din pluş. O chestie mică pe care mătuşa o curăță la fel de precaută ca atunci când şterge de praf ciucurii de cristal de la lustra din camera de zi şi pe care o numeşte cu adorație „păsărelul meu" – meu, deşi ea, tocmai, nu are aşa ceva, al ei şi-o fi luat zborul. Observația 3, revelația 1: asta e chestia. Chestia lor. Pare un nimic, dar e ceva. Nimic e la fete. Fetele sunt cele care n-au nimic.

Pe de altă parte, la ce le serveşte, lor, în afară de faptul că rămân în picioare, în loc să se aşeze pe closet? E mai bine aşa? Mai degrabă mai puțin practic, doar dacă nu eşti în aer liber. Mai puțin confortabil. Fac totuşi încercări în grădină cu furtunul de stropit, îl țin între picioare şi-l îndrept spre cartofi, spre roşii, o stropesc pe sora mea care încearcă în zadar să mi-l ia, ce mai tura-vura, fac ce vreau cu el, e nostim, nimic de zis. Dar, altfel, mă simt bine cu fetele, la grădiniță, suntem la fel. Ne jucăm împreună, cântăm, ele au grijă să iasă fără zgomot din dormitorul comun ca să nu mă trezească, sunt drăguțe fetele din grupa mea. Sunt şi vreo două care ne trag de păr dinadins, dar

mamele lor vin să se scuze şi fetele n-o mai iau de la capăt. Viaţa e blândă şi liniştită când eşti fată – cel puţin la grădiniţă (acasă, e altă mâncare de peşte). La băieţi nu mă gândesc decât atunci când îi văd, dar în momentele alea mă gândesc cu adevărat, îmi dau toată silinţa. între trei şi sase ani, la grădiniţa Jeanne-d'Arc, îmi perfecţionez cunoştinţele. Zilele cu dansuri folclorice, mai ales, sunt un eveniment. Ne adunăm doi câte doi, o fată şi un băiat, ca părinţii, ca oamenii mari. Cu ocazia asta poţi să atingi un băiat, să vorbeşti cu el, să înţelegi ce este. Foarte repede, ajung să am propriul meu cavaler, nu mai dansez decât cu el pe melodii de copii, lente sau vioaie. îl cheamă Jacques, are cinci ani şi-i lipseşte o mână. Mon petit oiseau, t'estu donc blesse? T'es-tu donc, ă la volette, t'es-tu donc, ă la volette, t'es-tu donc blesse?[10] Mai exact, are o mână din plastic de culoare galben-deschis, al cărei material seamănă cu cel al păpuşii mele Bella, ceea ce mă face să-l simt apropiat, în plus, e mai puţin ţăcănit decât ceilalţi băieţi şi exe-cută paşii cu sârguinţă. îmi place infirmitatea lui, mă (ace puternică. Nu are o mână, dar eu am două, pot să-l ajut. Băiatul are un necaz, iar eu îl voi face să şi-l uite. Mon petit oiseau, veux-tu te soigner? Veux-tu te, ă la volette, Veux-tu te, ă la volette, veux-tu te soigner? Avem prestanţă, chiar dacă dansăm în botoşei, iar mâna lui n-o poate ghida pe-a mea. îl ghidez eu. Eu conduc dansul, eu sunt cavalerul. Observaţia 1: dacă vor, fetele îi imită foarte bine pe băieţi. Jacques e fericit că-i ţin fără dezgust mâna moartă. îmi zâmbeşte, iar la ieşire fuge să mă prezinte mamei lui. Observaţia 4: dacă vor, fetele le fac bine băieţilor. Je veux me soigner et me marier, et me ma, a la volette, et me ma, ă la volette, et me marier.

— E amorezul tău? mă întreabă mama. Are ochi frumoşi.

---

[10] *„Â la volette" este un cântec franţuzesc tradiţional, pentru copii, despre o pasăre rănită.*

Au aceeaşi nuanţă de albastru ca ai lui Andre, de aia.

Cealaltă ocazie de a-i observa pe băieţi se prezintă în curtea din faţa grădiniţei, unde mă duc să mă joc cu Jeannine, prietena mea cea mai bună. în afară de un tobogan şi de un leagăn cu două locuri, nu prea ai cu ce să te distrezi. De multe ori dăm peste aceiaşi doi băieţi în leagăn, se joacă de-a avionul, nu decolează deloc de-acolo, ne enervează. într-o zi, îmi vine ideea să înfăşor pietricele – perfect rotunde, netede – în ambalaj de bomboane şi să le ofer acestora ca monedă de schimb pentru leagăn. Ezită un pic, adulmecând capcana, dar acceptă până la urmă şi ne cedează leagănul. Nu sunt mulţumiţi când găsesc pietricelele, dar Jeannine şi cu mine ne dăm în leagăn fără să ne sinchisim de ei. Cel mai haios e după aia... Peste câteva zile, dăm din nou de aceiaşi băieţi în leagăn, le oferim bomboane. Hopa, de data asta n-or să se mai lase păcăliţi, ne zic, că doar au văzut ce ne poate pielea! Dar ne jurăm de buna noastră credinţă, ne scuzăm pentru data trecută, n-o să mai facem, promitem, de data asta bomboanele sunt adevărate, iată dovada, mâncăm una în faţa lor, facem pace. Se privesc, se pun de acord fără nicio vorbă şi coboară din leagăn, pe care-l încălecăm imediat.

— Ştiam noi..., spun când descoperă pietricelele, dar nu-i auzim, aşa de tare râdem. Observaţia 5: chestia lor nu-i face mai abili decât fetele, ba dimpotrivă. Cu toate astea, e vorba despre o concluzie provizorie, în fond, nu-mi vine să cred că băieţii sunt atât de proşti. S-ar zice, mai degrabă, că au chef să fie amabili, dar fără să se vadă. Ne lasă să-i manipulăm, acceptă să treacă drept fraieri, preferă să cadă în capcana şireteniei noastre decât să recunoască faptul că-şi doresc să ne fie pe plac. Aşa că, pe dată, formulez observaţia 6: un băiat vrea, în secret, să fie plăcut de fete. Este deci mai complicat decât pare. De săpat în continuare.

Un alt mod de a afla constă în studierea părinților, adică o fată şi-un băiat care trăiesc împreună de când s-au făcut mari. La prima vedere, nu pare nostim. De tata nu ştiu mare lucru, doar că, în afară de momentele în care spune bancuri, nu prea zâmbeşte – iar mamei, niciodată. Dorm împreună, mănâncă împreună, nu-şi vorbesc, în afară de bani sau de noi – sau de oameni care au debarcat, nişte englezi[11], dar pe ăştia nu-i vedem niciodată. Nu au mulți prieteni, sau au, dar fiecare în parte. Tata nu mai dă impresia că vrea să fie plăcut de mama. Nu se sărută niciodată ca în Albă-ca-Zăpada, nu dansează niciodată împreună. Dar ce mă interesează în mod deosebit e să ştiu dacă, într-adevăr, tata are între picioare aceeaşi chestie caraghioasă ca verişorul meu – ar fi aşa de ridicol, că numai dacă văd cu propriii mei ochi pot crede. Dat fiind că de fiecare dată iese de la duş, duminica, având un prosop înfăşurat în jurul şoldurilor şi trece prin sufragerie ca să ajungă în camera lui, sora mea şi cu mine ne ascundem sub masă şi ne contorsionăm ca să zărim ce ascunde, dar nu reuşim. în ce-o priveşte pe mama, îi plac rochiile frumoase şi produsele de machiaj. Merge la coafor în fiecare sâmbătă dimi-neața, iar după-amiaza iese la cumpărături cu mamaia, apoi se întorc cu pachete şi probează lucrurile în fața oglinzii. De multe ori, mama îşi dă cu peria în păr şi-şi desface brusc pieptănătura țeapănă de atâta fixativ şi se coafează altfel, deoarece coafeza n-a înțeles nimic. Pe urmă îşi dă cu ojă pe unghiile de la mâini şi discută cu mamaia în timp ce-şi beau ceaiul, vorbesc despre rochii sau despre Andre. Mamei îi place tare mult să fie în pas cu moda, e subțire şi elegantă, ceea ce n-o împiedică să-şi lipească mucii sub fotolii. Mamaia e cea care plăteşte cumpărăturile,

---

[11] *Expresia din registrul familiar les anglais ont debarque (literal: au debarcat englezii) înseamnă a avea menstruație.*

fiindcă tata n-ar fi de acord, nu-i plac, dacă am înțeles bine, cheltuielile inutile, rochiile, permanentul, rimelul, toate astea. Tatăl lui repara ceasuri, iar el degeaba e medic, are cabinetul cel mai jalnic din Rouen şi o cifră de afaceri ridicolă, ce s-o mai lungim, nu sunt neam de Cresus. Chiar şi când vine vorba despre Claude şi despre mine, tot nemulțumit e: pre-supun că rochiile astea roz au costat o avere! Arătați ca nişte copii de bogătani cu astea pe voi!

îmi place cum îmi stă cu rochia, chiar dacă sora mea are una la fel. Mă învârt în fața oglinzii, ca mama. Dar poate nu fac bine, din moment ce tatei nu-i place?

într-o seară, nişte domni trec pe la noi pe-acasă, au de pus câteva întrebări. S-au aşezat la masa din sufragerie cu tata, unul dintre ei bifează rubrici într-un formular pe care şi l-a scos din servietă. După calculele mele, e recensământul din 1964, am cinci ani. Timidă şi curioasă în acelaşi timp, stau ascunsă în spatele canapelei.

— Aveți copii? întreabă domnul.

— Nu, răspunde tata. Am două fete.

3

La cinci ani ştiu deja să citesc, am învățat în acelaşi timp cu sora mea. Pozele mă sperie mai tare decât cuvintele, azvârl pe dulap Albă-ca-Zăpada, pentru că vrăjitoarea de pe copertă mă îngrozeşte, dar citesc şi recitesc la nesfârşit basmele lui Andersen, cu toate că sunt, mai mereu, atât de triste. Dar mie îmi place să plâng şi nimeni nu mi-o reproşează – fetele au acest drept. Sunt, rând pe rând, fetița cu chibrituri, pe care n-o ascultă nimeni şi care moare în frig şi indiferentă, prințesa de pe bobul de mazăre, atât de sensibilă, mica sirenă obligată să-şi sacrifice vocea pentru a obține un loc pe lângă prinț, iar după aceea să se sacrifice pe sine ca să-i salveze lui viața. Când are timp, mama îmi citeşte Frumoasa din pădurea adormită. Pasajul meu preferat e când prințesa se trezeşte datorită sărutului

prințului şi îi spune: „Te-ai lăsat aşteptat cam mult”. O găsesc nostimă cu reproşul ei, deloc stânjenită, un pic poruncitoare, cum îi stă bine unei prințese. îi dau dreptate. I-au trebuit, totuşi, o sută de ani ditamai prințului ca s-o găsească, şi încă pe cal: e mult! Dar fetele aşteaptă cât trebuie, sunt răbdătoare când e vorba să fie iubite. într-o zi prințul meu va veni, într-o zi ne vom iubi. Este prima oară când merg la cinematograf. Cântecul din Albă-ca-Zăpada este o promisiune, iar o promisiune trebuie respectată. Sărutul vine mereu, până la urmă, trebuie doar să aşteptți. Bine, există şi fete care pleacă să-l caute, care nu rămân cu brațele încrucişate şi cu picioarele în papuci. Micuța Gerda pleacă desculță în lumea largă ca să-l aducă înapoi pe prietenul ei, Kay, ținut prizonier de Crăiasa Zăpezii, şi se osteneşte aşa de tare şi trece de atâtea piedici, încât la sfârşit, când se regăsesc, trecuse deja o eternitate. „Pendula făcea tic-tac, acele se învârteau, dar, trecând pragul, îşi dădură seama că se făcuseră oameni mari.” Ştiu sfârşitul pe dinafară şi, când îmi citeşte mama, eu sunt cea care rosteşte ultimele fraze, îmi place durata pe care o evocă, viitorul pe care-l anunță, dar cât de lungă pare viața şi aşa de departe de iubire! E nevoie să porneşti deja la drum? Fetele sunt cele care trebuie să facă primul pas? Nu, mai bine să aştepți, aşa cum face mama când îl pândeşte pe Andre de după perdea: el soseşte, dintr-un moment în altul e acolo şi o sută de ani durează o clipită.

Lui Claude nu-i prea plac poveştile. Iar pe mine mă tratează ca pe un bebeluş. Când suntem la bunici, al căror apartament se află în prelungirea apartamentului nostru, se închide în birou cu Corinne, verişoara pe care tata a poreclit-o Codiță, fiindcă are mereu părul strâns în codițe şi fiindcă nu e burtos. Ele încearcă să mă împingă înapoi, dar cu toate astea reuşesc să intru. Le văd cum trag din bibliotecă volume groase ale enciclopediei Quillet şi caută

acolo cuvinte murdare: coco, pută, puțulică, pulică. Niciunul nu se găseşte în dicționar, bravo lor! Doar cuc apare: „Pasăre migratoare cu pene cenuşii”. Ce mai culoare! La orice m-aş fi aşteptat, dar la cenuşiu, nu. Cât despre pupilică, nimeni în afară de sora mea şi de mine nu ştie cuvântul. Când vorbesc cu Jeannine, ridică din umeri:

— Vrei să zici păsărică?

— Fofoloancă, rectifică verişoara Corinne.

— Savarină, spune Ginette. Crâpăturică.

S-ar zice că nimeni n-are acelaşi cuvânt ca să desemneze chestia şi nici lipsa chestiei. Mai târziu, după ce am citit cuvântul „sex” pe un formular lăsat de tata pe masa din camera de zi – bifase „masculin”, mai sus de „feminin” –, caut şi eu în dicționar. Cuvântul „sex” provine, mi se explică, din latinescul secare, care înseamnă „a tăia” şi care a dat, printre altele, verbele „a segmenta”, „a secționa” şi substantivul „secator”. Iată, aşadar, cum totul se clarifică: s-a sex-ționat cocoşelul băieților ca să se facă fete din ei. Dar unde, dar când? Probabil c-a durut îngrozitor de tare, probabil c-a sângerat mai rău decât genunchiul când cazi de pe bicicletă, chiar dacă nu rămâne decât o cicatrice mică, o despărțitură fină între coapse, dar degeaba mă străduiesc, nu-mi amintesc şi pace. Şi cei care l-au păstrat, de ce-au facut-o? Cine a ales? în orice caz, nu tatăl meu, asta e sigur. O fată este un băiat mutilat. Cam ca Jacques, atunci când îşi deşurubează mâna tăiată. Pentru ce a fost pedepsit băiatul transformat în fată? Nu ştiu răspunsul, am rămas tablou. Nu-mi amintesc să fi fost vreodată băiat, dar ceva profund din mine nu se miră. Uneori mă simt băiat. Nu exact la fel, dar nici diferită, în afară de roz şi de rochii. Ei fac pe şmecherii, se mişcă mult, râd tare. Dar şi eu pot să fac tot ce face un băiat, în afară de pipi în picioare (să zicem...). Doar că n-am chef.

Citesc de îndată ce am un moment de singurătate, şi am destule din astea. Poveştile mă satură, i le spun păpuşii mele. Preferata mea se numeşte Mica prinţesă. E vorba despre viaţa Sarei, o fetiţă foarte drăguţă şi foarte inteligentă, crescută într-un pension de fete bogate şi care, după moartea tatălui ei, se trezeşte orfană şi săracă. Izgonită din şcoala unde era cea mai bună elevă, se vede nevoită să locuiască într-o mansardă şi să cerşească pentru a avea ce mânca, până în ziua în care cocioaba ei începe să se umple de mobile frumoase, de mese delicioase, în timp ce un foc straşnic arde în şemineu fără să-şi poată da seama cum s-au întâmplat toate astea. Nu înţelege în ce fel şi de la cine îi parvin toate minunăţiile – pe fereastră, prin acoperiş? –, iar eu nici atât. Ideea e că are un binefăcător, aflăm la final – un bărbat, evident. Noaptea, am vise de mică prinţesă. Sau, mai bine zis, am mereu acelaşi vis, îl încep când sunt trează şi îl reiau în somn. Locuiesc într-o casă confortabilă – nu un castel, sunt o prinţesă din rândul plebei – şi de fiecare dată când deschid un dulap, un şifonier sau frigiderul ca să scot ceva de acolo, obiectul este imediat înlocuit cu un altul şi mai frumos, şi mai suculent, şi mai pe placul meu. în fiecare noapte, mă învârt în rochii noi, mănânc bezele şi bomboane, am pantofi de lac. Visul ăsta mă însoţeşte din fragedă copilărie, îmi înlătură temerea: nu duc lipsă de nimic, sunt mulţumită.

Când nu mă duc la şcoală, sunt adesea la bunica mea, nu trebuie decât să trec de-o uşă. Rămâne mereu acasă dimineaţa, spre deosebire de mama ei, străbunica mea, care pleacă în fiecare dimineaţă la magazin. Ajunge încă de la ora nouă în parfumeria ei, ea e patroana, are două angajate, dintre care Renee, pe care o invită uneori la masă duminica. Buni are părul complet alb, cu reflexii violet. Nimănui nu i se pare ciudat că, dintre toate femeile din familie, întinse pe patru generaţii, cea care munceşte şi singura care câştigă

bani e cea mai bătrână. Tata n-o iubeşte prea mult pe buni, sau poate buni nu-l iubeşte prea mult pe tata, nu ştiu, dar el o dă des drept exemplu când suntem la masă, uneori chiar o face să plângă pe mama, mai ales atunci când îşi dă cu un ruj nou. Ne spune că trebuie neapărat să avem o meserie, Claude şi cu mine, ca buni; coafeză, învățătoare, infirmieră, ce vrem noi, dar e musai: să nu ne închipuim c-o să tăiem frunze la câini cât e ziulica de lungă – aruncă o ocheadă piezişă către mama –, nu suntem fete de bani gata. Mama, da, dacă am înțeles bine. Tatăl ei, tataia Maurice, e cel care i-a dat apartamentul, maşina, care i-a cumpărat cabinetul ca dar de nuntă – l-a luat pe cel mai mic din Rouen, clientela trebuia creată de la zero, dar chiar şi aşa... asta se numeşte zestre – învăț cuvântul din gura lui mamaie, o să-l reîntâlnesc mai târziu la Moliere: îi dai fetei bani ca să-şi găsească mai uşor un sot.

— Dar atunci, cum se ştie dacă e din iubire sau doar pentru zestre? întreb.

— Una nu o împiedică pe cealaltă, îmi răspunde mamaie.

Mama este o fată de bani gata, iar banii vin de la tatăl ei, ca în basmele în care tații sunt regi. Claude şi cu mine, când o să ne măritățm, n-o să avem absolut nimic, asta e diferența. N-o să fim fete de bani gata. N-o să primim zestre. Nu ştim ce job va avea prințul fermecat, dar nu şi-o va alege pe mucoasa care trage la aghioase când soseşte el. Frumoasa din pădurea adormită, baliverne! Să ne-o scoatem din cap! Burtosu' n-o să aibă un frigider magic care se umple singur. Priceput? Priceput. Ne-am înțeles? Ne-am înțeles. Pe de altă parte, în ceea ce-l priveşte, tata profită foarte bine de banii primiți de fete, aşa că e cam lipsit de logică ce spune el. Zice mereu:

— Banii nu aduc fericirea, dar o întrețin.

Cu toate astea, nu pare fericit. Când o să fim mari, vom fi iubite pentru noi însene. Sau te pomeneşti că nu ni se va

întâmpla niciodată? întrebările astea mă frământă: fără bani, fără iubire, ce să fac? Din fericire, există visele. Şi, înainte de toate, ce habar să aibă tata de viitorul nostru, ferecat cum e în Nautilus?

Pentru că nici bunicul meu nu este vreodată acolo – are o uzină care fabrică plastic şi care-i mănâncă timp şi mai conduce şi clubul de rugby –, casa ne aparţine nouă, fetelor. Mamaia are un program zilnic foarte bine pus la punct. În fiecare zi, după micul dejun, face curăţenie, trecând din cameră în cameră cu mătuful de pene şi cu cârpa portocalie. Şi-ar putea lua o menajeră, dar, în cazul ăsta, ce-ar mai face dimineaţa? îi admir precizia, regularitatea ei mă fascinează la fel de mult cât mă şi sperie: va trebui să fac la fel când voi fi mare? Să repet acelaşi gesturi la infinit, s-o iau neîncetat de la capăt, în timp ce viaţa se petrece afară? Rutina bunicii mele e reconfortantă, ea ştie ce are de făcut şi constată beneficiile, la fel ca mine. Totul este curat, ordonat şi nou, ca şi cum ar fi fost reînnoit de fiecare dată. Mamaia alungă praful care se va alege de noi toţi – aşa ne-a citit pastorul la lecţia de religie:

— Căci ţărână eşti şi în ţărână te vei întoarce.

Nimeni nu scapă de asta, a mai zis el, dar mamaia se străduieşte. înlătură moartea cu mătura, elimină toate cadavrele care se depun sus, pe dulapuri, întreţine viaţa. Pe de altă parte, îmi spun cuprinsă de angoasă, toate astea o să înceteze odată cu moartea ei. Cine altcineva să-i continue sarcina imposibilă? Nu am chef să preiau ştafeta. De altfel, nu-mi cere niciodată s-o ajut, nu mă iniţiază în ale menajului. Prinţesele au alt destin, afară, ca bărbaţii. Aşa că mă ţin după ea, povestindu-i tot felul de istorioare, îi place, chiar dacă uneori îmi spune că sunt cum nu se poate mai fată, o adevărată gură bogată. Când mă satur, trec din nou prin uşa de comunicare şi dau iar de mama. Face şi ea curăţenie, dar mai puţin, nu ajunge până la colţuri, are

douăzeci şi opt de ani, viaţa adevărată e în altă parte. Se apucă de-o ciulama sau de o tartă cu mere, pe la ora unsprezece mănâncă de obicei o felie de salam şi bea un pahar de vin – o duşcă de roşu, aşa-i zice. Aşteaptă telefoanele lui Andre între două vizite – e agent imobiliar –, o sună de la clienţi ca să nu-l audă soţia lui, îi povesteşte lui mamaie care i s-a alăturat după ce şi-a făcut toaleta, ceea ce-i un pic frustrant, îi explică, fiindcă nu poate să-i spună vorbe de iubire. Atunci îşi pune discuri la pick-up, deşi tatei nu-i place să-l folosim când nu e acasă, e convins c-o să-l stricăm. Dansează twist pe Petula Clark şi ne trage după ea, pe Claude şi pe mine, în timp ce mamaia, aşezată pe marginea fotoliului roz, ne priveşte cu indulgenţă, sau cu bucurie, sau poate cu pofta de a ni se alătura – n-are decât patruzeci şi opt de ani, la urma urmei. Mama îi mai ascultă şi pe Sacha Distel şi pe Richard Anthony, comment puis-je vivre dans un monde oii tu n'es pas,je t'aimeje faime bien plus que tu crois, etjamaisje ne vivrai sans toi[12], şi aici, în general, se apucă să vorbească din nou despre Andre şi despre tata, spune lucruri nedrăguţe şi-l numeşte Matthieu, Matthieu e zgârciob, Matthieu nu-i vorbeşte, Matthieu nu-i cine ştie ce la..., uneori mamaia face ochii mari, nu în faţa fetelor, dar mama îi dă înainte, o fi crezând că nu ştim că pe tata îl cheamă Matthieu, ne cam ia de fraiere. E şi un cântec pe care nu-l pot suferi. Refrenul lălăieşte: Vous permettez, monsieur, que j'emprunte votre fille?[13] Versurile astea mi se par idioate, nu se împrumută o fată aşa cum se împrumută o carte de la bibliotecă, fiindcă o fată nu e un lucru şi, pe urmă, o fată nu se înapoiază, o fată se păstrează – în fine,

---

[12] *Cum să trăiesc într-o lume din care tu lipseşti, te iubesc, te iubesc mai mult decât crezi, şi nu voi trăi niciodată fără tine.*

[13] *Îmi permiteţi, domnule, să vă împrumut fiica?*

aşa e în poveşti. Pe cântăreţ îl cheamă Adamo, care înseamnă Adam în italiană. Ei bine, cam dobitoc primul om, ascultaţi ce vă zic.

Când nu citesc, mă joc cu păpuşa. O plimb prin toate camerele în căruciorul ei cu rotile. Bella e blondă, are ochi albaştri, chiar părem rude, noi două. Aniversarea ei pică în aceeaşi zi cu a mea, îi dăruiesc mereu o rochie sau agrafe pentru părul ei buclat, într-o zi, părinţii mei se duc în vizită la Andre şi la soţia lui, care au doi copii cam de vârsta noastră, explică mama.

— O fată şi un băiat, precizează apoi pe un ton un pic trist.

O iau pe Bella cu mine. Christiane are zece ani, vârsta lui Claude, iar Gilbert e mai mic decât mine, are încă nevoie de ajutor ca să meargă la toaletă – mergem toate împreună, cele trei fete, râdem şi el se face roşu ca racul din cap până-n picioare. Are un garaj cu lift pentru maşini şi un tobogan în spirală, nu prea-i place să-i rostogolim cu toată puterea maşi-nuţa cea verde, o Simca, dar Claude o comite de fiecare dată. Christiane are păpuşi mult mai frumoase decât a mea, care vorbesc, îşi mişcă braţele – are chiar una care face pipi dacă-i dai un biberon cu apă. E ciudat că nu poate să le aibă tot timpul cu ea. Este nevoită să-i ceară voie mamei ei, care răspunde cu da sau nu. Dacă zice da (de obicei, când suntem noi acolo, spune da), deschide uşa unui dulap cu o cheie mare, iar înăuntru e Crăciunul: păpuşi minunate, stând drept pe rafturi, altele mai mici într-o casă cu mobilă frumoasă, oglinzi roz, vaze, perii de păr şi bijuterii cam ca în visul meu. Mama Christianei scoate atunci una dintre păpuşi, numai una de fiecare dată, şi ne dă voie să ne jucăm cu ea o oră sau două, după care păpuşa se întoarce la loc în dulap. Christiane e tristă, dar mama ei rămâne de neclintit: nu trebuie să le stricăm, în schimb, Gilbert are mingea, maşinuţele, jocurile Lego şi chiar şi tricicleta la

dispoziție în camera lui, fiindcă „sunt mai solide”. Fetele sunt ca păpuşile, fragile, cu rochii până la coapse, şi nu trebuie să se murdărească. O altă chestie pe care am remarcat-o, de altfel, e că atunci când Gilbert trage vânturi, părinții se amuză, dar dacă e vorba de noi, ne spun că suntem dezgustătoare şi că trebuie să ne abținem. Fetele sunt ceva dezagreabil. De-acum mergem la Andre şi la soția lui cam în fiecare weekend. Casa lor este la țară, la un sfert de oră de Rouen. Când păpuşile Christianei sunt închise, o plimbăm pe-a mea, care nu-şi mai încape în piele de bucurie, sau ne jucăm de-a vânzătoarele cu borcane de dulceață de corcoduşe din grădină. Uneori, Gilbert face pe clientul, ne plăteşte cu bancnote de la Monopoly, pe care le scoate în teancuri. într-o duminică de dinainte de vacanță, o uit pe Bella în camera Christianei. Mă smi-orcăi de pe bancheta din spate a maşinii, dar tata refuză să ne întoarcem ca s-o luăm, o s-o găsesc eu data viitoare, cincisprezece zile trec repede. Când revenim acolo, o caut imediat pe Bella în toate camerele. Nu dau de ea. Pesemne că mama Christianei a pus-o în dulap lângă celelalte.

— Ba nu, spune liniştită. A donat-o la Ajutorul catolic, au nevoie de jucării pentru săraci. Trebuie să învățăm să împărțim.

Mama tace, se uită la Andre. Tata pare încurcat, mai e şi protestant pe deasupra, dar nici el nu spune nimic.

— De ce n-a donat jucăriile lui Gilbert? Întreabă Claude.

Oh, ce tare-mi iubesc sora, uneori! Mama cea rea a Christianei se întoarce către mine.

— N-aveai decât să ai mai multă grijă de păpuşa ta. Ai părăsit-o. Tu eşti de vină.

Pe drumul de întoarcere plâng aşa de tare în maşină, că mama îmi zice:

— Haide, nu plânge. O să-ți cumpărăm alta.

— Să cumpărăm, mereu să cumpărăm, se enervează tata. Sylvie are dreptate: fetelor noastre nu le place să împartă.

Mama tace, ea însăşi s-a săturat până peste cap să-l tot împartă pe Andre. Plâng şi mai abitir, nu vreau una nouă, eu pe Bella o vreau. Peste ani, voi regăsi vorbele astea şi pe fetiţa plângând pe bancheta din spate a maşinii, fiindcă i s-a luat păpuşica. La şapte ani sau la orice vârstă, cel mai greu nu e să înveţi să împărţi. Ci să înveţi să pierzi. S-ar părea că fetele sunt mai repede constrânse la această sarcină ingrată, se înhamă la ea mai des şi dau rezultate mai puţin bune. Melancolia le dă târcoale. Poate că refuză să li se impună înfrângerea. Poate că refuzăm să pierdem din start, chiar şi atunci când ştim că aşa stau lucrurile.

Joia nu este şcoală. Cum mamei nu-i prea arde să ne ia cu ea la clubul de tenis şi, pe de altă parte, cum ştiu că mica prinţesă, înainte de-a fi orfană, dansa, ne înscrie la cursul Martinet, cel mai renumit din Rouen. Lecţiile sunt grele, trebuie să repetăm la nesfârşit aceiaşi paşi, să ne corectăm poziţiile.

— A patra, am spus a patra, articulează profesorul, indicând cu bagheta pe care-o ţine în mână un braţ nerotunjit cum trebuie, un picior întors spre interior, un genunchi prea rigid.

Sunt graţioasă şi am o ţinută bună, defilez serioasă ca un papă cu Larousse ilustrat pe cap, în timp ce-mi fixez ochii pe ochii mei din oglindă şi-mi menţin bărbia imobilă, „i-mo-bi-lă”, spune domnul Martinet, cultiv o ţinută de prinţesă care-mi va servi mai ales în curtea şcolii, pentru a fi poreclită „înţepată”. Claude e mai bună pe partea fizică, face podul şi roata în timp ce eu aterizez pe jos, atrasă de greutatea popogului meu.

— Claude are suplețea, iar Laurence grația, îi explică profesorul Martinet bunicii, care vrea să ne prezinte la Opera din Paris.

— împreună, voi două ați fi o prim-balerină perfectă, glumeşte bunicul, căruia i s-a repetat complimentul.

Opera din Paris? Visez să ajung acolo, dar fără sora mea, numai cu mama şi cu bunica. De fapt, visez la asta, dar în acelaşi timp mi-e frică să mă duc. Tata nu e de acord să avem televizor, dar la bunicii mei am putut să văd pe ascuns aproape toate episoadele din Vârsta fericită. E un serial despre elevele de la şcoala de dans a Operei din Paris, se termină cu bine, dar cât de rele sunt fetele între ele, invidioase şi tot tacâmul! E una care este gata să facă cele mai mari josnicii pentru a primi rolul principal. Cam asta este, de altfel, la baza tuturor poveştilor despre fete, dacă stai să te gândeşti, ca să nu mai vorbim despre poveştile despre surori. Se găsete mereu o vrăjitoare printre ele ori o soră care scuipă venin.

Legat de poveşti, buni a descoperit motivul pentru care ginerele ei, tataia Maurice, se întorcea aşa de târziu acasă, fiindcă nu rămânea doar ca să discute cu contabilul sau să le tragă mijlocaşilor un perdaf la grămadă. Până la urmă, o înştiințează pe mamaia, după ce şi-a desfăşurat ancheta: e vorba despre o blondă grasă care vine uneori să cumpere pudră de la magazin. L-a văzut pe tataia Maurice cinând cu ea la braseria de la gară, după care au plecat împreună cu maşina ei. Se pare că încearcă să-l facă să-i cumpere o tutungerie, iată motivul care a determinat-o pe buni să-şi prevină fiica. Mamaia îi pune întrebări cu o voce schimbată.

— E drăguță, câți ani are, e necăsătorită, crezi că-l iubeşte?

Buni îi spune că e vulgară cu părul ei spălăcit şi că nu umblă decât după banii lui Maurice.

— E o paţachină, o fufă, o farfuză – buni înşiră cuvinte pe care nu le cunosc, o să mă duc să le caut în dicţionar imediat ce voi putea ieşi, fără să fiu văzută, din spatele canapelei unde m-am ascuns cu păpuşa mea Bărbie –, o boarfă, o treanţă, o buleandră, o terminată.

Şi cum mamaia se văicăreşte fără să pară că înţelege dacă ameninţarea este sau nu serioasă, dacă soţul ei va cere divorţul, buni ridică din umeri şi conchide:

— Ce tot îndrugi acolo? Nu pricepi că-i o fată[14]?

în ceea ce le priveşte pe fetele de la cursul Martinet, ele sunt în general drăguţe, chiar dacă cerşesc complimente şi îşi zâmbesc în oglinzi în timp ce se aşază în poziţia de dans. Şi eu fac la fel, a se remarca, pentru că mă înnebunesc după tutuul meu roz-palid, tulul este chiar foarte drăguţ, ca o pălărie de zână, şi satinul demipoantelor este lucios (păpuşa mea Bărbie are la fel, ea e mult mai frumoasă decât mine, fără pic de popog). Pe urmă, mai e Julien. E singurul băiat şi mamele care asistă la curs îl privesc ciudat. E timid şi pare foarte firav în costum strâns pe corp şi colanţi gri, din care se desenează un relief minuscul pe care domnul Martinet îl numeşte uneori punct şi virgulă – încă o denumire pentru chestia lor, îmi dau seama.

— Julien, protejează-ţi punctul şi virgula! strigă când ridicăm piciorul şi râde cu un râs înfricoşător.

Nu are nimic de-a face cu cocoaşa enormă pe care-o arborează între picioare dansatorii în timpul spectacolului de sfârşit de an al clasei adulţilor, în faţa căreia rămânem uluite, Claude şi cu mine, dar se pare că, de fapt, nu e cu adevărat chestia lor, e doar o scoică pentru a-şi proteja chestia. în schimb, fetele n-au nimic, ca şi cum n-ar avea nimic de protejat. Şi sânii lor sunt ca două cocoaşe, dar nu

---

[14] *Mai mult decât în română, cuvântul „fată” (fille) are, în franceză, şi sensul de femeie uşoară, prostituată.*

par la fel de fragile – le protejează cu sutiene şi de-abia aşteaptă să le aibă, chiar dacă au nişte sârme pe dinăuntru, pe care buni le numeşte „balene”, cine ştie de ce. Julien nu face exact aceleaşi exerciţii ca noi, maestrul ne explică faptul că în baletul clasic rolul băiatului este să poarte fata, s-o susţină, s-o pună în valoare, „ca în viaţă”, zice, întorcându-şi către mame chipul schimonosit. Ele zâmbesc. Eu, una, nu prea pricep cum sfrijitul ăsta de Julien ar putea susţine un burtos ca mine, dar vedem noi mai încolo. Am abdomenul în faţă, sunt prea cambrată, mama mă duce la medic şi pe urmă la kinetoterapie (nu înţeleg: cine nu va ezita un pic – să facă ce?), dar domnul Martinet nu găseşte c-ar fi vreo problemă, ceea ce este graţios pentru dans se numeşte lordoz pentru ştiinţă, „o balerină cambrată, e foarte bine”, spune, cântărindu-mi din priviri posteriorul, într-o zi, în vacanta de Paste, în fata autocarului care ne duce în tabără, pe Claude şi pe mine, îl văd pe Julien care plânge şi se agaţă de mama lui, urlând că nu vrea să plece. Ceilalţi îl privesc râzând cum se jeleşte ca o fată, în afară de mine, în primul rând fiindcă sunt fată, apoi pentru că şi eu fac exact ca Julien, urlu, o strig pe mama, o implor să mă ţină acasă, numai că, pe dinăuntru, disperarea mea e bine ascunsă în interior, aşa că nu se vede; Julien joacă în public scena care se joacă în tot corpul meu, invizibilă, secretă – ştiu (am încercat deja) că toate astea n-ar servi la nimic altceva decât s-o enerveze pe mama, care moare de nerăbdare să vadă cum autocarul ne duce departe preţ de două săptămâni – două săptă-mâni frumoase fără noi, două săptămâni lungi fără ea. Un monitor îl urcă pe Julien în autocar aproape cu forţa, el se zbate, pe urmă îşi striveşte nasul de geamul şiroind de lacrimile lui. îl admir pentru curajul de care eu sunt lipsită, acela de a-şi arăta sentimentele, dar în acelaşi timp îl disprețuiesc, nu ştiu prea bine cum se explică asta. Lacrimile lui îmi distrag atenţia de la ale mele, prin

întrebarea pe care mi-o suscită în legătură cu băieții: să fie, deci, sensibili, în ciuda a ceea ce se spune? Să existe oare băieți pentru care iubirea contează mai mult decât mândria de a fi băiat? întrebarea mă sâcâie aşa de tare, că la întoarcerea din vacantă povestesc scena lacrimilor în timpul dejunului, ceea ce ne este permis, pentru că tata e progresist, i se pare normal să-şi lase copiii să vorbească în timpul mesei, în mod cert se pricepe la lucruri despre băieți. Mama remarcase lacrimile lui Julien din ziua plecării, îşi aminteşte foarte bine de ele.

— Ei, băieții şi mamele lor, e ceva special între ei..., oftează.

N-are cum să ştie cu adevărat, dar e clar că aşa-şi imaginează.

— Ziceați că face dans împreună cu voi? Întreabă tata absent, cojind o portocală. Ei bine, o să ajungă o păpuşă.

O păpuşă? Ce legătură să aibă el cu Bărbie?

— Vreau să zic, mi se pare că are toate şansele să devină o tanti...

O tanti? Ce legătură să aibă cu mătuşa?

— Nu, o tanti, adică cineva efeminat.

Efeminat? Sunt avidă de vocabular.

— Efeminat este cineva care se comportă ca o femeie, îmi explică tata, bucuros ca întotdeauna să mă învețe câte ceva.

Dau din cap ca să-i arăt c-am înțeles: „ca o femeie", asta nu e ceva pozitiv. Apoi, nu prea mai am timp să studiez comportamentul lui Julien şi nici să-l compar cu cel al lui tanti Simone. De fapt, într-o zi, când Claude face dus, mama observă dungile mari şi roşii care-i brăzdează coapsele. E nuiaua pe care domnul Martinet, chiar că îşi poartă bine numele[15], o foloseşte şi răsfoloseşte pe Claude cea rebelă

[15] *Martinet înseamnă şi bici cu mai multe curele.*

când ea nu-i ascultă comenzile. Mama nu ştie prea bine dacă este ceva normal (suferă baba la frumuseţe) sau dacă maltratările corporale depăşesc privilegiile maestrului. Ce părere are Matthieu? Părerea lui Matthieu este că ciulamaua e prea sărată şi că trebuie să punem imediat punct dansului, tipul ăsta e un pervers sadic. Iar eu cred că Matthieu are grijă mai ales ca fetele lui să nu ajungă nişte tăntici. Dansul este efeminat. Cu siguranţă şi pianul, fiindcă nici pe ăsta nu vrea să-l învăţ. A fost un concert, la şcoală, m-am întors complet emoţionată, voiam să ştiu să cânt ca domnul; îşi ţinea uneori ochii închişi, scuturându-şi pletele ondulate, muzica părea să-l bulverseze – o păpuşă şi el, fără umbră de îndoială. Cu toate astea, tata ascultă des muzică de felul acesta, seara, după ce ne culcăm. Pian, orgă, lucruri triste. Mă rog, nu e acelaşi lucru, tata nu e o tanti. Când nu ascultă muzică, citeşte romane poliţiste cu fete în costume de baie şi o ţintă pe burtă şi titluri nostime: Nicio jartea în Panama, Gâlceava în Zanzibar, Pantera bulgară. Uneori i le pasează şi bunicului meu. Nici tataia nu este efeminat. Când era tânăr, a jucat în echipa de rugby a Franţei. în fotografii pozează ghemuit, cu o palmă pe mingea ovală, are mâini frumoase şi delicate, nu ca pilierii care au coapse enorme şi maxilare de animale, dar nu-i spun asta. Acum conduce clubul de la Rouen. Când se dă la televizor Turneul celor Cinci Naţiuni, se închide în camera de zi cu vreo zece foşti jucători. Bunica mea introduce cu precauţie un platou încărcat cu beri şi iese imediat. La intervale regulate, scapă din încăperea plină de fum proteste furioase sau strigăte de bucurie ori bombăneli; prin sticla lipsită de luciu a uşii, văd umbre care se destind brusc, sar din fotolii, ridică braţele, dau pe gât sticle de bere. Uneori acestea se sparg, covorul se pătează. Atunci, buni, din bucătărie, mormăie cuvinte deloc drăguţe. Rămân blocată pe hol.

— Nu care cumva să intri, îmi spune bunica.

Oricum n-am niciun chef.

în orice caz, cariera mea artistică se reduce pe la vârsta de opt ani: nici dans, nici pian, dar am încă dreptul să citesc. Totuşi, nu benzi desenate, cu excepția lui Asterix, pentru latină, a lui Lucky Luke, fiindcă un cowboy nu e o păpuşă, şi a lui Tintin, care e deja un clasic – dacă ne gândim bine, ar intra şi el în categoria „păpuşă", dar mai e şi căpitanul Haddock, care bea mult whisky, semn cert de bărbăție. Pe Claude o doare-n cot că nu mai face dans, preferă teatrul. De Crăciun, comandă o jucărie care-l reprezintă pe Thierry la Fronde[16], iar eu primesc costumul Isabellei; regizează episoade în care mă salvează în extremis şi se lasă pupată pe obraz cu un aer superior, aranjând peste codițele mele blonde o perucă de codițe blonde. Jean-Claude Drouot e frumos în colanți foarte strâmți, şi sora mea la fel, chiar dacă ea n-are nimic între picioare. Uneori, ca s-o enervez, cânt: Thierry-Prastie e un dobitoc, cu praştia lui din plastic cumpărată din talcioc, la un preț de nimic, la un preț de nimic. Când sunt singură acasă, îmi pun cu tristețe colanții roz de dans şi schițez câțiva paşi în fața oglinzii. Nu voi fi niciodată o prim-balerină. Dar iată că gustul meu pentru dans este ştirbit de serbarea de la sfârşitul clasei a doua. Potrivit coregrafiei decise de directoare, unele fete s-au costumat în flori, au rochii cu corole roz, iar altele, ca Jeannine şi ca mine, poartă costume de fluturi. Dac-aş fi putut să aleg, aş fi preferat să fiu floare, eşti mai frumoasă şi te mişti mai puțin, te întinzi în soarele dimineții în costumul tău de petale; cu toate astea, sunt destul de mândră de costumul meu multi-color şi strălucitor, buni mi l-a cusut din satin de calitate, numai antenele au fost făcute de educatoare din sârmulițe fixate pe

---

16 *Thierry la Fronde sau Thierry-Prastie este un serial franțuzesc difuzat la TV în Franța anilor '60.*

capetele noastre. Fluturăm deci din aripioare în jurul trandafirilor, ne aplecăm spre ei şi ne reluăm apoi vârtejurile în faţa tuturor părinţilor şi a elevilor adunaţi în curtea şcolii. Deodată, antenele mele şi cele ale Jeanninei se amestecă, ne zbatem, ne arcuim ca să ne eliberăm, dar totul e în zadar, fluturaşii de noi devin căprițe, în timp ce coregrafia îşi urmează cursul, aşa că educatoarei nu-i rămâne nimic altceva de făcut decât să ne spună să coborâm de pe scenă şi să ne lase să ne descurcăm singure în zâmbetele părinţilor şi în rânjetele băieţilor din primul rând. Ruşinea mă paralizează, descopăr umilinţa, un sentiment devorator. Băieţii râd şi mă simt un nimic. Nu durează, dar va reveni. în visele mele apar băieţi care rânjesc. Mă aflu acolo, sub ochii lor, mă aflu acolo, sub ochii mei, ieşită din mine însămi, văd cum fata se zbate neajutorată, cu capul plecat, agitându-şi aripile, o văd cum se zbate prinsă în capcană, cum nu izbuteşte să se elibereze, de două ori, de trei ori, apoi cum se domoleşte şi cum sfârşeşte prin a renunţa. Să fie asta soarta comună a fetelor şi a fluturilor?

4

O văd, zic. De peste timp, mă recunosc în copila aceasta ca într-o oglindă, dar lucrurile par că i se întâmplă altcuiva, altminteri nu sunt în stare s-o fac. Iese de la coteţul pentru iepuri, tocmai le-a strecurat frunze de morcovi prin grilaj. Poartă un şort în carouri şi o bluzită roz. Nu stiu exact ce vârstă are, aş zice că merge pe nouă ani: e prima vară la Chaux fără bunicul ei Maurice, iar asta n-ar fi putut să aibă loc cât trăia el, nimeni n-ar fi cutezat. Nu s-a întâmplat nici mai târziu, fiindcă la zece ani va fi tot timpul bolnavă, este anul în care pielea ei se văietă, în care corpul ei e un plânset.

El e fratele cel mare al bunicului, îl cheamă Felix, iar ea-l numeşte unchiule, la fel ca mama ei. Nu-l vede decât în timpul vacanţelor de vară petrecute la Chaux, unde se

regăseşte toată lumea, cu mic, cu mare: este „leagănul familiei”, spun ei, şi de fiecare dată şi-i închipuie pe toţi, cu ea la mijloc, înghesuiţi într-un landou ca nişte păpuşi. Nu prea-i place de unchiul ăsta, arată ciudat. Dar vine serile la ei să joace belotă; cuibărită în fundul patului, îi aude târziu în noapte, pe cei mari, cum râd sau vorbesc tare la lumina lămpii din bucătărie. Poate să-i vadă prin crăpătura din tocul uşii. Când mama ei e acolo, câştigă mereu, e pricepută la jocul de cărţi. în plus, el le aduce dovlecei şi lăptuci din grădina lui.

Îi face semn să se apropie de salate, uite, o să scoată din pământ una pe care să i-o deie lu’ Marcelle. Ea ştie că nu se zice „deie lu’„, e incorect, dar nu i-o va mărturisi niciodată unchiului, l-ar răni. Marcelle e bunica ei. De când a rămas văduvă, se îmbracă în negru, nu zâmbeşte şi nu mănâncă mare lucru.

— Haide, Lolo, îi spune.

Poartă o salopetă albastră, are cizme de cauciuc şi pământ pe mâini şi ţine o cazma. Ea închide zăvorul de la coteţul pentru iepuri, se apropie. El îi zice să aleagă o salată, i-o arată cu degetul pe cea mai frumoasă, cea care n-a fost mâncată de limacşi. E în spatele ei. îşi înfige cazmaua la zece centimetri de piciorul ei, mânerul trece de capul ei, se gândeşte la nuiaua pe care o tăiase bunicul, pe care făcea în fiecare vară crestături ca să vadă cât de mult crescuse. îi atinge fesele, vrea să se întoarcă, deci şi el vrea să râdă de ea, ştie că Claude a poreclit-o Popog? Dar nu poate, o ţine cu o mână strâns apăsată pe ceafă, ca Therese când jupoaie un iepure, cu cealaltă mână trage de piele, sângele se amestecă cu blana. O împinge cu nasul în zidul polatei, mâna e tot pe ceafa ei, cealaltă mână îi desface nasturele de la sort şi ajunge în chiloţii ei, îi spune „la te uită, încă n-ai păr”, îşi înfige degetele între picioarele ei pe care le forţează să se desfacă, „o să vină şi asta”, se dezechilibrează, ar

cădea dacă n-ar susține-o, „îți place, ha? Tare-ți mai place, la toate fetele le place”, se împinge în fesele ei grohăind, simte pe spatele ei cuțitul cu care despică Therese iepurii, un tractor face un viraj în josul străzii, degetele se crispează între coapsele ei şi îi provoacă durere, apoi se retrag brutal, închid un nasture. Mâna lui murdară de pământ este acoperită de pete maronii. O urcă pe zidul aflat în construcție.

— Aşteaptă-mă aici.

Inima-i bate ca inima iepurelui înainte să moară, s-ar zice că vrea să străpungă pielea caldă. Aşteaptă.

Nu trebuie să-i ieşi unchiului din cuvânt. S-ar întrista. S-ar înfuria. Zidul e înalt.

Aşteaptă.

Revine, ea nu s-a clintit. Picioarele-i tremură la soare. Se duce să-şi bea cafeaua la Therese. O ia cu el, haide, vino. O ridică şi o lasă pe pământ, aşa cum înfigi o cazma. Porneşte la drum lângă el. Picioarele o conduc. La fermă, cu Therese, nu i se poate întâmpla nimic rău.

Therese stă în picioare în încăperea comună, încălzeşte cafetiera pe soba mare cu lemne. Roger, bărbatul ei, şi-a garat tractorul în şopron şi se aşază, greu, pe bancă. Salopeta lui e plină de bălegar uscat. Obrajii îi sunt purpurii şi se uită la ea chiorâş, fără să zâmbească.

— Iate uită, Lolo, apăruşi cu Felix! spune Therese.

Veniráți la băuturică?

Râde, nu are toți dinții. Mai e şi Nicolas, fiul cel mare, cu nevasta lui, care ajută la grajd şi căreia nu-i place când vin copiii să se uite la vaci în timpul mulsului.

Vrea să se ducă lângă Therese, aproape de foc, o vede mai rar de când a avut „totala” – nu ştie ce boală e asta, dar din cauza ei rămân vacile acum pe pajiştea de jos. Nu apucă să ocolească masa, unchiul o trage de braț, o aşază lângă el pe bancă în fața celorlalți şi îşi bagă din nou adânc mâna în

chiloții ei, între coapse, se instalează. Ceilalți înlemnesc şi se uită la mâna afundată, apoi o privesc pe ea, drept în față. Nu cutează să se mişte. Dacă cei mari nu spun nimic, înseamnă că totul e normal. Salata e pusă pe masă în fața ei, are urme de pământ. Unchiul Felix îşi bea cafeaua liniştit, toarnă înăuntru şi o picătură de rachiu, cu mâna stângă, în timp ce cu dreapta cotrobăie în sortul ei ca şi cum ar fi buzunarul lui. Cei mari nu sunt atenți la el, o privesc insistent pe ea. Vicioasă mică, spun ochii lor. Chiar şi cei ai Theresei au o strălucire diferită, iar ea are o expresie răutăcioasă pe care nu i-a observat-o nicicând, la fel ca nora ei, care zâmbeşte strâmb. O judecă, îşi dă bine seama. Dar dacă e ceva rău, de ce nu spun nimic? Nu mai ştie cui să zâmbească. Balto vine să-i adulmece genunchii, o trage de şireturi. Să leşine, asta ar salva-o. Dar nu. După-amiaza continuă. E o păpuşă moale aşezată pe o bancă, o mână se agită în chiloții ei de fată cu toată lumea. Ruşinea miroase a cafea. Frica pute a câine. La final, din pragul uşii, o trimite acasă cu o lovitură peste fese, „haide, şterge-o, du-te acasă acum”, cu tonul cuiva pe care l-a deranjat destul. Therese şterge muşamaua fără să-şi ridice ochii. Roger îşi pune din nou şapca peste părul grizonant, se uită la nasturii de la prohab masân-du-şi ceafa. Pe drumul spre casa bunicii merge dinadins printre urzici, sare în ele, calcă în picioare salata din care țâşneşte un sânge verde.

Nu mai vrea să poarte şort, nu se mai duce să vadă iepurii, nu mai are chef să mănânce legume, este certată, într-o dimineață, intră în camera bunicii şi îi povesteşte tot. Bunica se opreşte din măturat, se apleacă până la înălțimea ei şi îi spune, ținând-o de umeri.

— Ce mi-ai spus adineauri să nu repeți niciodată.

Sub nicio formă. Mă auzi? Niciodată.

Plapuma groasă şi galbenă de pe pat este întinsă perfect, nicio urmă de cută, cu siguranță a petrecut mult timp

făcând asta. Mobila din lemn străluceşte, te vezi în ea ca-n oglindă. Cuvântul „niciodată” e greu ca şifonierul cu aşternuturi. Pune din nou mâna pe cârpă şi freacă, freacă, îi va veni ea de hac jegului.

Seara nu se joacă belotă. Mama e acolo, la fel şi mamaie şi buni. în bucătărie, în jurul mesei, se mai asază Lucie, o verisoară bătrână de-a lui mamaie care locuieşte jos, în sat, şi mătuşa Berthe, una dintre surorile bunicului ei (şi a unchiasului, înțelege brusc), o tanti deloc efeminată, are chiar şi mustață. Se cheamă consiliu de familie – e mai degrabă un consiliu de fete, îşi spune, deoarece tatăl ei se află la Rouen, nu vine niciodată la Chaux. Se vede treaba că bunica ei a rezumat deja situația, pentru că nimeni n-o pune să povestească din nou ce s-a petrecut. S-ar zice că i s-a întâmplat familiei, şi nu ei, că e o chestie neplăcută pentru familie, şi nu pentru ea. Mama ei a întrebat-o doar dacă se simte rău şi dacă sângerase, dar fără să caute să se asigure că totul e bine. Nu pare îngrijorată, pare obişnuită.

— N-ar fi mers niciodată până la capăt, spune mătuşa Berthe, aruncându-i nepoatei o privire uşor dispreţuitoare.

Se uită la ea de parcă ar încerca să-şi dea seama ce se află sub cămăşuța ei de noapte cu flori roz, are aceiaşi ochi răutăcioşi ca Therese în ziua aia. Claude a plecat din bucătărie de îndată ce-a înțeles că e vorba despre Popog, se joacă în camera ei cântând, se aude zgomotul arşicelor care se ciocnesc, uneori le aruncă tare pe podea.

— Mai uşor cu gălăgia, Claude, strigă mama, nu se mai aude om cu om!

— Bineînțeles că nu merge până la capăt (capătul cui?), spune bunica. Nu sunt decât pipăieli. Dar n-are a face: trebuie să înceteze.

— E din cauza nevesti-sii, comentează verişoara, e aşa de când Jocelyne a avut totala (totala? ca Therese?).

— Buni, ce-i aia totala? şopteşte către buni care tricotează şi n-a deschis încă gura.

— E atunci când ți se scoate tot, răspunde ea – gest vag înspre vintre.

îşi strânge cămaşa de noapte între coapse, îi vine să vomite.

— Dar nu ție, prostuțo, adaugă buni, bătând-o uşor cu palma pe braț. Femeilor bătrâne.

— De când cu operația, nu mai vrea să audă de nimic, doarme cu fundul la bărbat-su în fiecare noapte, aşa că e normal să fie frustrat. Bărbații au pornirile lor, n-ai ce face. Au nevoie de ciocăneală.

— Bun, şi atunci ce e de făcut?

— O să vorbesc discret cu fratele meu, spune Berthe, o să-i spun să înceteze. Şi, tu, Lolo, nicio vorbă, ai priceput? Rufele murdare se spală în familie. Uiți tot, ne-am înțeles? Gura cusută toată lumea.

Dac-ar afla cumnata mea, ar fi groaznic pentru ea, săraca... N-a făcut nimic ca să merite aşa ceva.

Mama o însoțeşte în camera ei, o înveleşte, o sărută prelung pe frunte.

— O să fie bine, draga mea. Acum dormi.

— Dar cuțitul, mamă, n-ați vorbit despre cuțitul lui. Dacă află că l-am denunțat, o să-l folosească vreodată?

— Nu era cuțit, draga mea, nu-ți face nicio grijă, nu eşti în pericol, scumpa mea Lolo. Singurul lucru pe care trebuie să-l faci acum este să-l eviți pe unchiul. Cum îl vezi, te duci în altă parte, e simplu. Dacă faci aşa, o să te lase în pace. Iar mătuşa Jocelyne nu va afla nimic.

Ea spune „Da, bine, mamă”, cu ochii închişi sub sărut.

— Ai terminat de făcut pe interesanta? se aude Claude de îndată ce s-a stins lumina. Şi pe mine m-a pipăit mai demult unchiul, dar n-am făcut ditamai tevatura din asta. Nu-i decât un moş scârbos. în plus, nici măcar n-ai sâni.

Adoarme cu greu. Atunci ce era dacă nu era un cuțit? Vede răni însângerate operate de chirurgi, mâinile lor sunt acoperite de pete maro, țin un ac şi un fir de ață pe care-l înfig în carnea buzelor pe care le cos. Se tot gândeşte la ce-a zis mătuşa Berthe, rufele murdare se spală în familie. Ce mai expresie! în noaptea aia, spălătorese mustăcioase lovesc cu bătătoare în pantaloni murdari de bălegar.

în zilele următoare, femeile joacă scrabble în bucătărie şi beau ceai de verbină. Le distinge susote-lile prin perete. Citeşte Fantomița, povestea unei fete şirete care le rezolvă pe toate. Apoi, într-o seară, pe când se afla deja în pat, cu lumina stinsă, aude îngrozită râsul unchiului Felix.

— Şi plus zece! strigă acesta.

A doua zi, apare o sticlă de Pernod pe masă. Jocul de cărți e mai amuzant decât cel de scrabble. Numai că pentru belotă trebuie patru persoane, aşa că, vezi bine, nu se poate fără el.

Tatăl ei nu este la curent cu cele petrecute şi, odată întoarse la Rouen, nimeni nu-i spune ce s-a întâmplat, nici măcar nu le trece prin cap. La bunica acasă, se duce din nou să se aşeze pe fotoliul bunicului, în fața televizorului. De ce-a murit el, şi nu unchiul, care e totuşi mai bătrân? Bunica îi explică faptul că a făcut un al patrulea infarct pentru că a ținut morțiş să care la gară valiza enormă a unei doamne. După trei crize cardiace, i-a trebuit lui, la şaizeci şi trei de ani, să facă pe fantele.

— Şi, uite, m-a lăsat singură. E suficient să treacă o fustă prin preajmă, ca să nu mai vadă nimic altceva.

Ce prosti sunt bărbații! spune cu vocea tremurândă.

5

Prințul fermecat dispare din vise, la fel şi casa magică. Nopțile îi sunt populate de insecte, colcăie de gândaci şi de păianjeni care se vâră peste tot. Corpul ei este plin de orificii prin care poate fi penetrat, coşmarurile ei mişună. în France

Dimanche al străbunicii, citeşte povestea unei femei pe care o durea de mai mulți ani capul, iar la radiografie i s-a descoperit în cele din urmă o urechelniță care-i mânca sinusurile: probabil că intrase printr-o nară în timpul unei sieste la țară, se explică în articol. Fraza asta o bântuie. în fiecare noapte, pe întuneric, se antrenează să-şi comprime nasul, să-şi închidă buzele, să-şi strângă tare coapsele şi fesele: să nu o poată penetra nimic, ideea o obsedează. într-o zi, găseşte un şoricel mort înecat în apa din closet. De-atunci nu mai intră la toaletă fără o carte, pe care o agită febril deasupra WC-ului ca să alunge tot ce zboară, se mişcă, se târăşte, se infiltrează. Aşezată pe colac, se imaginează de dedesubt, cu propriii ei ochi plutind pe apă se vede plină de găuri larg deschise, pielea ei urlă, dar gura e cusută. Curând după aceea, trebuie tratată pentru o constipație rebelă, este chiar cuvântul scris pe prospect, rebelă – ca să vezi, de data asta despre ea este vorba, nu despre Claude. Remediul e mai rău decât boala: supozitoare, spălaturi intestinale... Visează dopuri care blochează toate intrările, toate ieşirile: corpul ei nu e un loc de trecere. Pe acolo nu se trece!

Nu-i mai plac cămăşile de noapte, împrumută pijamale de la Claude, nu-şi scoate niciodată chiloții; nu se mai spală, se preface că face duş dând drumul la robinet şi rămânând pe margine, complet îmbrăcată. Mănâncă fără să-şi descleşteze fălcile, punând mâna în fața gurii. Se spală bine pe dinți ca să nu aibă carii, nu mai vrea să se ducă la dentist, să caşte gura în fața doctorului Galiot. Nu-i mai place să se plimbe, nu se mai tăvăleşte prin iarbă, este la curent cu toate primejdiile pe care le presupun insectele.

— Vietățile mici nu le mănâncă pe cele mari, spune buni.

Nu, dar sunt mai perfide: căpuşele îți intră în piele şi-ți perforează nervii până la paralizie (aşa a văzut o dată, la La Chaux, mama lui Balto a murit din cauza asta), viespile,

dacă le înghiți din greşeală când bei, te pişcă din interior şi te omoară, furnicile te colonizează şi te devorează, te scobesc până te aduc în stadiul de burduf gol, de balon spart. Impenetrabilă, aşa o să fie.

Iarna următoare, îi apare un coş mare în partea de sus a coapsei, sub elasticul de la chiloți. Aşteaptă s-o doară foarte tare până să-i spună mamei, iar atunci trebuie ca furunculul infectat, al cărui vârf înflăcărat supurează, să fie operat de urgență. Tatăl ei se ocupă de asta, pentru că este medic. Cu mâinile între coapsele ei, incizează cu un scalpel coşul obstruat din care se scurge un puroi alb. Mama o ține de ambele brațe ca să nu se mişte. Geme.

— O să treacă, puicuța mea, doare, dar trece repede.

Tatăl ei o ceartă: un furuncul e ceva periculos, ar fi putut să moară, de ce n-a spus nimic? Ea plânge. îi pune pe vintre o compresă din tifon care se înroşeşte imediat de sânge, o fixează cu un plasture, va trebui schimbată zilnic.

— Ți-a venit ciclul? o întreabă Claude, căreia i-a venit de puțin timp.

Vorbim să n-adormim. Până una-alta, degeaba i-a venit ciclul, Claude este iar copil. într-o zi, este adusă pe targa de la şcoală: n-o mai țin picioarele. Când a trebuit să se ridice la sfârşitul orei de franceză, n-a fost în stare, picioarele îi tremurau, n-o mai susțineau, s-a prăbuşit. La treisprezece ani e ca un bebeluş, trebuie cărată în brațe. Părinții sunt îngrijorați. De-abia isprăvită povestea cu furunculul mezinei, se confruntă cu paralizia celei mari – mai-mai că-ți vine să te-ntrebi dacă nu şi-a ales dinadins momentul în care s-o facă şi ea pe interesanta, dar în fine. E greu să le atragi atenția părinților: se ceartă mereu, în perioada asta, îşi spun lucruri groaznice, te pomeneşti c-au impresia că fetele n-au urechi. Boala lui Claude are meritul de a potoli țipetele, cel puțin două săptămâni. Este chemat un

specialist, Claude este supusă unor analize, „n-are nimic”, spune acesta. Andre îi zice acelaşi lucru mamei.

— N-are nimic, joacă teatru ca să lipsească de la şcoală, adaugă.

Dar Claude se prăbuşeşte în continuare, plângând de îndată ce încerci s-o ridici. Se duc la un podolog, care îi recomandă să poarte nişte încălţări mari şi îngrozitoare pe care Claude nu le pune decât de trei ori („Ar fi trebuit să mă fac ortoped”, izbucneşte tatăl când primeşte factura). Nu ajută la nimic, tot nu poate să meargă. într-o seară plânge, strigă că vrea să moară, este atât de nefericită, încât se rostogoleşte pe jos în timp ce-şi zgârie obrajii. îl face pe tatăl ei să-i promită că nu-i va mai spune niciodată mamei că nu e bună de nimic şi nici ei că e leneşă; lungită pe canapea ca un rege merovingian, îl pune să-i jure o grămadă de lucruri, el jură tot ce-i cere, că se va ocupa mai bine de ea, că, deşi nu-l crede, o iubeşte, o iubeşte mai mult decât pe oricine altcineva (mda). Atunci Claude se ridică şi se întoarce la scoală. De Crăciun, tatăl îi cumpără un Circuit 24. Montează împreună cu ea, pe covorul din camera de zi, bucla metalică care o imită pe cea a cursei de 24 de ore de la Le Mans şi, în fiecare zi la prânz, după Jocul de 1 000 de franci, fac cursa de Formula 1 cu manetele turbate. El are o maşină albastră, Claude una roşie. Uneori, unul dintre bolizi deraiază, fiindcă virajul e cam din scurt; râd înainte de a-l pune la loc şi o ţin aşa până se face ora de şcoală şi de vizite la domiciliu. Claude e mândră şi nu-i cedează niciodată locul.

— Popog, pilot de curse? Ce glumă bună!

Se umflă în pene. S-ar zice că tatăl îi aparţine numai ei. Dar, de fapt, acesta se reapucă repede să strige la mamă, să iasă serile fără niciun cuvânt, nu-şi ţine promisiunile. A dus-o de nas. Se pare că în secolul al XIX-lea, la spitalul Salpetriere din Paris, se aflau femei tinere sau bătrâne care

erau precum Claude, paralizate din nimic, ori mute sau chiar oarbe fără niciun motiv. Erau numite „isterice” – un cuvânt nu prea drăguț care vine de la „uter”. În realitate, n-aveau nimic. Asta era problema lor. Faptul că nu pricepeau de ce n-aveau nimic acolo unde băieții aveau ceva. Diferența asta le devasta, nu se complă-ceau în înşelătorie. Li se frângeau corpul şi sufletul din pricină că nu înțelegeau. Toată povestea este descrisă într-o carte de la biblioteca municipală din Rouen, dar fără să ofere răspunsul la întrebare.

În orice caz, nimeni nu se mai ocupă de ea – nici nu i s-a uscat bine furunculul, că locul de vedetă i-a şi fost furat de Claude. Din fericire, îi mai rămâne Jeannine, dar nu-i destăinuie nimic, a înțeles că trebuia să țină totul pentru sine, mai ales rufele murdare, şi cu atât mai mult cele imposibil de spălat. Acum, că au început şi ele şcoala cea mare, lui Jeannine îi place să comenteze ce fac băieții în curtea băieților. Când nu aleargă mâncând pământul, în timp ce-şi imaginează că se împuşcă sau că se duelează, fără săbii, dar cu rotații ample ale brațelor, ei se apropie de bariera care separă cele două curți şi le strigă. Jeannine se opreşte din săritul şotronului sau al elasticului, iar ea se vede nevoită să facă la fel. Băieții strigă „fe-te-le mo-ta-te-le”, Jeannine le expediază nişte „şi bă-ie-ții cu-cu-ie-ții”. Rămâne retrasă, chiar dacă este pe deplin conştientă că o găsesc pe ea mai drăguță decât pe Jeannine; în tabăra de iarnă, se află mereu prin preajmă băieți mai mari care se oferă să-i care skiurile când o văd cum se chinuie să urce panta până la teles-caun. O dată, un băiat mare, de cel puțin treisprezece ani, îi oferă ciocolatele Mon Cheri.

— Ia te uită..., îi zice un monitor colegului său.

— Am văzut, continuă celălalt. Din păcate, n-are decât zece ani.

— Din fericire, vrei să zici..., rânjeşte primul.

Nu înțelege prea bine despre ce vorbesc, dar le zâmbeşte cu gentilețe (să zâmbeşti mereu, aşa spune buni), este circumspectă, o temere o cuprinde uneori în dormitor, când îşi aminteşte. Cât despre băieții de vârsta ei, îşi pierd vremea cu te miri ce. Singurul lucru pentru care-i invidiază sunt bilele lor, biluțe roşii, albastre, galbene, pe care i-ar plăcea să le rostogolească în mână. Dar fetele nu se joacă cu bilele, asta-i situația. Chiar şi vecinul ei Joel, de care-i plăcea, devine răutăcios; într-o seară, în grădina lui, prinde o broască, îi înfige un pai în fund şi suflă ca s-o facă să plesnească. Când este pe jumătate moartă, o aruncă pe-un muşuroi. Nu râde, se strâmbă şi fata lui e de nerecunoscut. Ea îşi acoperă ochii, i se face frig, se simte broască. Niciun broscoi nu e prinț, toate astea sunt scorneli, poveşti de adormit copiii.

Se descurcă foarte bine la şcoală, este mereu prima sau a doua din clasă – nu-i place să fie a doua. În afară de Jeannine, rivalizează cu toate celelalte, e musai să le depăşească. Când termină un exercițiu înaintea celorlalte, ceea ce se întâmplă des, îşi imaginează bubulicele lor strânse cumințI în chiloți, sub fustițe şi şorțulețe. Îşi închipuie rândul de despicături aliniate precum scaunele şi pupitrele cu orificiu pentru călimară – îți înmoi acolo penițele Sergent-Major. Este fascinată de repetarea ordonată a acestui motiv secret, ascuns de aranjamentul hainelor şi mimat de mobilier, ca şi cum obişnuita lume vizibilă ar fi reprezentarea unei lumi obscure interzise, pe care numai ea o bănuieşte. Să ştie că gândurile sunt la fel de invizibile precum sexele îi provoacă o mare plăcere. În curtea şcolii, reperează o fetiță blondă care tocmai a început şcoala primară. Ea, în schimb, a ajuns acum în clasa a cincea, la cei mari. O trage după sine pe Jeannine, uşor reticentă (preferă să profite de pauză pentru a râde de băieți), ca să meargă împreună şi să stea de vorbă cu această fetiță pe

care o cheamă Louisette. La început, o pune să facă lucruri mărunte – să-i aducă o bomboană, să-i cânte un cântec, ceea ce Louisette face cu plăcere. Pe urmă, îi comandă s-o aştepte într-un anume loc din curte în fiecare pauză, îi interzice să se joace cu fetele din clasa ei, îi ordonă să vină la şcoală fără chiloţi pe ea. O ameninţă cu cele mai groaznice torturi dacă nu ascultă sau dacă o pârăşte cuiva. Uneori Louisette plânge, ceea ce e bine, o înfierbântă, într-o zi, la întâlnirea stabilită lângă toaleta din curte nu apare Louisette, ci doamna Tournier, învăţătoarea: dacă nu încetează imediat şi definitiv s-o necăjească pe Louisette, care s-a plâns de ele, vor fi date afară din scoală, le previne. Nu mai au voie să-i vorbească şi nici măcar să se apropie de ea. S-a înţeles? învăţătoarea are un chip dur pe care probabil nimeni nu i l-a mai văzut înainte, în orice caz nu ea, care învaţă aşa de bine.

— Asta nu-ţi dă dreptul să faci orice, spune învăţătoarea. Ar trebui să-ţi fie ruşine.

E nevoită să se supună, dar fetiţa blondă cu cap de înger o obsedează multă vreme. îi vine s-o pună în lanţuri. Ar vrea s-o bată pentru c-a denunţat-o. Având în vedere că trebuie să părăsească şcoala ca să se ducă la colegiu la sfârşitul anului, calculează în câţi ani o să ajungă şi Louisette în clasa a Vi-a: atunci va putea s-o pedepsească din nou; dar asta nu se va întâmpla, pentru că atunci ea însăşi va părăsi colegiul ca să se ducă la liceu, într-un alt cartier din oraş. Să repete o clasă ar fi deci singura soluţie pentru a-şi relua autoritatea asupra ei, departe de doamna Tournier. Este exclus s-o piardă pe Louisette. O să rămână repetentă, şi-o promite.

Până una-alta, citeşte pasionată cărţile contesei de Segur – când mama îi zice Sophiei[17]:

— Eşti o fetită rea.

Seamănă la faţă cu doamna Tournier. Priveşte cu atenţie ilustraţiile cărţii, studiază scenele de aplicare a pedepselor, mişcarea rochiilor ridicate peste fesele goale, cu fundul în sus. în clasă nu este pedepsită niciodată, dar cele care sunt suscită în ea un fel de invidie. Seara, înainte de-a adormi, îşi tot repetă în minte acel moment în care Annie, după ce-a primit zero la dictare, a fost nevoită să-şi petreacă întreaga zi, chiar şi recreaţia, cu o scufie de măgar pe cap. Toată lumea o arăta cu degetul râzând, iar ea plângea, cu capul plecat. încă de la începutul visului, îi ia locul loazei, umblă pe stradă purtând pe cap scufia din carton şi fiind ţinta batjocurii. Dar într-o noapte şi-a inventat visul preferat. Are loc în clasă. Cum directorul şcolii de băieţi o înlocuieşte pe doamna Tournier, care este bol-navă, clasa a cincea este, în mod excepţional, mixtă. Astăzi are loc lecţia despre lucruri. De obicei, lecţia despre lucruri se referă la rouă, la abur, la nucă; săptămâna trecută au studiat oul: albuşul, gălbenuşul, membrana, camera de aer. Tema acestei zile este fata.

Domnul Brun scrie cu creta, cu litere mari: FATA. Pe urmă îşi plimbă privirea prin clasă şi se opreşte la ea:

— La tablă, îi spune.

Ea se ridică, înaintează printre rândurile de bănci.

— Scoate-ţi sortul.

îşi desface nasturii de la bluză, cu ochii pironiţi pe pantofi.

— Ridică-ţi rochia şi dă-ţi chiloţii jos.

---

[17] *Tema pedepselor corporale în scop educativ este centrală într-una dintre cele mai cunoscute cărţi ale Contesei de Segur, Les malheurs de Sophie (Necazurile Sophiei, Ed. Semne, Bucureşti, 2008).*

Băieții râd, fetele chicotesc.

— Haide, mai repede! Ce bleaga, zice învățătorul, coborându-i brutal chiloții până la glezne.

Pe urmă o apasă pe spate şi o îndoaie, o frânge în două peste biroul lui, cu rochia ridicată peste cap şi chiloții în vine. Desemnează şi enunță numele diferitelor părți vizibile, pe urmă îi invită pe elevi să defileze ca să vadă mai de aproape fesele şi gaura dintre fese pe care o arată cu bagheta. Fiindcă se smiorcăie sub rochie, „dar nu mai taci odată", îi ridică picioarele ca să-i scoată chiloții de tot şi i-i îndeasă în gură. Redusă astfel la tăcere, o ridică, o întoarce şi continuă lecția despre lucruri, băieții mai fac un tur ca să vadă şi cealaltă parte, „n-are țâțe", spune unul, „mda, da' are curul mare", răspunde altul, ea se mişcă şi geme.

— Nu eşti deloc ascultătoare, constată învătătorul. Şi se pare că tu eşti premianta clasei?

îi leagă brațele de cârligul din stânga tablei, unde atârnă hărțile de geografie, şi îi ridică fusta complet, peste față, nu mai are decât maioul, deasupra buricului, umerii i se freacă de harta Franței, se sufocă. Sună clopoțelul, „Gata, toată lumea afară!", strigă învățătorul, îşi ia fluierul, îl pune în buzunarul cămăşii gri şi iese. Rămâne spânzurată de brațe, cu chiloții în gură.

Exact în acest moment, de obicei, în timp ce este întinsă în pat, simte cum un val puternic îi traversează coapsele şi burta, iar în secunda următoare leşină, în sfârşit nu mai e acolo. Senzația nu durează decât o clipă, dar e puternică, iar ruşinea însoțitoare e bună şi ea. A descoperit plăcerea asta în timp ce-şi scărpina cicatricea lăsată de furuncul, sub elasticul chiloților. Coapse închise şi apoi deschise, ce descoperire! Nu dă niciodată greş, cu condiția să aducă înapoi imaginea, planul fix, gura încăluşată de chiloți, defilarea privirilor, trăieşte de fiecare dată senzația că ceva urcă, vine, explodează – cel mai adesea, cuvântul „chiloți"

este suficient. Uneori o doare capul foarte tare, se întreabă dacă o să moară din cauza asta, dar vede bine că nu, aşa că reîncepe în seara următoare, uneori chiar şi-n timpul zilei, când e singură.

Pentru că împarte camera cu Claude şi pentru că, adeseori, cu lumina stinsă, îşi vorbesc înainte de a adormi, încearcă să-i explice surorii ei mai mari, dacă tot s-a pus pe picioare, grozăvia cu lecţia despre lucruri: a descoperit o chestie extraordinară, un fel de peşteră a lui Aii Baba, o lampă a lui Aladin pe care nu trebuie decât s-o freci, e fantastic, şi se gândeşte că, după ce va afla, Claude n-o va mai trata ca pe-un bebeluş. înainte de a-i revela totul despre minune, o pune să-i promită că nu va spune nimănui şi în niciun caz părinţilor. Claude promite. Dar nu este convinsă de descoperire.

— Nu simt nimic.

— Pe bune? Mai încearcă. Freacă.

— Nu. Mă enervează. Baţi câmpii. Şi, în primul rând, care-i legătura cu lecţia despre lucruri? Te crezi cumva ou?

Râd pe întuneric.

— Ideea e că tu eşti lucrul şi tot tu simţi plăcerea. Ai reuşit?

— Nu. Un ou nu simte plăcere, Popog. Hai, noapte bună, Burtosule!

Nu insistă. Să fie atunci un secret personal, un dar pe care numai ea îl posedă? Un fel de reîntoarcere la visul despre casa îmbelşugată, dar altfel: bomboanele şi pantofii de lac nu valorează doi bani când deţii această plăcere intensă care se înnoieşte după bunul-plac în fiecare zi. Să fie, aşadar, o fată unică?

Cam asta par să spună cele două doamne cu care se trezesc într-o seară acasă, exact înainte de cină. Sunt psihologe şi fac un studiu pornind de la rezultatele testelor derulate cu două luni mai devreme în grupul şcolar Jeanne-

d'Arc. Fără să se jeneze, cer să vadă apartamentul, intră în „camera fetelor".

— Din câte vedem, Laurence nu are propria ei cameră? ia notițe într-un caiet cu arc cea mai tânără dintre ele. Cărțile de pe raftul acesta sunt ale lui Laurence? Citeşte mult? A suferit de vreo boală? Evenimente familiale de semnalat? (nu, nimic) îmi puteți spune ce profesie aveți, domnule? Şi dumneavoastră, doamnă, presupun că nu lucrați, vă ocupați de fiicele dumneavoastră? V-aş ruga să le spuneți să ne lase acum, trebuie să vorbim ca între adulți.

— Ce-a făcut Popog? întreabă Claude surescitată. A făcut ceva rău?

Sunt însă împinse în antreu, uşa camerei de zi se închide peste curiozitatea lor. Din fericire, se aude tot prin pereții despărțitori. îi e frică. Să fie de la poliție doamnele? (a trişat la testele de geometrie, nu pricepea nimic, pe formular se vedeau răspunsurile şterse prost cu radiera, le-a recopiat). O doamnă îl pomeneşte pe unchiul coşmarurilor ei – inima-i bate foarte tare, sunt psihologii ăştia în stare să-ți cunoască tot capul pe dinăuntru, să-ți ghicească groaza cea mare? Nu. Doamna le explică părinților faptul că IQ-ul este coeficientul inteligenței. Al ei e ridicat. Aptitudini lingvistice deosebit de mari. Mai puțin bune la geometria în spațiu, dar, cu toate astea, are nivelul cel mai ridicat din tot grupul şcolar de gradul unu care a dat testul la Rouen.

— Chiar şi dintre băieți? se miră vocea tatălui.

— Da. Toți elevii au dat aceleaşi teste.

— Aha. Interesant...

— Laurence a scris pe fişa de informații c-ar vrea să se facă, mai târziu, hostesă. E neobişnuit. Ştiți cumva de ce?

— Ah, cu siguranță pentru că le-a văzut la Salonul de automobile de la Paris, am fost să-l vedem, sunt pasionat de maşini. Probabil că i-au plăcut uniformele, felul în care erau machiate, trebuie să recunoaştem că erau drăguțe.

— Este normal pentru o fetiță. Dar ea poate ținti mai sus, stiti? La o meserie mai bună.

— Da, desigur. Le spun mereu că trebuie să muncească. Dar, dacă interpretez bine rezultatele, nu pot conta pe ea ca să-mi preia cabinetul?

— Fetele sunt mai degrabă înclinate spre litere, într-adevăr. Acestea fiind spuse, sunt din ce în ce mai multe femei medici, după cum ştiți.

— Da. Dar hostesă într-un aeroport, de exemplu, ar fi bine pentru Laurence. Limbile străine, pentru o fată, constituie un domeniu bun de studiu, cu rusa, chineza, ai perspective bune în zilele noastre.

— Şi fata cea mare, ea ce vârstă are? Treisprezece? învață la fel de bine ca sora ei? Se înțeleg bine?

— Vai, nu, Claude e o leneşă, nu face decât strictul necesar, orice motiv e bun ca să ardă gazul de pomană. în rest, ce să mai zic, ştiți cum sunt fetele, se dondănesc tot timpul, se trag de păr şi aşa mai departe. Când îşi pun mintea, se transformă, nici mai mult, nici mai puțin, în nişte cățele afurisite. Ah, e nevoie de psihologie...

Claude se retrage în cameră ca să rumege cuvântul „leneşă". în schimb, pe ea cuvântul „cățea" o țintuieşte de uşa camerei de zi, după care o azvârle la toaletă, unde se ascunde. De ce să-ți insulți propriile fete, şi asta în fata unor femei necunoscute? Căci e o insultă, o ştie. Cu toate astea, doamnele nu spun nimic. Mulțumesc pentru timpul acordat şi pleacă.

— La revedere, domnişoarelor! strigă de pe palier.

Mama lor nici n-a deschis gura. Acest IQ mare, de unde poate să vină? De la Matthieu, cu siguranță, chiar dacă nu s-ar zice. E totuşi medic... Ea a făcut o şcoală de menaj. Până de curând, n-avea dreptul să practice o meserie fără aprobarea soțului. Legea tocmai s-a schimbat, i-ar plăcea să câştige bani, să nu fie nevoită să-i ceară lunar lui Matthieu,

să cerşească, mai bine zis. Se duce des să-l ajute la cabinet când e de gardă, cunoaşte toate bolile şi tratamentele pacienţilor. Dar asta nu se pune, să-ţi ajuţi bărbatul nu e chiar muncă, mai ales dacă n-ai diplome. în fine, e ciudat acest IQ al lui Lolo. Să fie oare de la tatăl ei? Inginer şi geniu au destule litere în comun.

Cățea. Cuvântul îi revine în minte şi o obsedează. E o insultă. Dar nu e, mai întâi de toate, femininul de la cățel? Tot ce este feminin dezamăgeşte, înjoseşte, de-acum o ştie. Cățel e o constatare. Cățea e o jude-cată. Schimbându-şi genul, cuvântul devine rău. Dar are puteri. Va da din nou peste el nu peste mult timp, la biblioteca municipală unde stă cu orele, de câte ori are ocazia. „Heliogabal mai prinse şi doi cerbi la carul lui, iar altădată patru câini şi încă patru fete[18] goale trăgându-l în alai”[19], citeşte din întâmplare într-o carte de Montaigne. Fraza asta intră în colecția privată a mângâierilor ei cele mai violente. Are un fel de hit-parade, ca la cântece. Ce frază bună e asta, mai ceva ca la contesa de Segur, vede imaginea şi cuvântul pe care-l scuipă, vede fata în lesă care înaintează în patru labe, vede animalul biciuit care merge înainte, se vede pe sine acolo. Când eşti cățea, juisezi. A juisa: a simți o plăcere fizică sau morală. Prima dată a dat peste acel cuvânt într-o carte având ca titlu un prenume de fată – Justine sau Juliette. împrumută tot felul de cărți de la bibliotecă, se compune astfel o lume hibridă al cărei fir conducător este că medicii în bluze albe se căsătoresc cu infirmiere, că orfanele îşi găsesc fericirea după o serie de nenorociri, că fete pe care le cheamă Alice sau

---

[18] *În fr. garces, termen neutru la acea vreme (masculinul de la garţon), devenit peiorativ în franceza contemporană.*

[19] *Montaigne, Eseuri II, capitolul 6, „Despre îngrădiri”, Ed. Ştiințifică, Bucureşti, 1971, p. 468, trad. Mariella Şeulescu.*

Fantomița rezolvă enigme şi că reginele sunt iubite cu pasiune. Cu frazele secrete, extrase la întâmplare de pe rafturi, este cu totul altceva, sunt diferite ca ziua şi noaptea; totuşi, cele două lumi coexistă, paralele, dar cât se poate de reale. Crede în ambele. Ea este lucru, animal, regina inimilor, prințesă, idol, sclavă. Este umilită şi adulată, demnă de dispreț şi prima din clasă. Toată viața ei se regăseşte în cărți. Are unsprezece ani.

6

Are unsprezece ani, Claude are paisprezece şi primeşte prin poştă, interceptate de tatăl ei, scrisori de la băieți care îi vorbesc despre sânii ei şi-i dau întâlnire în vestiarul de la patinoar; se impune, deci, ca un tată responsabil să le explice fiicelor sale ce este viața, întâi de toate, ele trebuie să ştie ce este un raport sexual. Face un desen pe o foaie de hârtie, ai zice că a desenat schema unei chiuvete. Pentru a avea un raport sexual, este nevoie de un băiat şi de o fată. El se mai numeşte şi coit – din latinescul coire, care nseamnă „a se duce cu" (nu, latina asta nu apare în Asterix). Ideea de bază e că, înainte de orice, ele trebuie să-şi vâre bine în cap că, tocmai, nu trebuie să te duci cu un băiat. Fetele nu se duc cu băieții şi basta. (Pe bune?Păi, atunci, de ce se cheamă aşa ?) Nu acum, în orice caz. (Dar când ?) Când vor fi mari, când vor avea un sot, atunci va fi alt-ceva. Vor avea dreptul. Şi chiar datoria. Tata o priveşte pe mama care strânge masa, nu suntem sigure că urmăreşte explicația, oricum e deja la curent. Deocamdată, trebuie să fugă de băieții care vor să se ducă cu ele, este singurul lucru care îi interesează, dar ele tre-buie să reziste, iar cea mai bună cale este să-i ignore, să nu răspundă când le vorbesc sau le trimit scrisori, nici măcar să nu se uite la ei. Sub nicio formă nu trebuie să rămână singure cu un băiat, au înțeles?

— Încălzeşte o castană şi-o să vezi cum explodează, conchide el.

Imaginea este un pic obscură, în mare vrea să zică: fii cu ochii-n patru, coitul e rapid ca dracu'.

— Dar de ce umblă băieţii după cowitul ăsta?

— Pentru că le place, răspunde tata reticent.

— Şi fetelor nu? se miră Claude, cu o ocheadă piezişă la Popog-Mironosiţa, care se preface că atunci descoperă praful de puşcă – şi dac-am vorbi un pic de lecţia despre lucruri?

— La fete e diferit (remarcaserăm şi noi), spune tata. în primul rând, pentru ele nu este foarte plăcut, într-adevăr, coitul constă în introducerea penisului unui băiat, numit şi mădular (cocoşel, cuc, măciucă, traduce Claude, care a primit deja destule scrisori, făloşie, ţeapă, membru, traduce Lolo, care a citit destul Sade), în gaura fetei, numită vagin (păsărică, scoică, templu al lui Venus, altar al naturii). Or, la intrarea în vagin, fata are o membrană, himenul, care înseamnă şi „căsătorie" (vorbim să n-adormim), şi, când pătrunde, penisul rupe himenul şi curge sânge.

Numai o dată, ne linişteşte tata. Asta e virginitatea.

Fetele sunt virgine. Toate, la început. Iată, cel mai bun exemplu este Jeanne d'Arc – locuim la Rouen, să nu uităm. Jeanne Fecioara. Fecioară şi virgină sunt sinonime, înseamnă pură, nepătată.

— Adică invers decât stricată?

— Taci din gură când vorbesc. Şi nu mai folosi cuvinte urâte. Prima dată se numeşte deflorare. Are loc în noaptea nunţii.

— Doare?

— Nu, nu prea tare, spune tata (tata le ştie pe toate). Trece repede.

— Şi la ce serveşte decapsularea asta? întreabă ea.

Tatăl pufneşte în râs, dar cam despre asta este vorba: soţul înlătură dopul în prima noapte, aşa poate fi sigur că el

este primul, şi asta îşi şi doreşte, să fie primul. Ea se strâmbă. Ar fi deci ca una dintre sticlele de bere pe care le lăsa tata peste tot prin camera de zi înainte să facă ulcer?

— Dar la el, la sot, cum ştim că n-a mai fost nimeni înainte?

— La el nu contează. Dimpotrivă. Echivalentul virginității la fete este experiența la băieți. Valoarea este invers proporțională în cuplu: ea ignorantă, el savant, acesta este principiul. Fata, cu cât ştie mai puține, cu atât primeşte mai mult respect (în afară de Justine, dar, mă rog, tata nu le cunoaşte pe toate fetele). în noaptea nunții, soțul trebuie să ştie ce are de făcut, e firesc. Femeia n-are decât să se lase în voia lui. Căsătoria seamănă destul de mult cu lecția despre lucruri, la urma urmei. Alte întrebări?

— Nu, nu.

Răspunsurile se află în Ghidul sexualității pe care Claude îl va comanda în curând, sub un nume fictiv, şi în care câteva cuvinte nerostite de tată vor fi supuse unei examinări minuțioase – orgasm, clitoris, masturbare (aha! vezi că există!).

Virginitatea este, cu-adevărat, ideea fixă a tatei, după cum ne dăm repede seama. Motivul nu este neapărat povestea asta cu puritatea – el e protestant, iar protestanților puțin le pasă de Fecioară, sau cel puțin aşa a înțeles ea din primii ani de catehism. Nu, ce-l obsedează pe el e să nu care cumva să rămână gravide (rămâi, rămâi pe loc, nu te mai urneşti de-acolo).

Să rămână grele, împovărate, îngreunate, burdu-hănoase, burtoase, cloşti, să fie cu burta la gură, îngroşate, cu mingea la centru, clocitoare, ouătoare, borțoase, să mănânce pentru doi, să populeze planeta, să mănânce bob, să pornească într-adaos, să fi călcat pe bec. Fetele sunt povara taților. El, unul, nu prea ştie cum să procedeze. Să le constrângă sau să le convingă, degeaba ezită: nici una, nici

alta. Mai ales Claude îl îngrijorează: i-a venit ciclul şi poartă sutien, urlă când intră peste ea în baie fără s-o prevină. Lolo, treacă-meargă, e încă mică. Ia te uite, a uitat să le explice: ciclul e dovada că nu eşti însărcinată, într-adevăr, fetele sunt reglate de lună. Ciclul lor îl urmează pe-al ei, douăzeci şi opt, treizeci de zile, din cauza asta au toane, li se mai spune „lunatice", ele nu sunt libere cu adevărat, depind mult de natură. Claude râneşte, dar ea se-ncruntă: tatăl ei foloseşte des expresia „parcă e căzut din lună". Prin urmare, nu e mană cerească să fii supusă lunii.

— Atunci, băieţii sunt soarele? (soarele care îi face să strălucească pe băieţii strălucitori).

— Nu, băieţii nu sunt supuşi naturii, ei o stăpânesc, o îmblânzesc. Când li se întâmplă să sângereze, înseamnă că e război, că se luptă (să zicem, fie, deşi le mai curge şi sânge din nas şi numai să-i auzi la şcoală cum ţipă când au o bubă la genunchi). Fetele trebuie să accepte noţiunea de ciclu, de regulă, să fie reglate. Aşa e natura, scurt pe doi. Asta înseamnă, în primul rând, să nu-ţi întârzie. întârziere = sarcină = castană care a explodat = târfă.

Se uită intrigată la pendula agăţată pe peretele din bucătărie, fără să ştie că fraza asta va deveni în curând refrenul lor, al ei şi al surorii ei: îmi întârzie, cât ţi-a întârziat?

— La urma urmei, continuă tatăl, nu e deloc greu, hai să rezumăm: e suficient să fiţi cuminţi şi să-l ascultaţi pe tatăl vostru. Fetele sunt reglate şi urmează reguli, atâta tot.

Noaptea, scenariul se îmbogăţeşte. O nouă lecţie despre lucruri: castana. Scena se umple de sânge, apar cuţite ameninţătoare care încearcă să scoată dopul, să spargă castana. Se lasă să sângereze ca un purcel, legată de scara de pe care observă în fiecare vară cum se goleşte porcul, într-un castron, de sângele care va fi transformat în sângerete, la Chaux. Stă întinsă pe burtă, cu mâinile şi

picioarele legate de treptele scării cu o funie groasă şi aspră, incapabilă să se apere de obiectele, degetele, insectele care o penetrează şi de râsetele care o umilesc. Suferă şi îndură batjocura – Carevasăzică, faci sângerete?

Ziua o năpădesc întrebări la care nu găseşte niciun răspuns. Un băiat şi o fată, atunci când au dreptul (când sunt căsătoriți), se duc împreună, au un cowit. E clar. Şi dragostea, unde e în toate astea? Se spune „a face dragoste", dar de ce? Ce legătură să aibă cu explicațiile tatei? Ce loc ocupă „Te iubesc" în modul de utilizare al conductelor? A face sex, a trage un număr, a regula, a ciocăni, OK. Dar când spui da, da, vreau să mă căsătoresc cu tine, da, te iubesc, da, vreau, da? îndrăgostiții cum fac cu cooitul? A înțeles acum ce înseamnă să faci dragoste, dar nu ştie ce e dragostea şi cum ştii că e vorba despre dragoste, dacă este.

Bineînțeles, există romanele. Marchizul de Sade nu-i dă cine ştie ce informații despre asta. în Le Club des cinq, Annie este un pic amorezată de verişorul ei Frangois, dar nici faptul ăsta nu reprezintă un progres al ştiinței. Scoate din bibliotecă Les Filles de joie[20] de Guy des Cars. A ales romanul ăsta pentru că titlul, misterios, asociază fetele şi bucuria, iar asta nu-i de ici, de colo, dar, cu cât citeşte, cu atât îşi dă seama că, dimpotrivă, povestea este tristă. Fetele n-au deloc parte de bucurie, în cărți, cu excepția standului de cărți pentru copii, pe la care nu mai trece deloc, şi a colecției Harlequin, pe care o răsfoieşte avid, fără să găsească nimic ce s-o lumineze: nu e săracă şi nu umblă picior de milionar prin preajmă, aşa că nu par să fie întrunite condițiile necesare pentru dragoste.

începe clasa a şasea. Colegiul a devenit mixt de puțin timp – pe vremea mamei ei era un colegiu de fete, după cum

---

[20] *Expresie care desemnează prostituatele. Joie înseamnă bucurie, veselie.*

arată încă inscripția de pe frontispiciu. Băieții sunt minoritari, deşi nu s-ar zice. Fac pe şme-cherii în curtea şcolii, țipă, le trag pe fete de codițe şi, deşi învață mai puțin bine decât ele, nu se jenează să ridice mâna ca să debiteze o prostie. Sunt cam ridicoli, cu pantalonii lor scurți ce lasă să li se vadă picioarele ca nişte bețe şi cu rânjetele lor, dar ei nu sunt conştienți de asta. Vocile în schimbare li se sparg, fără voia lor, în sunete ascuțite – de remarcat că nu par să ştie prea bine cum să îmblânzească natura.

Duminica se duce la patinoar, nu are sâni, şi-ar dori să aibă sâni ca ai păpuşii ei Bărbie, dar începutul nu e promițător, îşi pune vată în sutienul împrumutat de la Claude. Dacă nu are sâni, are în schimb păr de Bărbie, lungi plete blonde cu care-şi maschează lipsa sânilor şi pe care nu vrea să le scurteze nici măcar cu un centimetru. Când băieții o invită să facă tururi de ring pe patine, îi vorbesc mai ales despre sora ei. N-au inventat apa caldă, per total, dar unii dintre ei au motorete cu pedale ca să poată ieşi din Rouen. Când nu le dă voie s-o ia de mână la intrarea pe pistă, unii îi strigă, în timp ce alunecă pe patine spre o altă fată: „Oricum eşti urâtă” (nu-i pasă, ştie că nu e adevărat), sau chiar, când o cunosc după nume, „Barraque, scândură de călcat” (aici au lovit-o în plin, dar le zâm-beşte cu dispreț). O interesează mai ales băieții inte-resați de sora ei, fie ca să-i dezlipească de lângă ea, fie ca s-o dezlipească pe ea de lângă ei. Claude n-o mai numeşte Popog, ci Mironosița. Cu toate astea, cea cu două fete e chiar Claude, care şi-a celebrat confirmarea la biserică, cu tot tam-tamul de rigoare, numai ca să primească un moped, în timp ce pe perioada reculegerii[21] mai că n-a făcut să explodeze castana împreună cu Louis, cel mai frumos dintre catehumeni – aşa

[21] *Etapă a ceremoniei de confirmare în ritualul bisericii catolice.*

a scris în jurnalul intim pe care-l vârâ sub saltea alături de Ghidul sexualității. în ziua comuniunii, toată familia protestantă s-a înființat din Ardeche cu rugăciuni şi cadouri pentru Claude, care făcea pe fecioara în rochie albă. în timpul festinului desfăşurat într-un mare restaurant din Rouen, tatăl lor spune de mai multe ori „fetele mele", vorbind cu unchii şi mătuşile care de-abia dacă le cunoşteau, ea constată că arată mulțumit, precum şi că bea multă şampanie.

— Două călugărițe se adăpostesc de ploaie sub o streaşină în piața Madeleine. Lângă ele, lipită de perete, o cocotă foarte machiată, în minijupă şi cu ciorapi-plasă. Călugărițele o privesc, ezită, după care una dintre ele ia taurul de coarne: „Nu vă supărați, doamnă, hm, aş dori să aflu: cât cereți, hm, pentru munca dumneavoastră?" Cocota răspunde: „Pentru un număr? Fără nimic special? Două sute de franci".

Călugărița se întoarce spre cealaltă şi-i zice: „Poftim, exact cum ți-am zis, măicuță, ne-a tras pe sfoară domnul preot, cu tableta lui de ciocolată".

Chiar dacă gluma loveşte în catolici, hughenoții nu se amuză.

— Matthieu, încetează, nu în fața fetelor.

— Stiti care este diferența dintre o femeie şi o piscină? Nu? Nea Leon, te laşi păgubaş? Păi, niciuna, ambele sunt prea scumpe pentru timpul pe care-l petreci înăuntru!

— Matthieu, fetele tale!!!

Calviniştii se sufocă. Nici ea nu înțelege prea bine ce e-n capul tatălui, care le tratează când ca pe nişte călugărițe în devenire, când ca pe nişte camarazi de regiment. Se vede treaba că n-a renunțat complet la ideea de a avea băieți, chiar dacă recunoaşte că are fete...

— Ei, trebuie să învețe şi ele ce e viața, spune, în timp ce-şi mai umple un pahar.

Viata.

Asta se cheamă viață. Povesti. Râsete. Dar dragostea?

Tot n-a aflat. Misterul ia proporții. într-o zi, a întrebat-o pe buni ce înseamnă să fii îndrăgostită, cum îți dai seama că eşti îndrăgostită, dar buni nu era persoana potrivită pentru o asemenea întrebare: a avut-o pe mamaie fără un soț, foarte tânără, mamă-fată se cheamă – e ca o castană care s-a ars în timp ce-a explodat şi pe care nu mai vrea s-o mănânce nimeni. Buni, înainte de a-şi deschide parfumeria, fusese croitoreasă, şi singurele lucruri pe care i le poate explica strănepoatei ei sunt, primul, ambiția de a fi mereu prezentabilă – nu pretențioasă şi nici în centrul atenției, fandosindu-se cu zorzoanele ei, nu, doar prezentabilă.

— O rochie călcată, chiloți şi şosete curate, în caz că ai avea vreun accident, ei bine, ai fi prezentabilă.

Pe scurt, prezentabilă înseamnă că poți fi prezentată oricui fără să roşeşti, chiar şi morții. Şi, al doilea, cu ajutorul primului, necesitatea de-a te mărita înainte de douăzeci şi cinci de ani.

— Altfel, îmbătrâneşti în vatră, te-ai dus pe copcă, rămâi fată.

— Fată?

— Da. Fată bătrână. Nemăritată, dacă preferi. La croitorese, în fiecare zi de 25 noiembrie[22], era obiceiul să ne confecționăm o pălărie în galben şi verde şi să ne rugăm la sfânta patroană fecioară şi martiră să ne dea degrabă un soț. Dar, drăguță cum eşti, adaugă buni, n-o să ai problema asta.

---

[22] *Pe 25 noiembrie se sărbătorea în mod tradițional, în Franța, Sfânta Ecaterina, sărbătoare dedicată fetelor de peste 25 de ani nemăritate şi care îşi căutau un soț. Sfânta Ecaterina era patroana femeilor care lucrau în domeniul modei, precum croitoresele.*

Prezentabilă, bine. Un soț, de acord. înainte de douăzeci şi cinci de ani, voi ține minte. Dar iubirea? Un iubit?

Pe mama trebuie s-o întreb. Petrece mult timp la fereastră, se priveşte în oglindă, îmbrăcată în rochia cea nouă, învață italiana, „limba iubirii", după cum spune, se repede la telefon la primul apel şi, uneori, plânge. Ea sigur trebuie să ştie.

Ştia, în orice caz. A ştiut. E poate puțin cam târziu ca s-o întreb. Din cauză că se săturase să se tot milogească de bani în fiecare lună pe lângă Matthieu, şi-a găsit de lucru într-un birou de import-export, îşi petrece concediul la Capri, cu Andre, dar acesta tocmai a făcut al treilea copil cu nevastă-sa, un mic Jules, aşa că, în curând, Capri c'estfini[23]. Cumpără cărți despre care aude la radio, La Femme dans le monde moderne[24], de Evelyne Sullerot, romane de Benoîte Groult şi Frangoise Sagan. Face rost şi de Lettre ouverte ă une femme d'aujourd'hui[25], de Andre Soubiran, pentru că pe autor îl cheamă Andre şi pentru c-ar vrea să nu mai ia Valium. „Femeia secolului XX este amenințată în integritatea ei mentală. Ea ştie că nu mai este femeia de ieri, al cărei univers se limita la copii, bucătărie şi biserică; dar nu ştie cum arată femeia de mâine", scrie pe copertă. Se îndoapă în continuare cu pastile care se termină în -um ca să doarmă, în -en ca să se destindă şi în -ii ca să sufere mai puțin, îl roagă pe soțul ei să-i prescrie rețete. Când el uită, scoate nişte strigăte îngrozitoare, se apleacă peste balcon, nimeni n-o iubeşte, i s-a făcut lehamite de viată.

---

[23] *Titlul unui cântec franțuzesc de mare succes (care s-ar traduce „Capri, s-a sfârşit"), lansat în 1965, compus şi interpretat de Herve Vilard.*

[24] *Femeia în lumea modernă.*

[25] *Scrisoare deschisă adresată unei femei din lumea de azi.*

— Mamă, mamă, strigă fetele, ce ai? Vino, hai înă-untru, închide geamul!

— Ce te-a apucat? întreabă tatăl. Au debarcat englezii?

într-a şaptea, îi descoperă pe Racine şi pe Comeille, care îi confirmă intuiția venită dinspre mamă: iubirea e atunci când vrei să mori. Nu e amuzant, dar la teatru se găseşte mereu ceva care te împiedică s-o faci: versul, rima, bucuria întoarcerii, a ceea ce revine, a ceea ce sfârşeşte prin a reveni – sunetul, cuvântul, speranța. „Iubeam, Doamne, iubeam: voiam să fiu iubită." Descoperă sonetele lui Louise Labe, „Trăiesc şi mor; în flăcări ard'şi mă înec"[26]. Declamă cu voce tare, de zece ori, de douăzeci de ori, cuvintele iubirii, se impregnează cu ele. învață metrica, codurile, figurile. E frumos şi ciclul, regularitatea, lucrurile care revin, este poetic; fetele care imită luna, asta este prodigios. Plânge la cântece, la poezii, scrie şi ea câteva. Când se duce la Jeannine, citeşte Salut les copains, la care este abonată prietena ei. Aceasta decupează fotografii cu Claude Francois şi Joe Dassin, le lipeşte într-un caiet lângă versurile cântecelor. într-o zi, a adus acasă un disc de-al lui Johnny pe care i-l împrumutase Jeannine, numai că l-a uitat în pick-upul din camera de zi. Când l-a găsit tatăl ei, mai că nu l-a spart în două, a zis că versurile sunt obscene. Obscen (adj.): „Care reprezintă în mod brutal imagini sau manifestări de ordin sexual". Este surprinsă, se întreabă dacă, din întâmplare, Johnny nu e cumva mai obscen decât Sade. Acasă la Jeannine, o ascultă mai ales pe Sylvie Vartan, Comme un gargonj'ai les cheveux longs, comme un garcon je porte un blouson, un medaillon, un gros

---

[26] *Louise Labe, Sonetul VIII, traducere de Nicolae Bratu, vol. „Ritmuri francofone", 2014.*

ceinturon, comme un garcon[27], în revistă e o poză cu ea încălecând o motocicletă mare, tinându-şi hotărâtă mâinile în şolduri, dar, în cele din urmă, je ne suiş qu'unefille[28], continuă refrenul, tufais ce que tu veux de moi, et c'est beaucoup mieux comme ca, voilă, lalala[29]. Cel mai tare-ar fi să câştige concursul Miss Adolescentă-premiul cel mare constă într-o invitaţie la moara lui Cloclo! E cel care cântă Douce, ma Candy, Candy, tu sais que ta bouche est sucree, et tu rends tes baisers sucres, oh oui tu as vraiment la peau, oui vraiment ta bouche est sucree[30], iar ele cântă în cor, în timp ce mănâncă bomboane Tăgada[31] care fac gura roşie şi dulce aşa cum trebuie – de fapt, nu, de câteva săptămâni Jeannine nu mai mănâncă bomboane, fiindcă îngraşă şi, dacă vrea să fie viitoarea Miss Adolescenţă, ar fi cazul să mai dea jos pe ici, pe colo, şi acolo, în fine, peste tot, „trebuie să dau jos, repetă aceasta, trebuie neapărat să dau jos". Când pleacă de la Jeannine luând cu sine pachetul de bomboane, refrenul lui Sylvie îi răsună în cap, pe drumul spre casă, ca un metronom, pourtantje ne suiş qu'unefille, lalala[32]. încă îl fredonează seara, în pat. Ceva o contrariază, dar ce?

---

[27] *Ca un băiat, am părul lung, ca un băiat, port un bluzon, un medalion, un centiron, ca un băiat.*

[28] *Nu sunt decât o fată.*

[29] *Faci ce vrei din mine, şi e mult mai bine aşa, lalala.*

[30] *Scumpa mea Candy, Candy, tu ştii că ai gura dulce, sărutările ţi-s dulci, da, chiar aşa, pielea ţi-e dulce, crede-mă, şi gura ţi-e dulce.*

[31] *Bomboane în formă de căpşuni populare în Franţa.*

[32] *Cu toate astea, nu sunt decât o fată.*

Apropo de metronom, are întârziere pe partea de instalații. Nu e încă „formată”, după cum spune medicul. Formată în ce? La colegiu minte, prinde din zbor elemente de limbaj de la mama ei şi de la Claude, le zice colegelor sau profesorului de sport, cu un aer suferind: „Sunt indispusă” sau „Mă doare burta”. Uneori, profesorul se enervează.

— Aşa, şi? îi răspunde lui Claude, care a adus o scutire, asta n-a împiedicat niciodată pe nimeni să sară în înălțime.

— Ce ştie boul ăsta? reacționează mama ei, care, de când lucrează, spune mult mai multe cuvinte urâte şi chestii haioase.

Chiar şi pe Jeannine, care se îndoaie de durere în fiecare lună, profesorul o numeşte „actriță” şi îi trece în carnetul de note: „absențe nemotivate”. Jeannine a citit că atunci când nu mai mănânci nu-ți mai vine ciclul, aşa că, după masa de la cantină, se duce la toaletă şi-şi bagă două degete în gură, vomită tot, dar asta nu schimbă nimic, doar că face bine la siluetă. Ea, dimpotrivă, mănâncă tocmai ca să-i vină odată! Nu râvneşte să aibă durerile prietenei ei, dar s-a săturat ca sora ei s-o trateze ca pe un bebeluş. Când era mică, a văzut cum mama ei se spăla de cheaguri de sânge deasupra bideului şi cum îşi îndesa între picioare bucăți mari de vată incomode sau, mai târziu, ca sora ei, bucăți lunguiețe de bumbac prinse într-un fileu. Sângele curge la fel ca din genunchi când cazi de pe bicicletă, dar mai mult, şi se face maro în aer liber. Miroase a măcelărie sau a floare ofilită, în funcție de moment, de ți se face greață. Durează cinci zile şi revine în fiecare lună. închipuie-ți că ai cădea de pe bicicletă în fiecare lună! Câte pansamente! Mama ei le aduce de la farmacie, sunt destul de scumpe. Pe tata o să-l coste până la urmă ochii din cap să aibă o soție şi două fete. Uneori, s-ar zice că supraveghează pache-tele, mai ales pe cele ale lui Claude, l-a văzut deja numărând, controlează debitul. Mama

mai cumpără şi nişte cutii mai mici – tampoane –, dar fetele n-au dreptul să şi le pună, s-ar putea rupe himenul fără ca măcar să-ți dai seama. Ce ruşine în noaptea nunții! Îşi spune că dacă unchiul ar fi făcut să explodeze castana, tatăl ei ar fi fost pus la curent, i s-ar fi părut un lucru obscen şi spiritele s-ar fi înfierbântat. Dar, ce noroc, dopul e la locul lui, chiar dacă sângele trece prin el – nu înțelege prea bine cum, deci nu e chiar ermetic, dar iată că natura e făcută cum trebuie, se pare.

Ciclul, la fel ca păsărică şi cocoşelul, are o grămadă de cuvinte cu care să-l denumeşti, e amuzant. De exemplu, când părinții se ceartă, tatăl sfârşeşte mereu prin a întreba dacă au debarcat englezii – poate fiindcă îi numim rosbifuri, care-i o carne gătită în sânge.

— Se pişa numai sânge, îi povesteşte în legătură cu o persoană adusă de urgență la cabinetul lui.

Deci sângele vine din acelaşi loc ca pisatul, deduce ea, dar nu de când te naşti: trebuie să aştepți să creşti mare.

— în curând o să te faci mare, îi spune bunica.

Sângele îi repugnă, dar în acelaşi timp de-abia aşteaptă să fie ca celelalte, să semene cu Claude, cu mama ei, să se conjuge la feminin. Sunt pe roşu, tu eşti pe stop, ea îşi aşteaptă musafirii, noi gătim cu sos, voi treceți prin perioada delicată a lunii, ele trec prin săptămâna patimilor, mi-a venit, e gata bulionul, a sosit Armata roşie, a venit Moş Crăciun, mi-au venit neamurile de la Lacul Roşu, tu ai remorca la vopsit, ea bea un Bloody Mary, noi stăm la semafor, la voi a venit vărul de la Roşiori, ele fac gem de căpşuni. Noi, fetele, plătim tribut la lună, traversăm Marea Roşie, primim musafiri, avem zilele noastre critice, suntem indispuse, stăm în carantină, avem relaş, suferim.

— În regulă, am înțeles, zice verişorul lui Jeannine, care vrea să se însoare cu ea când va fi mare, aşa e, suferiți. Dar nu sunt, totuşi, decât cinci zile pe lună.

Noi suntem obligați să ne bărbierim în fiecare zi. Şi mai e şi armata.

într-o dimineață, este atinsă în treacăt de-un bărbat brunet care, atunci când o depăşeşte, o apucă de fese, îşi înfige unghiile în ele în timp ce-i şopteşte ceva la ureche, după care îşi continuă drumul. Este nevoită să se oprească acolo, pe trotuar, se sufocă.

— E un cioroi, îi zice vânzătoarea de ziare, care a văzut scena, aşa sunt toți tuciuriii, nişte obsedați.

Cum n-a mai auzit niciunul dintre aceste două cuvinte, şi nici enciclopedia Quillet n-o lămureşte, îl întreabă pe tatăl ei ce înseamnă.

— Să nu foloseşti cuvintele astea, îi spune, sunt din argou, sunt peiorative. Bag mâna-n foc că bărbatul e unul dintre algerienii pe care patronii de la Renault i-au adus în masă la Cleon în ultimii ani, îi explică. Şi-au lăsat familiile în țară, aşa că acum sunt fără femeie şi asta le lipseşte, de aia nu-şi pot tine mâinile acasă. Nici măcar târfele nu-i acceptă, adaugă râzând. Musculița, de exemplu, este categorică, spune „Am şi eu mândria mea" când vine la consult pentru sculament.

— Atunci, ce să fac?

— Să treci pe trotuarul celălalt, răspunde tatăl. în plină zi, nu rişti mare lucru, în principiu – cum erai îmbrăcată? Iar seara, nu ieşi din casă. Dar cel mai sigur e să treci imediat pe celălalt trotuar când vezi un tip dubios.

Şi pentru că ea a rămas pe gânduri (târfă nu e tot argou? Şi sculament, nu tot la fel?), după ce au terminat de mâncat le cheamă în camera de zi, pe ea şi pe Claude, şi le arată tehnici de apărare. Pe urmă, mimează o scenă.

— Uite, eu sunt agresorul, spune, prinzând-o pe Claude de braț. Haide, eliberează-te. Mă rog, trebuia doar să te prefaci, adaugă cu o grimasă de durere.

Lui Claude îi place jocul la nebunie.

— O lovitură de genunchi în coaie, fără să eziți, repetă ea. Tipul rămâne la pământ câteva clipe, spune cu bucurie în glas.

— Ai înțeles, Laurence? Ţinteşti bijuteriile familiei. O să ştii să faci la fel? întreabă tatăl. Direct în ouă.

Ea răspunde da, da, cu gândul la o omletă – nu vrea cu niciun chip să încerce şi, mai ales, nu cu tatăl ei. Este liniştitor să cunoşti punctul slab al băieilor, să ştii cum să faci să-i doară, chiar foarte tare, după cum se spune. Numai că, în visele ei, noaptea, nu reuşeşte, nici măcar nu se gândeşte la asta. In visele ei, noapte de noapte, agresorul câştigă. Şi tot el se răzbună.

în sfârşit, i-a venit şi ei ciclul, cam la un an după toată lumea. E bucuroasă.

— O s-o ții aşa vreo patruzeci de ani, draga mea, îi zice mama ei zâmbind, dar fără zâmbet în priviri.

— Carevasăzică gata, nu mai eşti bebeluş? Bine ai venit printre noi, Popog! îi spune Claude.

Mama protestează: nu-i mai dă voie lui Claude s-o numească pe sora ei Popog de când Jeannine e internată în spital. Fără să spună nimănui nimic, a încetat complet să mai mănânce, are treizeci de kilograme, nu se mai duce la şcoală şi poate va muri, nimeni n-are voie să meargă s-o vadă, se pare că nici măcar mama ei, e trist. La ştiințele naturii studiem reproducerea mamiferelor – legat de asta, atenție: boul nu este soțul vacii, cum ai fi tentat să crezi. Boul nu este soțul nimănui, iar soțul vacii este taurul. Femelele (fetele) sunt cele care se ocupă de reproducere, mereu, peste tot. E-urile mute se activează atunci cu zgomot[33]. Este o exprimare nostimă asta, să te reproduci, într-un fel, e opusul muritului, dar nu funcționează ca un

[33] *Din nou, trimitere la regula din franceză de formare a genului feminin prin adăugarea unui „e” care nu se pronunță.*

copiator: nu te reproduci identic. Fetele, de exemplu, nu sunt maşini, nu se reproduc mereu prosteşte. Uneori, fac şi băieți.

La colegiu se plictiseşte, doar franceza o înviorează. Se visează eroină în piesele lui Corneille şi ale lui Racine, recită de una singură din Lamartine, se învârte în jurul vorbelor de iubire. La toate materiile, în afară de sport şi de lucru manual, au profesoare. Bărbații nu-şi numesc niciodată elevii cu numele mic, doar cu cel de familie, uneori precedat de domnişoară, ironic. în clasa a VU-a, domnul Renard le învață pe fete să coasă, ele confecționează şorțuri, portmantouri din catifea ornate cu ceaprazuri, tricotează, însăilează, cos tivuri. Uneori, îi cere uneia dintre eleve să-i coasă un nasture care i se desprinsese de la cămaşă sau să-i calce cravata.

— Domnişoară Barraque, mi se pare că nu vă descurcați cu tiparul acela, haideți să-mi arătați.

în fundul clasei, băieții sunt ocupați cu circuite electrice sau cu scheme de motoare. La ora de sport, când ei joacă fotbal, fetele lucrează la bârnă şi, în cazul ăsta, profesorul îi cedează locul colegei lui, o fată bătrână care cântăreşte în jur de 100 de kilograme şi care nu este cu mult mai înțelegătoare în ceea ce priveşte indispozițiile feminine – o fi uitat cum e, se pare că scapi de ele când eşti bătrână. La aruncarea greutății, fetele trebuie să atingă trei metri, băieții cinci, aşa stau lucrurile, şi nu altminteri. Are multă forță în brațe, dar trebuie să aibă grijă să nu depăşească trei metri, încearcă să evite inevitabilul joc de cuvinte generat de numele ei de familie, râsetele. Noaptea, domnul Renard vine să predea lecția despre lucruri – „Barraque, la tablă!" –, o biciuieşte până îi dă sângele, peste fundul gol, în fața întregii clase, pentru că nasturele pe care a pus-o să i-l coasă la prohab n-a ținut.

Într-o zi, e la piscină, citeşte pe iarbă, singură. Claude a plecat deja cu gaşca ei, se preface că e singură la părinţi. Jeannine a murit în primăvară, cântărea două-zeci şi opt de kilograme, atât de mult şi-a dorit să piardă din ele, încât şi-a pierdut viaţa. La treisprezece ani, nu prea mai ştii ce cauţi pe lume. Plictiseala se confundă cu teama. La ora şapte se aude clopotul, care anunţă închiderea. Isi ridică ochii din carte. La câţiva metri de ea se află un băiat care se îmbracă – nu l-a mai văzut niciodată. Şi-a tras deja pantalonii pe el şi, cu tricoul în mână, se uită la soarele ce începe să apună. E întors cu spatele, talia îi este subliniată de o curea din piele, după care linia muşchilor se lărgeşte până la umeri. Cuvintele din romanul pe care-l citeşte îi usucă brusc gâtul, este fraza ce-l descrie pe cavalerul Tristan, de care este îndrăgostită regina: „Umerii largi şi mijlocul subţire". Tristan din poveste este, dintr-odată, el, proaspăt debarcat la piscina Saint-Saens. în timp ce-l contemplă ca pe letrina ce decorează coperta, ea respiră greu, îi e în acelaşi timp şi cald, şi frig, simte că are un bolovan în piept, inima îi bate repede, dar nu la locul ei, ci în burtă. Băiatul se întoarce, are fire de păr brune pe piept, să tot aibă şaisprezece ani, poate şapte-sprezece; o surprinde, ochii li se întâlnesc, el îi face un semn uşor cu mâna, ea întoarce capul, nu-l cunoaşte.

Şi totuşi. El îşi strânge geanta de sport şi pleacă, ea îl priveşte cum se retrage. Spatele. Umerii. Să alerge, să-l oprească, să se lipească de el, să-şi pună mâinile pe braţele lui, pe gâtul lui, iar el s-o accepte, s-o primească, s-o dorească. S-o pretindă. Rămâne nemişcată pe prosop, are gâtul uscat, e ca trăsnită. Sub pielea ei, senzaţia nu seamănă a nimic cunoscut.

Pe urmă, uită.

După care revine – e îmbătătoare, aceeaşi senzaţie, intactă şi vie, nouă, un flux care ţintuieşte şi animă în

acelaşi timp, care irigă şi usucă. De ziua ei, bunica i-a oferit un bilet la un spectacol de balet al lui Maurice Bejart.

— E un cadou drăguţ pentru o fată.

La început este derutată de dans, n-are nicio legătură cu tinerii balerini de la Operă care o fac încă să viseze. Deodată, un dansator, cu torsul gol şi ochii foarte fardaţi, ocupă tot spaţiul. îl priveşte, pieptul i se cuibăreşte în al lui, stă în rândul al doilea şi nu-l mai vede decât pe el. Este Jorge Donn, peste douăzeci de ani va muri de SIDA, dar în seara aceea are douăzeci de ani. îi place că are muşchi şi poartă machiaj, că este atletic şi feminin, efeminat ar spune tatăl ei, că are gene lungi şi o scoică între coapse, îi place ca băiatul să nu fie opusul femeii, ci s-o conţină, s-o includă. Băiatul este şansa ei, simte lucrul ăsta. El rămâne, însă, o enigmă sfâşietoare; frumuseţea lui e o săgeată în inima ei, iar abdomenul îi este tatuat pe veci de o amprentă masculină.

Din momentul acela, nimic nu va mai fi la fel. Lecţia despre lucruri, derulată noaptea, nu dispare, dar zilele îi sunt umplute de o informaţie nouă: nu este doar un lucru, este o fată. Băiatul, el este acum lecţia, şi are o poftă nebună să-l înveţe: umerii lui, torsul lui. Cuvântul „tors", cuvântul „umeri", cuvântul „muşchi", cuvintele „băiat" şi „bărbat", toate stârnesc în ea o senzaţie specială care nu are încă un nume, care nu este explozia solitară a nopţilor ei, agăţată de alte cuvinte, fixată de alte imagini, ci o promisiune, nu ştie ce promite, şi nici pe cine. Să fie oare vorba despre prinţul din poveştile siropoase pe care încă le citeşte? Poate. Numai că acum el este gol, iar durerea aspră şi dulce pe care i-o suscită prezenţa şi absenţa lui îi răscoleşte vintrele. Torsul lui îi frânge inima, spatele lui, semn şi linie a fugii, desenează obiectul care-i lipseşte. Descoperă astfel dorinţa, cu mulţi ani după plăcere. Lipsa asta o face să se simtă vie, dar noaptea e ca moartă.

Plăcerea o anulează, dorința o animă. Plăcerea e scurtă, pe când dorința e nesfârşită. Viață privată de tot, moarte nesatisfăcută de nimic. Dat fiind că este familiarizată cu nimicul, îi rămâne să câştige totul. Cu ce seamănă, la urma urmei? Aspectul n-a fost menționat în lecția despre lucruri predată de tata. Soarele străluceşte, iarba înverzeşte. Nu vede nimic venind, dar prințul va veni, într-o bună zi – n-a uitat cântecul.

îți aduci aminte de ea, de fetița aceea, de iruperea intensă a dorinței în viata ei? Da, mi-aduc aminte. O nouă organizare a lumii capătă brusc formă şi sens: băieții sunt făcuți pentru ea. Sunt diferiți, bineînțeles, dar exact în asta constă provocarea, aventura. Sunt tineri, sunt frumoşi. Muşchii le joacă pe sub piele şi îngrijorarea se citeşte în ochii lor, în zâmbetul lor, fie el şi insolent. Există ceva mai urgent pe lume decât să-şi sudeze corpul ei de fată de-al lor? îmi amintesc beția aceea nelinişitită, ignoranța instruită. „Comment souffrirons-nous, Seigneur, que tant de mers me separent de vous?”[34] Totul devine dintr-odată limpede. Trebuie să reduci distanța la zero, atâta tot. Să treci în sfârşit de la statutul de prezentabilă la cel de prezentată. Să devii prezentă. Dar cum? Din fericire, sora mea e mai luminată, are şaisprezece ani. în plus, mai are şi un prieten cu care nu mai vrea să se vadă (a pus ochii pe altul), aşa că e de acord să mi-l paseze, ca să încerc, „să văd dacă merge lipeala”, cum a zis ea. Devin brusc interesantă în ochii ei, sunt conştientă de asta – să nu neglijăm acest avantaj secundar, de a regăsi o soră.

— îl cheamă Romain, nu e cine ştie ce de capul lui, dar sărută bine, spune Claude.

---

[34] *„Cum veți răbda, Stăpâne, ca atâtea mări să vă despartă de mine?”, Jean Racine, Berenice, actul IV, scena 5.*

De acord, dar eu n-am flirtat niciodată cu nimeni – asta cu flirtatul de la mama am aflat-o –, nu ştiu să sărut. Dacă e doar asta, Claude o să mă-nveţe. Mă pune să mă aşez lângă ea pe canapeaua din camera de zi, mă înconjoară cu braţele şi îşi vâră limba în gura mea; mă dau înapoi un metru.

— Aşa fraieră eşti? Se bagă limba, altfel e un pupic, un puşi, o ventuză, eu îţi vorbesc de french kiss aici, nu de fleacuri.

Mă întorc, ea reîncepe, îşi învârte limba în gura mea, nu ştiu ce să fac cu a mea.

— O răsuceşti şi tu, asta-i tot, mă rog, te laşi dusă de val, vine de la sine.

Mă străduiesc, da, da, încep să înţeleg care-i faza. îmi place.

— Bun, eşti gata de acţiune, Popog, îl sun pe Romain, face sora mea.

Romain nu e prea frumos, dar are motocicletă. Nu e nici prea deştept, dar cui îi pasă? Am treisprezece ani, el are optsprezece, mă duce cu toată viteza prin pajiştile normande şi ne sărutăm cu vârf şi îndesat rezemaţi de garduri. îl întreb dacă s-a culcat deja cu fete, zice că da. îmi place când e cald şi-şi dă cămaşa jos ca să se bronzeze pe iarba verde. Are un spate alb şi neted, puţin prea alb, puţin prea neted ca să fie viril, şi totuşi... Când încearcă să-mi desfacă nasturii de la bluză spun nu, îmi pun mâinile peste sâni, mă rog, peste locul sânilor, şi zic din nou nu, sperând că va înţelege că înseamnă da, dar că am încă nevoie de lecţia despre lucruri – există plăcere şi dacă eşti de acord? Se opreşte de îndată ce aude „nu”, îmi aranjează bluza ca să mă liniştească. Spune că mă respectă, că sunt prea tânără. Cred că se bucură să fie primul care m-a sărutat şi că se mulţumeşte cu asta, nu urmăreşte decapsularea. Nu-i zic că, de fapt, primul băiat pe care l-am sărutat e sora mea.

Sărutul acela ne-a apropiat una de cealaltă. începem să ne facem confidente. într-o duminică dimineață, stau pe genunchii ei, suntem amândouă în cămăşi de noapte şi ne vorbim pe şoptite, când buni intră în cameră fără să bată la uşă. Cum dă cu ochii de noi, se descompune.

— Nu două fete, strigă, nu două fete împreună, e rău! şi mă trage de braț ca să mă despartă de sora mea. Claude râde în hohote şi se ține după ea pe hol.

— Dar o fată şi-un băiat, aşa e în regulă, buni? la zi, merge dacă e băiat?

Problema o reprezintă cei bătrâni. Cei care au treizeci de ani sau mai mult. E unul la ieşirea din colegiu, are un impermeabil murdar pe care-l deschide când trecem pe lângă el, scoțând la iveală o daravelă minus-culă de care trage de parc-ar spera s-o lungească. Din când în când, directoarea şcolii îl goneşte agitându-şi brațele, dar el se întoarce mereu. Colegele mele, braț la braț, se năpustesc uneori spre el, în grup de patru sau cinci, din curiozitate. Eu schimb trotuarul, mă încearcă din nou vechea teamă, chiar dacă ştiu, totuşi, să fac diferența dintre o moluscă şi un cuțit.

De când am învățat să sărut, nu-mi ies din mână. Mă dezlănțui la petrecerile din garaje cu Sylvie, o fată din clasa mea. Are o soră, Viviane, cu doi ani mai mare, care, spre deosebire de sora mea, îi dă voie s-o însoțească la petrecerile-surpriză unde vin băieți mai mari, unii şi-au luat chiar permisul de conducere şi cântă la chitară. Ne scuturăm pletele când dansăm, purtăm pantaloni din catifea reiată, încălțări Clarks şi tunici peruviene, aşteptăm momentul de damen tango ca să ne punem pe sărutat de mama focului, într-o vară, Sylvie şi sora ei se duc la camping în grădina bunicii lor, la Coutainville, cu nişte prieteni de-ai lui Viviane, care tocmai dăduseră bacul. Eu mi-am luat diploma cu mențiunea „foarte bine”. Tata, linişt

de prezența bunicii, mă lasă şi pe mine să mă duc, cu condiția să dorm, bineînțeles, în casă, şi nu claie peste grămadă în cort, „e clar?” – dacă încălzeşti o castană, o să explodeze. îi dă bunicii instrucțiuni prin telefon, aceasta spune „da, da, sigur că da” la toate recomandările lui – e surdă şi a rămas fără baterii la aparatul auditiv, n-ar auzi cum explodează o castană nici la cincizeci de centimetri.

Când ajung pe plajă, de-abia coborâtă din autocar şi cu rucsacul în spate, îi văd pe Viviane şi pe prietenul ei Gerard care o dă cu cremă de soare, şi trei băieți care stau de vorbă. Sylvie şi verişoara ei Catherine fac baie. Viviane mă prezintă cu un gest:

— Laurence, o prietenă de-a soră-mii.

Băieții – Franck, Herve, Daniel, „salut” – mă privesc ironic şi se întorc imediat la activitatea lor: comentează felul în care arată fetele care trec.

— Fundul mai merge, dar mutra nu-i cine ştie ce, dacă-i pui o pernă peste față, cine ştie... ai văzut scândura de călcat?

Mă dezbrac. Am deja pe mine costumul de baie. Bunica a acceptat să-mi coasă pe dinăuntrul sutienului cupe din burete, ca acelea pe care le poartă de când cu cancerul la sân. Va trebui doar să fiu atentă să le storc discret când ies din mare, fiindcă bureții se vor îmbiba cu apă şi sânii mei falşi îşi vor dubla atunci volumul. Deocamdată, băieții au încetat să mai comenteze. Le simt privirea în spate în timp ce mă îndrept spre mare. Ruşinea a cedat deja locul unui alt sentiment, atitudinea mea denotă o siguranță mai mare. în Charlie Hebdo al surorii mele, toate fetele desenate de Wolinski au fundul mare. Şi dacă este, de fapt, un atu? îmi legăn puțin şoldurile, ca să văd. Soarele mă încălzeşte toată în dorința mea arzătoare de a plăcea, de a le plăcea.

Franck trece primul la atac. îmi plac ochii lui verzi şi părul lui şaten strălucitor, mi se pare viril (băiatul e şaten,

iar fata e blondă) – cuvântul „viril” mă face să freamăt, îl folosesc tot timpul în capul meu. Ne sărutăm pe plajă preț de două zile. în a treia zi, toată gaşca se duce la cinema. Franck îi lasă pe ceilalți să ne separe, am impresia că rămâne intenționat la capătul rândului, cu toate că eu sunt la cealaltă parte, lângă Herve. îmi place de Herve. Nu e frumos, dar cântă foarte bine la chitară, are chiar şi-o formație la Rouen. La mijlocul filmului, mă ia de mână, îmi împletesc degetele cu ale lui. Ne sărutăm, mă mângâie pe umeri, pe coapse, mă simt chitară. Puțin după aceea, îl văd cum se apleacă spre stânga, cum dă din cap şi-i face lui Franck, în semiîntuneric, un semn cu degetul mare ridicat. Aşa deci... A doua zi, mă duc să-l văd pe Daniel în cortul lui, citeşte Codul civil pentru primul lui an la Drept, asta-l destinde, mărturiseşte. E întins pe spate, dezbrăcat până la brâu, îmi pun buzele pe umerii lui rotunzi. Vorbim toată după-amiaza, e blând, amuzant, inteligent, pe urmă mergem la plajă ținându-ne de mână. Bea mult, din păcate, nu se duce nicăieri fără să-şi ia cu el o doză de bere. Să bei e viril, dar pe urmă nu mai semeni a nimic, aşa cred. Noaptea dorm cu el, mă mângâie pe păr, pe gât, mă sărută. Uneori, când mă strânge în brațe, simt cuțitul, tare de-a lungul coapsei mele, mă retrag brusc, el nu spune nimic, sau zice „Nu-ți face griji”. Alteori, jucăm toți tarot, iar ceilalți doi fac schimb de priviri exasperate, aşa le trebuie, să le fie învățătură de minte!

în dimineața plecării mele – gaşca rămâne mai mult, dar tata nu mi-a dat voie decât o săptămână –, Daniel mă ia cu el la dune, cam departe de casă, e ciudat. într-o adâncitură de nisip, îi zăresc pe Franck şi pe Herve, sunt furioşi. Mă întorc, dar Daniel a dispărut. Vreau să merg înapoi, însă ei mă trag de brațe şi mă obligă să mă aşez în mijlocul lor.

— Aşa, deci, începe Franck, ai crezut că-ți poți bate joc de noi în halul ăsta? Cine te crezi?

— închipuie-ți că nu suntem poponari, continuă Herve, aruncând cu nisip în mine, nu lăsăm o fată să ne ducă de nas ca pe nişte fraieri.

Nu mă uit la ei, scrutez cu privirea linia dunelor, nu-mi vine să cred că Daniel m-a abandonat.

— Nu vă iau drept fraieri, spun pe un ton trufaş.

— Trei într-o săptămână, nici mai mult, nici mai puțin! Tu cum numeşti asta?

— Ies cu cine vreau, atâta tot. Fac ce vreau.

— Exact, şi ceea ce vrei e să ne iei drept fraieri.

— Voi sunteți cei care s-au purtat urât cu mine, spun, cu fața tot întoarsă undeva dincolo de ei, cu bărbia semeață, ceafa întinsă, de parcă dansam în Lacul Lebedelor. Credeți că nu v-am văzut cum vă făceați semne la cinema? Ați căzut în propria voastră capcană, asta vă deranjează.

— Mai termină cu aerele astea, spune Franck. Ne iei, ne arunci, după care te plângi!

— Ştiți poezia lui Prevert? îi întreb. Şi recit: Je suiş commeje suiş /Je suisfaite comme ga / Quandj'ai envie de rire / Oui je ris aux eclats / J'aime celui qui m'aime / Est-ce mafaute ă moi /Şi ce n'est pas le meme / Que j'aime a chaque fois / Je suiş comme je suiş / Je suiş faite comme ga / Que voulez-vous de plus / Que voulez-vous de moi[35].

Herve îşi pleacă privirea, semn că recitatul pe dinafară îl impresionează. Profit ca să mă ridic, nu mai e nimic altceva de zis. Franck e furios, mă apucă de gleznă.

---

[35] *„Sunt aşa cum sunt. / Sunt făcută-aşa, / Când îmi e de râs, / Râd în hohot, da. / Drag mi-e cui sunt dragă. / Oare-I vina mea / Dacă nu-i acelaşi? / Dacă ba e unul, / Ba-i altcineva? / Sunt aşa cum sunt. / N-am ce să vă fac, / Nu mă pot schimba." Jacques Prevert, Sunt aşa cum sunt, trad. Maria Banuş, https://poetii-nostri.ro/jacques-prevert-sunt-aşa-cum-sunt-poezie-id-6016/.*

— Dar e o curvă în poezia asta a ta! Auzi, Herve, ne recită o poezie despre o curvă! Şi se mai şi laudă cu asta! Atunci ne-am înțeles, dacă nu eşti decât o curvă, atunci o să te tratăm ca atare. Barraque, o poamă pentru toate gusturile. Cu autoservire!

— încetează, spune Herve. Las-o să plece.

— Te-ai dezumflat? îl provoacă Franck. Nu vrei s-o înveți ce e viata?

Inima aproape că mi se sparge în piept, atârnă de o ață, frica dansează pe sârmă. Viața? Dar strânsoarea lui Franck slăbeşte, mă eliberez şi mă îndepărtez cu toată demnitatea pe care mi-o permite tremuratul picioarelor. în scobitura din spatele dunei stă Daniel. Trec prin fața lui fără niciun cuvânt, ca o prințesă în donjonul ei. Mă prinde din urmă: nu i-ar fi lăsat niciodată să-mi facă vreun rău, mă asigură, mă aştepta.

— Şi de ce m-ai dus până la ei? (sau, mai bine zis: convocat?), îl întreb fără să mă uit la el, cu ochii spre mare, marea deschisă şi liberă.

— Voiau o explicație, asta-i tot. Nu puteam să le refuz asta. Dar îmi promiseseră... în fine, totul s-a terminat cu bine, ce să mai! Sunt aici.

— Nu eşti tatăl meu, să ştii (ce idioată: de parcă tata ar avea dreptul).

— Nu sunt tatăl tău, dar sunt prietenul tău. Suntem împreună, nu?

Cobor duna în tăcere. Să învăț ce e viata... în fotografiile pe care le-am făcut în săptămâna aceea pe plaja din Coutainville, dunele şi micile lor pâlcuri de iarbă pe care le calci în picioare te duc cu gândul la corpuri de femei.

Sunt şase luni de când ieşim împreună, Daniel ar vrea să facem dragoste, dar vorbeşte despre asta în loc s-o facă. îi spun să aşteptăm, el mă presează: „Când o să vrei?” Sunt două lucruri pe care nu le ştie, aşa că a pornit-o cu stângul.

în primul rând, n-are habar de filosofia paternă, doctrina castanei... Tata vrea să rămân virgină până la căsătorie, iar eu îl ascult. îmi place să ascult. Mi-e frică să nu ascult. Pe urmă, eu nu vreau să vreau. Eu vreau să n-am încotro.

În vacanța de Paşte, la recomandarea insistentă a consiliului clasei, mama mă înscrie la un sejur lingvistic la Londra. Cei care se ocupă de organizarea stagiilor îmi dau adresa familiei la care voi locui şi îi scriu ca să mă prezint. Iau trenul fără niciun chef, în prima zi din vacanța de Paşte, lăsându-l pe Daniel să învețe pentru parțiale. În Gara Waterloo, cobor din tren cu grupul. Părinții englezi sunt acolo, la capătul peronului, vin spre oaspeții lor şi schimbă câteva cuvinte înainte de a se îndrepta spre ieşire. Peronul se goleşte rapid, rămân singură, cu valiza la picioare, how do you do?, îmi repet mecanic primul curs, how do you do? e complet cretin, nu înseamnă „ce mai faceți?", ci, literal, „cum faceți?", cum faci, cum fac, ce mă fac singură pe peronul gării Waterloo? Am cincisprezece ani, totul e sumbru în jurul meu, mă aflu într-o gară cu nume de înfrângere. în cele din urmă, organizatorul se apropie, cu lista în mână, şi mă întreabă cum mă cheamă.

— Laurence Barraque, îi răspund, apa stătută[36], deşeul, canalul de scurgere, îmi spun.

Străbate peronul până în dreptul unui cuplu de obezi care pare să se codească să plece, apoi revine împreună cu ei, tot numai un zâmbet. Peter, Amy... Laurence. Ne dăm mâna cu un aer conciliant, ca şi cum ştergeam totul cu buretele. Fusese o neînțelegere la mijloc.

— La englezi, Laurence este un prenume masculin – Laurence Olivier, actorul, you know... –, aşa că aşteptau un băiat.

---

[36] *Joc de cuvinte: l'eau rance, apă stătută, se citeşte la fel ca prenumele Laurence.*

— înțeleg, spun. Dar nu zic că la fel aşteptau şi părinții mei. Sunt obişnuită.

— Dar n-are a face, adaugă organizatorul, cumsecade, un băiat, o fată, e totuna.

Dacă vrei.

Mă urc în tăcere în maşină, în spate. Peter conduce şi, în acelaşi timp, mă priveşte uluit în retrovizor, Amy se uită țintă la şosea. Căsuța lor se află la est de oraş. De abia intrată în hol, Amy strigă pe un ton sinistru, cu fata întoarsă spre scara ce duce la etaj: Helen! Come down! Laurence is there. îmi las valiza şi-mi ridic şi eu privirea în timp ce un sirop muzical se prelinge de-a lungul balustradei. Un pantof cu paiete îşi face apariția pe prima treaptă, apoi un altul se cambrează în gol, urmat de un picior învelit în negru, împroşcat de o spumă de volane din dantelă. O mână cu unghii roşii mângâie balustrada, în timp ce din ambalaj se ivesc succesiv, cu încetineala unei vedete din spectacolele de revistă, fese mulate, o talie subțire, sâni de culoarea smântânii oferiți pe o bustieră ca pe platoul Sfintei Agata, un' gât grațios şi dinți surâzători a căror albeață mă siderează. în sfârşit, se arată şi chipul, nişte ochi albaştri din care dispare lumina în secunda în care îi întâlnesc pe-ai mei. ‚Jielen, spune tatăl arătând-o cu mâna pe fiica lui furioasă rămasă stană de piatră în mijlocul scării. Laurence is a girl", confirmă el, pe jumătate îndurerat, pe jumătate zeflemitor. Schițez un salut în care strecor o scuză, îmi doresc să intru în valiză şi să fiu expediată oriunde, în loc de asta spun: ‚Jiow do you do?", făcând o mică reverență, cu genunchiul îndoit în fața unei asemenea frumuseți, how do you do?, cum faceți ca să fiți atât de..., cum faci, mai degrabă, la urma urmei nu e cu mult mai mare decât mine, probabil că are şapte-sprezece sau optsprezece ani, cum faci să fii aşa de frumoasă? Helen nu răspunde şi urcă scara în goană. Muzica se opreşte

brusc. Coboară îmbrăcată cu blugi şi cu un tricou vechi şi se duce la bucătărie să taie morcovi. Aştepta un băiat, un băiat francez, un french lover, şi, când colo, nu sunt decât eu, only me.

Descopăr ce fac fetele ca să-i seducă pe băieţi, iar faptul mă sperie şi mă tulbură. Rochiile, strasurile, rujul.... Tot circul ăsta... Ca fată, nu l-am făcut niciodată şi nici n-am fost vreodată destinatara lui. Mamei nu-i place s-o imit, iar tatei şi mai puţin – o dată, Claude şi-a dat cu fard de obraz, iar el a întrebat-o dacă are de gând să se facă clovn. Atunci de ce sunt aşa de impresionată, excitată, intrigată de puterea lui de atracţie? De partea cealaltă, ce fac băieţii ca să ne seducă? Caut şi nu găsesc. Ei au dreptul să fie ei înşişi, au siguranţa că pot fi iubiţi pentru ceea ce sunt, fără artificii. Să fiu oare fată cu adevărat? Nu am ojă pe degetele de la picioare, nu sunt machiată şi nu suport să mă rad la subţioară – băieţii nu fac asta, nici mama, dar Helen da, ba mai mult, cred că-şi dă şi cu pudră cu sclipici. Dimineaţa, după duş, la neonul chior din baie, îmi dau părul pe spate, strâng din maxilar şi, de sub sprâncenele stufoase, în pielea goală, ai zice că sunt tata, e ceva de bărbat în figura mea. Nu ştiu ce să cred şi în ce direcţie s-o apuc.

Camera mea se află în fata celei a lui Helen. Pe toată perioada şederii mele, o pândesc când vine şi când pleacă, o observ când se întoarce beată în unele seri, în fustă mini şi top decoltat. Sunt douăsprezece grade afară, dar englezoaicele preferă să moară de frig decât să renunţe la decolteul lor. Mascarada asta îmi face silă şi, totuşi, visez să-i răspund, să fiu cel pe care-l aştepta. Mi-a fost interzis coitul cu un băiat, dar, în filosofia castanei, nimic nu este explicit în legătură cu dusul împreună cu seamănă sa. N-am curaj să-i vorbesc, engleza mea e prea nesigură. Mi-ar plăcea să avem o explicaţie – „ Why aren'tyou a bot/?", „Fm sorry, Fm going to change, I promise".

în ajunul plecării mele îi ofer lui Helen o brățară aurie pe care m-am chinuit ore întregi s-o aleg – mi-aş dori atât de mult să-i fiu pe plac, să mă îmbrățişeze şi să mă ierte. Dar Helen mă ignoră în continuare – sunt fată, şi asta nu se iartă. Plec disprețuită şi dezamăgită. Timp de cincisprezece zile, la Londra, în secret, am fost băiat. Laurence. Un tip bine clădit, cu pieptul plat. Un băiat invizibil în corpul unei fete fără lauri. Un perdant. Laurence, laureată la nimic.

Câteva săptămâni mai târziu, studenta care-mi dă lecții de matematică în camera ei din campusul universitar îşi va scoate brusc bluza indiană în mijlocul unui calcul al probabilităților, îmi va lua mâinile şi le va aşeza peste sânii ei. îmi voi înfige în ei buricele degetelor, va fi moale şi umed, un calup de unt care se topeşte.

— Stai, opreşte-te! va striga vexată după treizeci de secunde, asta nu e mângâiere, e palpare. Suntem cumva la vizita medicală?

— Iartă-mă, îi voi spune în timp ce-mi voi strânge lucrurile, iartă-mă, mie nu-mi plac fetele.

— Nu-ți plac fetele, va repeta până la scara pe care o cobor în goană (voi primi notă mică la mate), nu-ți plac fetele? Dar EŞTI fată, îi aud strigătul înăbuşit.

La întoarcerea mea de la Londra, Daniel mă anunță că s-a cuplat cu Karine, o studentă din anul întâi care fumează iarbă şi nu face pe fecioara. O târfă, ce să mai, îmi spun. O fată uşoară, cum zicea buni (în schimb, eu sunt o fată dificilă). Tata îi strigă acelaşi lucru surorii mele, în mijlocul Jocului de 1000 de franci („Care este deviza Parisului?”), „fata mea e o târfă!”, fiindcă a găsit un prezervativ sordid plutind în derivă în WC („Fluctuat nec mergitur”, răspunde Lucien Jeunesse în locul candidatului incult).

— Nu-i adevărat, îi răspunde ridicându-se, eu nu cer bani în schimb.

Se ridică şi el, cu bărbia tremurândă, îi trage o palmă. Văd cum obrazul surorii mele se înroşeşte, ea pleacă, mama o urmează după ce şi-a aruncat şervetul în farfuria tatei, vreau să plec şi eu.

— Rămâi aici, face tata. Iti interzic să te mişti.

Mă aşez la loc.

Trei luni mai târziu, voi face dragoste pentru prima oară în fotoliul înclinabil al dentistului meu, doctorul Galiot, în timp ce toată familia doarme la etaj. M-am întâlnit din întâmplare pe stradă cu Jerome, falsul meu frate geamăn de la clinica Sfânta Agata, sfrijitul agasant din colegiu. E iulie, poartă un maiou alb, are în jur de un metru nouăzeci, îmi amintesc că mama lui îl dăduse la judo în clasa a opta, pentru că „e un sport care-i calmează pe băieţi", după cum îi spunea dentistul mamei în timp ce-mi freza dinţii fără anestezie.

— Încetează odată cu fandoseala asta, continua vorbind spre mine, eşti mare acum, doare puţin, dar trece repede, de fapt, sunt sigur că nici măcar nu te doare... Nu vrea să-şi ţină gura deschisă, mai zicea, ca pentru sine.

Acum e noapte, sângerez doar un pic pe hârtia de unică folosinţă desfăşurată în grabă de pe rulou, doare puţin, dar trece repede, chiar prea repede. în semiîntuneric şi în mirosul de Javel, cu un braţ peste scuipătoare, mă simt copleşită de silueta metalică a frezei, de labele ei de insectă şi, sub mâna mea, de spatele curbat al lui Jerome – şi, poate, da, fără îndoială, de amintirea aparatului glacial pe care tatăl lui mi-l punea între maxilare ca să mi le ţină deschise.

Având în vedere că tata n-a auzit când a explodat castana şi că ţine să mă protejeze de nemerniciile surorii mele, trebuie să-mi iau toate măsurile de precauţie. Străbat kilometri întregi cu motoreta, înarmată cu o reţetă pe numele lui Claude, ca să cumpăr anticoncepţionale de la o

farmacie unde numele Barraque este complet necunoscut. Claude a luat bacul şi pleacă în Canada ca să urmeze orice curs o ţine departe de Rouen.

— Când te-ntorci?

— Niciodată.

La liceu, mă înscriu în cercul de teatru, îmi doresc să capăt rolul lui Roxane sau al lui Berenice, dar o joc pe Agnes în Şcoala femeilor. Proful e încântat.

— Nici că puteai fi mai adevărată în rolul femeii candide, îmi spune cu un iz de ironie când vede nerăbdarea cu care-l aştept pe Horace pe balconul meu din carton presat. Habar n-are că sunt cel puţin trei ani de când candida lui a citit Şcoala fetelor, primul roman libertin apărut în Franţa, în 1655, în care eroina inocentă, spre deosebire de Agnes, află repede totul despre „acest obiect, aşadar, cu care urinează băieţii, se numeşte mădular, iar uneori mai e denumit şi membru, mâner, cosor, sabie, paloşul iubirii". îmi place „paloşul iubirii", expresia mă emoţionează, acest amestec de dominare războinică şi de tandru sentiment este un fel de ideal contrastant, chiar dacă „mâner" are un efect mai degrabă de excitare umilită – mânerul cuţitului, mânerul frezei dentare, mânerul cazmalei.

Jerome vrea să ne căsătorim într-o bună zi. Sunt femeia vieţii lui, îmi spune. Este pentru prima dată că sunt femeie în gura unui bărbat, e prea devreme, eu mă simt fată (nu vreau deloc să rămân fată mare, dar nici să ajung nora dentistului meu).

— Te-am iubit de cum te-am văzut în curtea şcolii, în prima zi din clasa a şasea. Ştiai că am ales rusa ca a doua limbă de studiu numai ca să fiu sigur că am să fiu cu tine în clasă într-a opta?

— Nu! Dar atunci de ce mă necăjeai întruna? Nu te puteam suferi. Mă trăgeai de coadă, mă îmbrânceai la cantină, nu spuneai decât tâmpenii. într-o pauză m-ai

împins aşa de tare, că am căzut, am avut trei copci la genunchi.

— Da, ştiu. E din cauză că eram îndrăgostit.

Ar vrea să avem trei copii, un băiat şi două fete, dacă s-ar putea, dar s-ar mulţumi cu orice.

— Ce drăguţi o să fie, exclamă, în timp ce trupul lui gol îl înlănţuie pe-al meu. Parcă-i şi văd!

Ştie şi cum va arăta casa, desenează planuri, intră bine în pielea unui arhitect.

— Uite – îmi arată o schiţă –, acolo o să fie sala de jocuri, o să avem o masă de ping-pong, un baby foot, chiar şi-un mic teatru de păpuşi. Tu ai scrie textele, le-am juca pentru copiii noştri.

Incredibil cum rosteşte „copiii noştri", aproape că tremură de emoţie. Am impresia că-şi doreşte mai ales să-i aparţin cu totul, fără putinţă de scăpare. O mamă e ceva definitiv. Dar eu am şaptesprezece ani, părul lung până-n talie şi alte săli de joc. La liceu, băieţii joacă handbal în curte dezbrăcaţi până la brâu, când trag la poartă muşchii braţelor li se întăresc sub pielea mată, umerii lor asudaţi lucesc ca nişte mere crocante, iar când înscriu, distribuie lovituri amicale şi zâmbete de învingători. Puterea lor, frumuseţea lor, pielea lor mă ţin cu nasul lipit de geam, „Barraque, ai putea să revii printre noi?" La cercul de teatru, junii primi au trecut de etapa coşurilor, unii îşi lasă barbă. Pisicuţa e moartă[37] şi îngropată.

— Ah, da, Moliere. Bine, foarte bine, aprobă tata.

— Lasă că ne vedem mâine, îi spun lui Jerome care vrea să mă conducă până acasă, trebuie să merg la bibliotecă, am de predat o prezentare.

---

[37] *Le petit chat est mort („A murit pisicuţa") este o replică rostită de Agnes în piesa L'Ecole des femmes (Şcoala femeilor) de Moliere, actul II, scena 5.*

La clubul elevilor se pregăteşte următoarea serbare a liceului. Focurile ard, anotimpul castanelor e în toi.

Nu-mi dau prea bine seama când lucrurile au luat-o razna – când am vomitat sangria după simularea de bac, sau când i-am pasat din pilule verişoarei mele? –, cert este că nu mi-a venit de multişor. Primesc confirmarea după ce fac testul în zori, la baie – ies de acolo lividă şi cu spaima-n suflet să nu dau de tata pe hol –, iar un calcul rapid îmi arată că nu-mi rămâne mult timp ca să rezolv problema ce se afişează în culori pe test. Legea Simone Veil[38] a intrat în vigoare de aproape doi ani, dar nu pot face asta la Rouen, toţi medicii îmi cunosc numele. Îl sun pe Daniel, acum îşi continuă studiile la Paris, nu ne-am mai văzut de un car de ani, dar ce contează, e student la Drept, o să ştie unde să mă trimită de urgenţă.

Este adorabil la telefon, se oferă să-mi facă o programare la MLAC.

— MLAC?

— Da, e Mişcarea pentru Libertatea de Avort şi de Contracepţie. Dacă vrei, poţi să vii la mine. Stau aproape de Montparnasse.

E tot cu Karine, dar nu locuiesc împreună, modelele lor sunt Sartre şi Beauvoir, îmi explică. Contingentul şi necesarul etc.

— Aha, găsesc de zis.

Ce mult îi schimbă Parisul pe oameni, pare încre-zător şi sigur pe el. Cât despre mine, deşi Rouen nu se află decât la o oră şi douăzeci de minute de Gara Saint-Lazare, n-am fost decât de cinci sau şase ori la Paris în toată viaţa mea. O dată, când aveam şapte ani, am văzut Opera cu bunicii mei. Altă dată, Salonul auto cu tata. în rest, mi-e familiară mai

---

[38] *Lege din 1975 care legalizează, în Franţa, întreruperea voluntară a sarcinii.*

ales Gara Lyon, din cauza plecărilor în vacanță, când mergeam la Chaux.

Doamna care mă primeşte la MLAC nu pare prea amabilă. Probabil că nu are mai mult de patruzeci de ani, dar, cum nu poartă nici cea mai mică urmă de machiaj, arată mai în vârstă decât mama. Când începe să vorbească, vocea ei blândă mă linişteşte. îmi explică totul legat de cum va decurge intervenția dacă mă voi duce la adresa pe care mi-o va indica. în timp ce-mi descrie în amănunt diferitele etape, scoate din sertar o canulă transparentă. N-o ascult. Nu vreau să ştiu, nu vreau decât să se termine mai repede. Lângă birou, pe peretele din dreapta, este fixată o banderolă, ale cărei litere mari, decupate dintr-o bandă adezivă neagră, se dezlipesc pe alocuri: CORPUL MEU ÎMI APARȚINE.

— Observ însă că nu ați împlinit optsprezece ani, îmi spune. Aici e o problemă. Aveți nevoie de autorizația părinților.

Mă albesc la fată.

— Asta nu se poate!

— Nici măcar mama dumneavoastră? mă întreabă.

Fac din cap semn că nu, de fapt, nici nu mi-a trecut prin minte să-i vorbesc mamei despre asta.

— Din proprie experiență, ştiu că mamele înțeleg mai multe decât ne-am închipui. Mama dumneavoastră este din generația celor care au cunoscut făcătoarele de îngeri[39], asta poate ajuta. Vă dau formularul care trebuie completat. Vorbiți cu ea. Este suficientă o singură semnătură.

— Mulțumesc. Aşa voi face.

Medicul de la clinica unde am fost trimisă este un intern care îşi încheie specializarea în obstetrică-gine-cologie. îi întind foaia pe care am imitat semnătura mamei. Am fost

---

[39] *Femei „(de cele mai multe ori fără studii de medicină) care întrerup sarcinile nedorite în mod clandestin.*

tentată să trec două semnături, dar când am ajuns la cea a tatei mi-a tremurat prea tare mâna, nu m-am încumetat să-l trădez. îmi explică din nou toată tărăşenia, scoate şi el o canulă de plastic, îşi punctează frazele cu ‚Aţi înţeles?" şi îmi face o programare după cele şapte zile de reflecţie prevăzute de lege.

— Vi se acordă astfel şansa să luaţi o hotărâre cu toată serenitatea. înţelegeţi?

— Da.

— Aţi vorbit cu tatăl?

— Tatăl?

— Da, tatăl copilului. Nu aveţi altă variantă?

— Nu.

Alternativa mea înseamnă doar să aleg între Jerome şi Mikis, un băiat grec din programul de schimburi lingvistice de la liceu. Dar să nu intrăm în detalii.

— Ştii, un singur lucru m-a tulburat, îi spun lui Daniel, care, aşezat turceşte pe mocheta din garsoniera lui, desface o bere, în timp ce trage dintr-un joint. Atunci când m-a întrebat dacă discutasem cu „tatăl copilului".

— Aşa, şi? bâiguie Daniel.

— Faptul că a spus „copil", înţelegi, m-a făcut să mă simt ciudat.

— E o tâmpenie să spui asta înainte de o întrerupere a sarcinii. Tocmai pentru că nu există niciun copil. Deci nici părinţi.

Nu ştiu de ce, dar nu-mi place reacţia lui Daniel. Continuu, totuşi:

— Ştii, ce e şi mai ciudat, sunt deopotrivă uşurată să simt că am, că adăpostesc un copil, în fine, un bebeluş în devenire, nu ştiu de ce, îmi dă încre-dere, mă simt, cum să-ţi explic? Puternică... Dar, în acelaşi timp, nu vreau copii, cred că n-o să am niciodată.

— De ce?

— Nu ştiu. Aş vrea să rămân liberă. Să fac în continuare teatru, să scriu o piesă, nu ştiu, să-mi trăiesc viata.

Simt că Daniel este emoţionat. La urma urmei, n-am făcut niciodată dragoste, îmi spun. Dar nu e cel mai bun moment. Să trecem la alt subiect.

— MLAC e o mişcare feministă? îi ştii? Mi-au dat o broşură despre MLF[40], cred că o să mă înscriu după aia, trebuie să fim solidare între noi, fetele.

— Da, aşa e, MLAC e militantă. Dar acum, că ati obţinut dreptul la avort, contracepţie etc, trebuie să vă calmaţi. Gata, s-au dus vremurile când femeile îşi ardeau sutienele şi le declarau război bărbaţilor. Acum trebuie să vă propuneţi drept obiectiv înţelegerea şi armonia dintre sexe.

— Da, mă rog, dar bărbaţii sunt totuşi mereu cei mai puternici, au instinctul de dominaţie. Noi, fetele, îndurăm. Uite, eu, de exemplu, ştii, când ies târziu seara, chiar la Rouen, mi-e frică singură pe stradă. M-am obişnuit să-mi ţin cheile între degete, ca un box. Voi nu faceţi aşa...

— Nu, recunoaşte Daniel. Dar să ştii că şi bărbaţilor le e frică, te asigur. La capitolul frică suntem la egalitate. încă de la grădiniţă ne e teamă că nu vom fi la înălţime. Trebuie să rămânem tot timpul în gardă, să ne luăm la harţă, să nu plângem, să impresionăm fetele. Ne e teamă că nu suntem curajoşi, ne e teamă că va fi nevoie să ne batem ca să arătam care-i cel mai puternic, ne e teamă că nu suntem cei mai puternici. După ce creştem, ne e teamă că nu ni se scoală atunci când trebuie, teamă că nu ne ridicăm la înălţimea aşteptărilor, teamă că vom fi umiliţi. Nu, nu, te asigur, e cumplit să fii în pielea unui băiat.

întoarsă la Rouen, pentru cele şapte zile de reflecţie, împrumut de la bibliotecă volume despre feminism. Le citesc

---

[40] *Acronim al Mouvement de liberation des femmes (Mişcarea pentru Eliberarea Femeilor, o mişcare feministă din Franţa).*

cât e ziua de lungă, în capot, pe canapeaua din camera de zi.

— Scuturã-te un pic, glumeşte mama. Parc-ai fi gravidă.

Nu-mi ridic ochii de pe pagină. Militantele de la începuturi – cu doar cinci sau şase ani în urmă – expun violența reacțiilor. Agresiuni verbale, fizice, amenințări la locul de muncă, în familie, în societate. Sunt numite târâturi, lesbiene, nefutute.

— Stiti care este diferența dintre o femeie şi un cal? întreabă un trecător într-un reportaj filmat despre o manifestație a MLF. Niciuna: trebuie doar să ştii să le încaleci.

Recunosc umorul tatei, care mi se pare brusc greoi, dar, cu toate astea, zâmbesc.

Nu am ales anestezia generală, mai întâi pentru că voiam să pot ieşi în aceeaşi zi din clinică, apoi fiindcă era puțin mai ieftin (Daniel îmi împrumută banii) şi, în cele din urmă, pentru că nu-mi surâde ideea de a fi inconştientă (dac-aş muri în timpul operației?).

— O să vă doară, mă previne medicul. E aproape ca atunci când naşti. Ceea ce nu vă spune mare lucru, ştiu. La drept vorbind, nici mie.

Când dai viață şi când renunți s-o faci, e aceeaşi durere, îmi spun fără mirare. Este o revendicare a singurătății.

În timp ce-şi pregăteşte instrumentele, medicul mă întreabă ce studiez. Cu picioarele în suporturi, îi explic că după bac am de gând să studiez limbile orientale, ca să mă fac interpretă. Adaug că sunt pasionată de teatru, că am jucat în Şcoala femeilor de Moliere, îi povestesc despre rolul lui Agnes, în eventualitatea în care amintirile lui despre şcoală ar fi prea vagi. „însă visul meu, spun cu înflăcărare, visul meu ar fi să...”

— în regulă, nu mai vorbiți acum, îmi taie fraza, începe.

Tac. Mi-e ruşine de avalanşa mea de vorbe: tre-buie s-o fac eu mereu pe interesanta.

După aceea, petrec câteva ore întinsă printre alte femei care tocmai au avortat. Două dintre ele plâng. Infirmiera se ocupă de ele, pe urmă medicul se asază pe marginea patului lor, le linişteşte, încearcă să le facă să râdă. Eu nu simt nicio emoție deosebită, de parcă aş fi golită de orice sentiment, fără gânduri şi fără durere. Sunt întrebată dacă vine cineva să mă ia, răspund că da. De îndată ce ies, îmi aprind o țigară, fumez în timp ce merg, până şi la Paris femeile mă privesc chiorâş. în metroul arhiaglomerat care mă duce până la casa lui Daniel, unde voi înnopta, anonimatul mulțumii mă face să mă simt bine. Ce s-a întâmplat? Nimic. Sunt o entitate abstractă printre multe altele. Toate aceste corpuri presate unele de altele nu mai formează decât un bloc compact şi indiferent. Lecția despre lucruri: neant.

Daniel îmi deschide, mă întreabă la interfon dacă totul e OK. Urc cele trei etaje, intru în apartament; constat că ascultă Jefferson Airplane, Don'tyou want somebody to love, don'tyou need somebody to love.

— Nostalgie, nostalgie, spun, în timp ce-mi scot haina.

O agăț în cuier şi, în penumbra holului, disting un lichid alb care se scurge până la tiv. Pun mâna, o retrag imediat. E spermă.

II

E băiat. Acolo. Uitați-vă. Vedeți?

Vezi. Eşti hipnotizată de mica zbatere dintre coapse, pe ecranul care pâlpâie. Da, vezi ceva. Există ceva. Christian, soțul tău, priveşte încordat spre ecran, are lacrimi în colțul ochilor, pare mândru – mai mult de el decât de tine, dacă te

uiți mai bine, dar nu te uiți. De altfel, acelaşi lucru e valabil şi pentru tine: nu-ți vine să crezi, porți un băiat înăuntrul tău. Cuvântul acesta este un triumf. Ai fabricat un sex care nu este al tău, eşti puternică, este uimitor, este incredibil, dar adevărat. Sora ta Claude a născut două fete, soțul ei avea deja un băiat, dar nu este acelaşi lucru, e doar un fiu prin alianță; în plus, trăiesc în Canada şi nu se mai întorc niciodată. Tu eşti tot acolo, la Rouen, vei naşte în oraşul în care te-ai născut. Ce fericit va fi tatăl tău, te gândeşti imediat la el, la speranța pe care i-o înde-plineşti în sfârşit, cu un decalaj de doar o generație: dacă n-a putut fi tatăl, va fi bunicul unui băiat; îi dai un nepot, îi oferi un partener de joacă. îți imaginezi ziua în care-l va ține în brațe. A păstrat Circuitul 24 din copilăria ta, eşti sigură, l-ai văzut în garaj, sus, pe dulap, nu ți-a venit să-ți crezi ochilor, după atâta vreme! L-a luat cu el şi când s-au mutat. Acum va avea ocazia să-l dea jos de pe dulap, să-i pună baterii, să-l întindă pe covorul din camera de zi. îți vei face tatăl fericit – mai bine mai târziu decât niciodată.

Aşa şi este. Se uită la ecografia pe care i-o duci, îți face cu ochiul.

— Ştiam eu că ai coaie, fata mea.

Râdeți. Paradoxul acesta te îmbată, iar în acel moment nu mai contează că nu eşti prima. Aştepți un băiat: un eveniment fericit. Te simți invincibilă, îți scoți burta înainte plină de importanță, Burtosu' nu mai inspiră atunci decât respect.

— îți atrag atenția, glumeşte Christian când sunteți din nou doar voi doi, că e mai ales datorită mie.

Şi-ți arată o pagină din Revista Părinților, pe care a rupt-o în sala de aşteptare.

— Calitatea raporturilor sexuale are o influență şi asupra sexului bebeluşului. Orgasmul femeii provoacă numeroase contracții ale vaginului, care permit spermatozoizilor

masculini, cei mai rapizi, să ajungă şi mai repede la ovul. În schimb, lipsa orgasmului ar favoriza conceperea unei fete. Deci, ia să vedem, cine merită felicitări?

Râdeți amândoi, ha-ha, băieții aleargă mai repede decât fetele, te lipeşti tandru de el, „bineînțeles că este opera ta, iubire" (cu contribuția benevolă a patruzeci de hoți care, în imaginația ta, te siluiesc în peştera lui Aii Baba, dar te abții să-i asociezi la bucuria voastră).

Contrar tuturor aşteptărilor, mister al cuplului, părinții tăi sunt tot împreună. Andre a ales să rămână cu soția lui când aceasta i-a dăruit al doilea fiu, tatălui tău îi place cum găteşte mama ta, iar ea a condiționat pur şi simplu reînnoirea contractului conjugal de achiziționarea a două paturi de-o persoană.

— Cred că sunteți bucuroşi că veți avea un băiat, îi zice tatăl tău lui Christian.

Mama ta îl temperează:

— Cel mai important e ca totul să decurgă bine. E bine şi să ai fete. Uite dovada, spune, lovindu-te uşor pe braț. Fetele mele sunt tot ce-am făcut mai bun în viață.

Pare uşor absentă, poate că se gândeşte la Gaelle. În acelaşi timp, îți aduci aminte de clinica din Paris, demult, când nu voiai să ai copii. De mai multe ori, în primii ani, te-ai întrebat dacă era băiat sau fată. Dar n-ai vrut niciodată să-ți închipui cum ar fi arătat, să-i dai viață. Acum poți să-l uiți. Eşti căsătorită, nu te mai cheamă Barraque, ci Charpentier, Laurence Charpentier[41]. Hazardul e zeflemitor: forma de masculin a numelui tău îți sună tot mereu prost, pare că te lasă ciuntită sau nehotărâtă (acordul în gen este imposibil la tine, cuvântul n-are, de altfel, formă de feminin – dulgheră, aşa ceva nu există). L-ai întâlnit pe Christian la

[41] *În traducere, dulgher.*

o petrecere din Paris, este inginer, a studiat la Poduri şi Şosele, ca bunicul tău, joacă tenis, ca mama ta pe timpuri, şi şi-a luat de curând brevetul de pilot la aerodromul din Rouen. Deşi a studiat Ştiinţele, a fost în stare, în prima seară, să-ţi recite o poezie de Ronsard, „Mignonne, allons voir şi la rose", ceea ce ţi-a plăcut... Te-ai cam grăbit cu măritişul şi ţi se întâmplă să te-apuci să explici, râzând, că ai făcut-o ca să onorezi promisiunea făcută lui buni de-a nu îmbătrâni în vatră. Râzi, dar, din păcate, este adevărat: te-ai măritat cu cincisprezece zile înainte de a împlini douăzeci şi cinci de ani, ca să nu „rămâi bucurându-vă de viată fără să simţiţi nevoia de a întemeia o familie. în timpul studiilor tale lingvistice, ai încercat să scrii o piesă de teatru, chiar şi un roman, dar ai renunţat în cele din urmă, ai conside-rat că nu ai suficient talent sau, cel puţin, că talentul tău consta în a te pune în slujba talentului celorlalţi. Christian este înalt, brunet, viril, e cu patru ani mai mare decât tine, îl iubeşti. Vă înţelegeţi bine, vă certaţi rar. O singură dată, ţi-a tras o palmă de ţi-a sunat apa-n cap, în timp ce simţeai cum îţi zbârnâie creierul sub oasele craniului te-ai gândit că totul se terminase între voi. Ai avut o dezlipire de retină, a fost nevoie să fii operată cu laser. Mai greu a trecut durerea cervicală. Dar l-ai iertat, de altfel o căutaseşi cu lumânarea, i-ai scotocit în portofel ca să-ţi alimentezi gelozia. V-aţi întors la Rouen la scurt timp după ce ţi-ai terminat studiile, viaţa e mai ieftină în provincie, iar soţul tău e mai liniştit să te ştie aproape de părinţi când se află în deplasare. Dacă te-ai gândi, cu siguranţă ai descoperi că duci exact viaţa despre care îţi vorbea Jerome pe vremuri şi pe care o considerai zeflemitoare, mult prea cazanieră. Eşti interpretă trilingvă şi traducătoare – aţi hotărât ca, din acel moment, să faci mai ales traduceri, ca să eviţi deplasările şi să rămâi acasă pentru a te dedica bebeluşului, fiului vostru, primului vostru născut.

Doctorița Dubecq, doctorița ta ginecolog, ar fi pre-ferat să nu vrei să afli sexul bebeluşului, la ecografia din luna a cincea. Experiența îi arătase că, atunci când acesta nu corespunde cu dorința părinților, naşterea este mai grea şi că este necesar, în numeroase cazuri, să se facă o epiduralâ, chiar o cezariană, de parcă ar exista o reticență inconştientă. Dar acum, asta e, pică bine, primeşti ce voiai. De altfel, nici nu ți-ai exprimat vreo dorință anume; după ce ai ezitat, nici măcar n-ai urmat regimul alimentar indicat pentru a alege sexul copilului. în săptămânile ce urmează, doctorița este, prin urmare, liberă să comenteze fără rezerve proporțiile bebeluşului.

— Ei bine, draga mea, o să fie pilier la rugby, flăcăul ăsta, spune, iar tu zâmbeşti prosteşte, nu te miri, îți pare doar rău că nu mai ai bunic căruia să-i dai vestea.

Da, va juca rugby, îți promiți în gând, dar va fi extremă, ca străbunicul lui, e mai puțin periculos decât pilier. Christian ar prefera ca micuțul să se apuce de box englezesc, îl vede lovind împreună cu el în sacul pe care l-a agățat de tavanul garajului; e frumos, înalt, sprinten şi când ajunge în ring are deja mustață. în plus, se va ocupa cu aviația, fără doar şi poate. Nu mai rămâne decât să-i găsească un prenume viitorului copilot. începeți să-i vorbiți, cu urechea aproape de burtă, ca să vă dați seama ce părere are – Tristan? Gabriel? Nicolas? – şi el vă răspunde în alfabetul morse, ca în Steaua misterioasă, niciodată acelaşi lucru. Vă strângeți toți trei în jurul buricului tău, aidoma unor iepuraşi puşi pe tărăboi într-o carte cu poze.

— Gabriel nu merge, zice într-o zi soțul tău. Dac-ar fi fată, aş înțelege: Gabrielle[42], cu două aripi. Dar pentru un viitor aviator, este imposibil să n-ai decât o aripă.

---

[42] *Joc de cuvinte: litera „1" şi cuvântul aile, care înseamnă aripă, se pronunță la fel – \el\.*

Te amuzi.

— Aşa e, spui. Ca Gael, te gândeşti.

în secret, mai întâi fără să îndrăzneşti să mărturiseşti, nu vrei un prenume mixt. în Gabriel, se aude e/te[43]. Tu vrei un prenume viril sau, încă şi mai bine, un prenume care să nu aibă feminin – Jerome, Thierry, Bruno, Arthur... pentru ca lucrurile să fie clare.

— Eşti nebună. Fiul tău te scoate din minți, spune Christian, iar ție îți place la nebunie când rosteşte „fiul tău".

Eşti gravidă în luna a şaptea când părinții tăi vin să te vadă, au ceva important să-ți comunice. Problema e că tatălui tău i-au ajuns la ureche lucruri foarte rele despre doctorița Dubecq. S-a constatat că, în mai multe rânduri, a venit beată la clinica unde lucrează şi n-a putut să se ocupe cum trebuie de naşteri, cu atât mai puțin să opereze, a fost nevoie ca un coleg să intervină de urgență. în afară de asta, la doar patruzeci de ani, îi lipseşte experiența, o pot lăsa oricând nervii şi dacă, în plus, mai e şi pe stop, ce s-o mai lungim, „e împuțită treaba cu Dubecq asta", spune. Eşti lividă, nu-ți vine să râzi. Ce-o să te faci? Ai fost mereu mulțumită de doctorița ta, chiar dacă n-o cunoşti decât de trei ani. E atentă, e simpatică, uneori îți zice „draga mea". înainte mergeai la doctorul Bonnard, dar a murit de-o criză cardiacă, la fel. ca bunicul tău, la şaizeci şi trei de ani. Era neobişnuit, ca medic, dădea impresia că nu s-a îndurat niciodată să părăsească băncile facultății, nu te lăsa niciodată să pleci fără să-ți spună un banc deocheat, iar tu râdeai, de bună seamă pentru că-ți amintea de tatăl tău. Era şi sexolog şi propovăduia împlinirea cuplului prin obținerea plăcerii, după cum indicau şi pliantele aranjate pe biroul lui. Secretara era soția lui, o femeie posacă ce nu

---

[43] *În franceză, „ea".*

făcea deloc reclamă competențelor lui terapeutice. Te abțineai să-i ceri părerea în privința asta, chiar dacă te provoca, chestionându-te ca să afle dacă eşti drăguță cu soțul tău şi dacă îți dai silința. Nu răspundeai, dar nici nu-l opreai.

— Ştiți povestea cu cele două blonde care ies dintr-o discotecă de la țară? Sunt bete, departe de casă, nu e nimeni care să le conducă, şi încep să meargă pe marginea drumului. Deodată, una dintre ele se opreşte, prietena ei dispăruse de lângă ea. O caută în noapte şi o zăreşte în cele din urmă într-un câmp, îngenuncheată lângă o vacă al cărei uger îl suge cu sârguință.

— Ce naiba faci? zice prima.

— Uite care-i treaba, spune cealaltă, m-am săturat să tot merg; şi, din cinci, se găseşte sigur unul cu maşină.

Nu râdeai decât ca să-i faci pe plac, pentru că aşa te-ai obişnuit şi pentru că-ți aşteptai rețeta. într-o zi, din cauză că nu primise rezultatele analizelor tale, a sunat la laborator şi, în timp ce aştepta să primească legătura, te privea cum stăteai, cu picioarele depărtate sub lampă, în poziția în care te țintuise.

— Bine, şi ce fac în cazul ăsta? Mă aşteaptă pacienta cu speculumul în cur! a izbucnit în receptor, fără să țină prea mult seama de anatomie. Da, da, curierul, înțeleg, ajunge în cinci minute, dar noi cum să procedăm ca să treacă timpul mai uşor? întreabă şi îți face cu ochiul, iar tu încerci să zâmbeşti.

Nu ți-a părut rău că i-a luat locul o femeie, măcar cu ea nu te simți obligată să-i fii complice. Iar acum să schimbi, şi încă în timpul sarcinii? Dacă aduce ghinion...? De când eşti însărcinată, te-ai lăsat invadată de superstiții.

— Din fericire, am o soluție, spune tatăl tău luându-ți mâna. Stai jos, îți explic.

Te aşezi, îți retragi mâna – îți iubeşti tatăl, dar nu-i suporți atingerea. Simpla vedere a unei mâini cu pete te oripilează, strângi din dinți, îți strângi picioarele, repulsia ta e instinctivă, ca aceea pe care-o simți pentru gândaci sau păianjeni, reuşeşti s-o disimulezi, dar o simți, aşa că ocoleşti cu privirea aceste pete pe care bunica ta le numea flori de mort – când te uiți la ele îți priveşti moartea, le vezi cum se aştern pe coşciugul tău. Tatăl tău, deci, a găsit un înlocuitor: doctorul Guerry. Charles Guerry.

— O vocație, după cum vezi, un nume liniştitor[44], chiar dacă sarcina nu este o boală, draga mea, adaugă mama ta.

Părinții tăi îl ştiu bine pe tatăl lui, Robert Guerry, acum la pensie, mult timp obstetrician la Sfânta Agata, şi îl cunosc bine şi pe Charles, fiindcă tatăl tău a apelat la el de mai multe ori ca să-l înlocuiască la cabinet când pleca în concediu – un tânăr remarcabil, fost intern la spitalul din Lille, reîntors la Rouen pentru a prelua moştenirea tatălui său – pe scurt, un băiat strălucit, conchid ei, da, da, un băiat remarcabil.

— Cu el nu rişti nimic, poți să te duci cu ochii închişi, spune tatăl tău.

— În afară de asta, o să vezi, e tare frumuşel, adaugă mama ta. Asta nu strică niciodată.

Eşti surprinsă neplăcut, la peste şapte luni de sarcină să fii nevoită să întâlneşti un obstetrician pe care nu-l cunoşti – şi ce minciună să inventezi pentru doctorița ta? Dar ai de ales?

Atitudinea arogantă şi rece a doctorului Charles Guerry este temperată de faptul că eşti fiica doctorului Barraque. Ceea ce nu te împiedică să fii o nulipară ignorantă, pe deasupra şi penibilă, cu întrebările tale îngrijorate: nu e

---

[44] *Numele de familie al medicului se pronunță la fel precum adjectivul „gueri(e)”, care înseamnă vindecat(ă).*

prea mare bebeluşul? Va fi nevoie de cezariană? Cum funcționează epidurala? în primul rând, nu fetusul e prea mare, ci tu. E timpul să treci la regim. în al doilea rând, cezariana este pentru găgă-uțe, pentru confrații chiulangii care vor să plece în concediu. în ceea ce-l priveşte, a scos afară unii mai mari decât al tău pe cale naturală. Natura este singurul lucru adevărat, femeile au tendința s-o uite. Până şi durerea este ceva natural. Aşa că, personal, are reticențe în a-ți propune epidurala, care, de altfel, le dezamăgeşte pe multe dintre femeile care nasc: chiar vrei să lipseşti de la cea mai frumoasă zi din viața ta? în general, femeile au regrete după aceea: la urma urmei, nu li se vor mai oferi prea multe ocazii în viață ca să dea dovadă de puțin curaj, nu-i aşa?

— A spus fetus.

Seara, la telefon, eşti gata să izbucneşti în plâns.

— Am zis bebeluş, iar el m-a corectat.

Tatăl tău se enervează.

— Aşa sunteți voi, femeile! Când vreți să avortați, cuvântul fetus vă este pe plac. Embrion, ou, toate vă convin. Şi pe urmă, tronc, deodată e bebeluş.

Dar fiindcă plângi în hohote, se calmează – femeia însărcinată este mai vulnerabilă decât femeia obişnuită, asta se află încă din manualul primului an de studiu –, vocea îi zâmbeşte.

— Hai să-ți explic, Laurence. Fetus este termenul exact, e vorba de termenul tehnic. Cuvântul te şochează pentru că nu ai cunoştințe ştiințifice, dar sună normal în gura unui practician riguros.

Te duci la cumpărături cu mama ta, luați lână bleu pentru hăinuțe, ea alege un combinezon alb pe care ți-l dăruieşte.

— Ştii, îți spune gânditoare, în timp ce aşteptați la casă, uneori îmi zic că totul ar fi fost mai simplu dacă aş fi avut

un băiat. Tatăl tău ar fi fost aşa de fericit, aşa de fericit... Poate m-ar fi iubit mai mult dac-am fi avut un băiat. Da, da, cu siguranţă.

Ai contracţii violente cu mai bine de cincisprezece zile înainte de termen, un lichid pal ţi se scurge pe picioare. Christian este în delegaţie la Chicago până la sfârşitul săptămânii. E ora şapte, încă nu s-a crăpat de zi. îţi suni mama, care te duce la clinica Sfânta Agata, unde te-ai născut cu treizeci şi cinci de ani în urmă.

— Of, nu-mi place locul ăsta, zice mama ta, intrând în hol.

Ţi-e cald, ţi-e frică, nu faci parte dintre amintirile fericite, dar mintea îţi este ocupată de un singur lucru: data. Data aniversării fiului tău. Astăzi. Fiul meu, repeţi în leagănul ecourilor care este craniul tău. Fiul meu. Ce ciudat este să pronunţi o vorbă pe care n-ai mai spus-o până acum. Cuvântul e şi el un nou-născut.

Ţi-e cald pentru că ai temperatură, treizeci şi nouă de grade. Inima bebeluşului tău bate pe ecranul de monitorizare, fapt care te linişteşte, pentru că de două sau trei zile nu-l mai simţeai miscându-se.

— E din cauză că este mare, nu mai are loc, îţi explicase tatăl tău.

Moaşele de la Sfânta Agata sunt acum laice – sora Catherine, care te-a adus pe lume, a murit demult. Nu mai poartă scufii cu colţuri, ci bonete roz, e un du-te-vino pentru că se schimbă garda de noapte. Eşti dusă în sala de travaliu, mama ta coboară să completeze formulare, să-i telefoneze soţului tău. Rămâi singură, e drum lung de la Chicago la Rouen, Christian va ajunge prea târziu. Suferi, nu mai ştii dacă aţi ales Gilles sau Arthur înainte de plecarea lui.

între timp, moaşa din echipa de zi îl previne pe doctorul Guerry că ai febră, o infecţie, fără îndoială, aşteaptă directivele lui.

— Vin, răspunde acesta.

Adevărul este că doctorul Guerry e încă în pat şi că vestea îl contrariază. E luni şi, dacă ai fi avut ideea bună să naşti cu o zi înainte, n-ar fi trebuit să decidă nimic, nu era de gardă. Acum, dimpotrivă, ghiceşte în vocea lui Roselyne, moaşa, o anumită urgenţă. Asta nu-i place, nu-i stă în caracter. Nu-i place să decidă, nu e obişnuit s-o facă. A urmat studiile de medicină îmboldit de tatăl lui; el, unul, visa să plece departe, să culeagă plante, să creeze parfumuri. în copilărie, aduna flori din grădină şi le măcina împreună cu ierburi, ca să le modifice aroma cu care impregna apoi gâtul mamei lui. Şi iată că acum trebuie să se întoarcă la mirosul de sânge, de fecale şi de eter care-i învăluie viaţa. Aşa că se scoală, dă drumul la cafetieră, aprinde radioul, ascultă ştirile, starea vremii – o să ningă în Normandia –, îşi unge cu unt a treia felie de pâine. Apoi face un duş prelung, se îmbracă, ezită între mai multe cravate, o sună pe fosta lui soţie care i-a lăsat un mesaj foarte sec despre prestaţia compensatorie. în prima zi din viaţa lui de student la medicină, acum cincisprezece ani, profesorul Gaubert, un mare ştab, prieten cu tatăl lui, îşi începuse astfel discursul:

— Bună ziua, tuturor. începeţi astăzi un drum lung pentru realizarea celor mai fierbinţi speranţe ale voastre. După cum ştiţi, selecţia este dură şi ţin să vă prezint ultimele statistici: numai paisprezece la sută dintre studenţii prezenţi în acest amfiteatru vor deveni medici. Dar nu vă îngrijoraţi, domnişoarelor: cu perseverenţă, peste cincizeci la sută dintre dumneavoastră vor ajunge soţii de medic.

Toată lumea râsese, în afară de câteva acrituri. Dar ar fi trebuit să bage la cap mesajul, lipsa de luciditate de care a dat dovadă îl costă scump. Dac-ar putea să recunoască fără să-şi prejudicieze cariera, ar admite că nu prea-i plac femeile. Nu le înțelege. Ce vor? Dragoste, bani, siguranță, sex, aventură? întrebarea rămâne o enigmă, dar nu-i vine s-o facă pe detectivul ca s-o dezlege. I se întâmplă chiar să-l apuce greața la vede-rea vergeturilor şi a mucoaselor lor violacee, fără să aibă pe nimeni căruia să i se confeseze.

Cu o zi înainte, ca în fiecare duminică, şi-a însoțit mama la biserică, înainte de a dejuna în casa părintească – aceasta s-a dat cu Shalimar de la Guerlain, nu tocmai discret pentru slujba de duminică, i-a trecut prin minte. Tatăl lui l-a întrebat dacă a început cu dreptul la Sfânta Agata – nu lucrează acolo decât de câteva luni – şi a continuat să-i dea eternele sfaturi izvorâte din propria sa experiență, în timp ce mângâia rozeta Legiunii de onoare, prinsă la reverul hainei. Cel mai mult, pe doctorul Guerry îl înfurie incompetența medicilor tineri, mai grăbiți să-şi ramburseze creditele decât să-şi învețe meseria. Şi totuşi, există oare vreo vocație mai frumoasă decât aceasta, care constă în a da viață? El l-a împins pe fiul lui, Charles, pe calea regală, apoi l-a recomandat clinicii. E un băiat puțin cam timorat, dar care va răzbate până la urmă. Şi fata lui i-a călcat pe urme, este infirmieră şi s-a măritat cu un cardiolog. Nu, tinerii confrați n-au coaie, i-a sărit o dată țandăra, pun botul la toate modele noi, cezariană şi epiduralã, fără limite.

— N-o să cazi şi tu în plasa asta, Charles, aşa e? l-a întrebat, luând încă o bucată de friptură. Bravo, Anne-Sophie, pulpa asta de miel e o minune.

Soția i-a zâmbit şi-a făcut semnul crucii pe pâine.

Charles Guerry ajunge în parcarea clinicii la ora zece. Urcă la etaj, îşi ia bluza, salută moaşele de pe culoar şi apoi se hotărăşte să înceapă cu vizita singurei femei pe care o

asistase la naştere, la care zăboveşte, glumind. Ea vrea o poză cu el şi cu bebeluşul apărut ca o floare săptămâna trecută, fără ca el să fi avut ceva de făcut, aşa că pozează cu dragă inimă, arborează un zâmbet larg, joacă încântat rolul recunoscător al tatălui care nu este.

În sfârşit, intră în sala de travaliu cu paşi grăbiţi şi halatul desfăcut ca de o pală de vânt peste costumul gri, este zece şi jumătate. Te afli acolo de trei ore, eşti lac de sudoare, n-ai cutezat să te plângi, nici să ceri un pahar cu apă, nu vrei să deranjezi. Ar fi trebuit s-o faci, de asta sunt moaşele aici, îţi explică. îţi zice să-ţi pui picioarele în etriere, te examinează, inspectează curba de pe monitor. în spatele lui, Roselyne, moaşa, îţi zâmbeşte cu un zâmbet îngrijorat.

— Să-i dau antibiotice? sugerează.

— O să vedem, răspunde.

— Va fi nevoie de cezariană, nu-i aşa? continuă.

— Poate. O să vedem.

— Dar..., mai face ea.

O măsoară din priviri cu dispreţ şi iese. îţi este teamă, îţi este rău, dar nu e momentul să faci pe inte-resanta; în plus, ai încredere în tânărul strălucit, strălucit va fi şi băiatul tău, a cărui inimă bate tare pe ecranul plin de amprente. Mama ta a plecat, o să fie anunţată când va veni momentul. La Chicago, Christian caută un avion.

Medicul revine la prânz. Suferi din toate puterile, înduri nobila durere a mamelor care îţi sfâşie vintrele, dar ai dori, totuşi, dacă se poate, fără să vrei să te plângi sau să insişti, ai dori să ţi se facă o anestezie epiduralâ. Dă din mâini în timp ce vorbeşti, nu, nu, haida-de, nu se poate, ai risca o infecţie, oricum nu mai durează mult, colul e dilatat, capul fetusului e aproape angajat, motiv pentru care nu se mai pune nici problema cezarienei. Puţin curaj! Puţină răbdare! O să naşti natural în nici o oră, şi pe urmă gata.

Naşti după trei ore în prezența moaşei şi a trei bărbați al căror rol îl ignori, nu ți-au fost prezentați, fac cerc în jurul sexului tău deschis. Unul poartă papion, e ridicol, te gândeşti între două împingeri.

— Haideți dumneavoastră, aveți mâinile mai mici, îi spune brusc medicul lui Roselyne, dispărând dintre picioarele tale ca să-i facă loc acesteia.

De ce să te faci mamoş dacă ai mâinile prea mari? întrebarea se evaporă: creierul tău slab oxigenat dizolvă lumea. în sfârşit, când eşti pe punctul să leşini (întunericul ăsta, deodată), simți corpul bebeluşului tău cum se extrage îndelung din tine fără zgomot, îi îmbrățişezi fiecare detaliu, capul, picioarele, călcâiele. Fiul tău. O rochie roz, pe care ai văzut-o într-o revistă, cu dantelă la mâneci, îți retine conştiința, rămâi agățată de imaginea asta ca de un cuier: vei fi frumoasă îmbrăcată cu ea, cu bebeluşul tău în brațe, înfăşat în lână moale şi bleu. Le vei trimite tuturor poza cu voi doi, ca să anunți naşterea.

în timp ce te admirai în rochia roz, toată lumea a plecat, s-ar zice că au evadat din încăpere. Nu s-a rostit niciun cuvânt. îți revii în simțiri. Eşti singură şi nu auzi nimic, nu e ciudat ca bebeluşul să nu plângă pe pieptul tău? E oare normal să nu fie pus imediat la sânul mamei? Sau poate au ieşit ca să-l curețe, să-l măsoare? Nu ştii, este primul tău copil. Mama ta nu ți-a povestit. Corpul tău epuizat se încordează ca să audă un plânset, dar nimic. Nimeni. Băieții nu plâng, îți aminteşti, poate de aceea nu auzi nimic.

Nici n-a fost bine extras copilul, trecut din mâinile moaşei în cele ale pediatrului, că doctorul Guerry nu mai ştie ce să facă. Dacă s-ar asculta, s-ar întoarce acasă. Din nou, nu mai e nimic de hotărât, viitorul nu mai este de resortul lui. Se închide în biroul său, respiră în tubul de alcool cu mentă, nelipsit din sertar, şi îşi sună tatăl.

— Da, o pacoste, o naştere care nu a decurs bine...

Nu, nu, absolut imprevizibil, ghinion curat: distocie a umerilor, suferință fetală, anoxie. Nu, nu a decedat, pediatrul se ocupă de el, dar scorul Apgar este foarte scăzut. A fost chemată salvarea. Ce? Mama? Cum adică, mama? E fata doctorului Barraque, îți mai aduci aminte, generalistul căruia îi țineam locul. Da, da, sigur, mă duc, te sun mai târziu. Cum?

Primipară. Treizeci şi cinci de ani. Da, ai dreptate, aşa am să fac, bună idee.

Revine. Sala de travaliu e goală, nu eşti decât tu acolo, lac de apă şi de sânge. Uitase de tine? întrebi ce face copilul, de ce n-a plâns, îți răspunde că este pe mâini bune şi că-l vei vedea curând. Roselyne bagă capul pe uşă, pare extenuată, are cearcăne adânci şi privirea evazivă şi se retrage imediat după ce şopteşte două vorbe la urechea medicului.

— Am să vă cos, te anunță.

între picioarele tale, cu chipul impasibil, trage melancolic de ac. O clipă, acest gest familiar te linişteşte, îți aminteşte de străbunica ta, de chipul ei în lumina lămpii. Nu simți nimic, nicio durere, nu mai eşti decât ochi şi urechi, veghezi, stai la pândă la mortieră. Nu exişti, asculți. Un bărbat coase la picioarele patului tău. în ceea ce-l priveşte, urmând sfatul tatălui său, doctorul Charles Guerry îți face cusătura sopilui. Nu-ți explică ce înseamnă, ai alte griji acum, dar situația stă în felul următor: având în vedere că ai fost ruptă complet, va strânge bine orificiul vaginal, astfel încât soțul tău să-şi poată relua mai uşor activitatea sexuală. Vei avea nevoie de asta: cum ai deja treizeci şi cinci de ani, trebuie să te grăbeşti să ai alți copii, înțelegi?

Ai înțelege poate dacă ți-ar explica: c-o face pentru tine. Că nu poate face nimic altceva pentru tine.

Dintr-odată, apare la căpătâiul tău o femeie în alb. Se prezintă, este pediatră la spitalul general din Rouen, a sosit

în salvarea care, la cererea clinicii Sfânta Agata, a venit să-ți ia bebeluşul. Aplecată deasupra ta ca deasupra unui leagăn, îți vorbeşte de foarte aproape, mai că-şi lipeşte fața de-a ta, îi vezi pielea presărată de pori dilatați, cearcănele de sub ochi, oboseala şi tinerețea. îți strânge mâna într-a ei, iar cu cealaltă te mângâie pe frunte, pe părul lipit de sudoare. Are o voce blândă.

— Voi lua copilul – e băiat, ştiați? Nu se simte bine, i-a luat mult timp până a respirat. Vom face tot ce ne stă în putere ca să-l primiți în curând sănătos. Dar şansele sunt slabe şi sunt datoare să v-o spun: este posibil, este probabil, este foarte probabil, să nu aveți, cum să spun, să nu fie până la urmă niciun copil.

Se bâlbâie, tu faci semn din pleoape c-ai înțeles, îi prețuieşti lacrimile din ochi, este tot ce poți primi, darul lacrimilor. Te întreabă cum îl cheamă, dai din cap, nu ştii cum îl cheamă, vei avea oare vreodată ocazia să-l strigi, ai vrea să-ți spună că da, sigur că da, îl veți striga, iar el va veni, va veni alergând din fundul grădinii. Ea aşteaptă, trebuie să te grăbeşti, nu vrei să dai prenumele ales, cauți alt prenume, prenumele unui alt copil, nu acela, un altul, prenumele unui copil care poate muri. Aşteaptă, ochii îi sunt trişti, îşi apropie urechea de gura ta, iar tu îi şopteşti, ca şi cum ai trăda un secret, „Tristan, Tristan", aşa spui, „Tristan", repetă ea, după care ia numele şi-l duce cu sine.

Trec mai multe minute. Eşti culcată într-un cosciug al timpului. Pe urmă, revine papionul. Stă drept lângă tine, cu brațele pe lângă corp, soldățel de plumb. Bate uşor din călcâie, poziție de drepți, şi spune:

— Copilul a murit.

îi cauți ochii, dar nu. îți strânge mâna şi iese. Rămâi singură cu fraza, o înveți.

Copilul a murit. Despre cine este vorba? Nu are nume, nu are sex, nu are părinți. Cine e? Este copilul pe care nu-l ai.

Orele se scurg, gândul e stupid, tremură şi fuge. Zaci pe câmpul de onoare, pe un drapel însângerat. Amintirea uitată a avortului îți revine, se întâmplase cu optsprezece ani mai înainte, rămăseseşi două sau trei ore la clinică după intervenție, erai singură, ca acum, nici măcar nu-i spuseseşi lui Jerome. Ruşinea şi regretul îți învenințează durerea. Pedeapsa este nemărginită.

— îmi pare rău, zice moaşa.

— Ce s-a întâmplat, fata mea? întreabă tatăl tău, desfigurat.

Ar vrea să vorbească cu medicul, dar lunea după-amiaza are consultații private. Mama ta tace, pe o altă scenă a timpului. Cuvintele lipsesc. Seara, ți se aduce un platou cu mâncare. Sunt melcişori cu şuncă, mâncarea ta preferată când erai mică. în timp ce ți se vorbeşte, „trebuie să mănânci", decide tatăl tău, tai conştiincioasă pâinea şi şunca în bucățele minuscule care se revarsă din farfurie, de pe platou. Tatăl şi mama ta schimbă priviri îngrijorate când te văd cum îți umpli patul de fărâmițe.

În sfârşit, intră soțul tău. Este cenuşiu la față, tre-mură. Când te ia în brațe, izbucneşte în plâns, te strânge mai să te sufoce, hohotiți amândoi. Pe urmă se smulge de lângă tine, se retrage într-un colț al încăperii şi plânge singur, lipit de perete. Nu ți-ai văzut niciodată soțul plângând. Durerea lui este atât de puternică, încât tatăl tău se duce la el şi-l îmbrățişează.

— Curaj, îi şopteşte.

Şi cum Christian, care şi-a pierdut de timpuriu părinții, se abandonează gestului afectuos al socrului şi se prăbuşeşte în brațele lui, acesta îl bate uşor pe spate, „curaj, Christian", apoi, fiindcă plânsul devine şi mai sonor,

îl apucă de umeri, „fii puternic” (îl tutuieşte, este pentru prima oară de când sunteţi căsătoriţi), îl ajută să se îndrepte, „haide, băiatul meu, curaj”, îl menţine drept lipit de perete, „fii bărbat”.

îi priveşti.

Se spune „Fii bărbat!” Nu se spune niciodată „Fii femeie!”

A doua zi, la sugestia spitalului şi împotriva recomandării doctorului Guerry, ieşi două ore din clinică, ca să te duci cu Christian să vă vedeţi fiul la morgă, în subsolurile Spitalului Universitar din Rouen. Nici nu pleci bine de acolo, că vrei să te întorci, vrei să-l mai iei o dată în braţe, ultima dată, să-i spui ceva la ureche, dar nu eşti lăsată să te întorci, rămâi lipită de uşa cu geam în spatele căreia un angajat îţi arată „Nu” cu degetul. Două zile mai târziu, în dimineaţa înmormântării, părăseşti definitiv etajul maternităţii unde ar fi trebui să te odihneşti printre planşete de sugari şi râsete de mame.

— Trebuie să vă odihniţi, spusese medicul, îngrijorat de starea sănătăţii tale. Sunteţi slăbită, n-ar trebui să vă ridicaţi.

In cele din urmă, acceptase să te lase să pleci – te-a pus să completezi o declaraţie pe proprie răspundere şi a stat să te vadă semnând-o.

Christian nu a venit după tine, asistă la ridicarea corpului, dar părinţii te aşteaptă în holul de la Sfânta Agata ca să te ducă la cimitir; aşezaţi pe scaunele din plastic, cu spatele la tine, nu te aud venind.

— Bietul de el, ce rău trebuie să se simtă, spune tatăl tău.

încremeneşti. Vorbesc despre soţul tău, te gândeşti, mereu acelaşi lucru: chiar şi acum, într-un astfel de moment, eşti pe locul doi, nu contezi.

— Să-ţi începi cariera cu o asemenea dramă, mare păcat, un băiat atât de strălucit!

— Da, răspunde mama ta, a vrut să facă prea bine, a pus presiune pe el.

— îi voi scrie câteva rânduri, cât de curând. N-are rost să se aleagă cu un ulcer, aşa ceva i se întâmplă oricui. N-a meritat una ca asta. îi voi telefona şi tatălui lui.

— Da, aprobă mama, îl poate ajuta să treacă cu bine de necaz.

Rămâi stană de piatră. Nu i se întâmplă oricui, mi se întâmplă mie. Mie. Mie, Laurence. Fata voastră. Pe mine trebuie să mă ajutați. Oare eu am meritat una asta? Ai vrea să protestezi, dar nu ştii cum – protestantă nu e decât un cuvânt golit de sens transmis de tatăl tău, tu nu protestezi, căci nimeni nu te-a învățat cum să te faci auzită. Te dai în spate şi ieşi, cu bagajul plin de hăinuțe bleu tricotate de tine, carnetul de sănătate cu copertă plastifiată albastră şi brățara de naştere tot albastră pe care scrie Tristan. Moartea e mereu înfăți-şată ca o femeie, dar tu ştii bine că moartea e un cavaler albastru, îl vezi galopând în fiecare zi şi stingând luminile din ochi.

După cimitir, unde, sub pământ, unul lângă altul, în coşciuge mici şi albe, Gaelle şi Tristan formează un tânăr cuplu incestuos, te întorci acasă. Soțul tău a ple-cat din nou la Chicago imediat după ceremonie, la mijloc e un contract important, nu-şi poate permite să-l rateze. Seara, în timp ce faci duş, simți cum se formează o gâlmă între coapsele tale, ce-o mai fi şi asta, împingi o dată şi naşti o masă gelatinoasă ce-ți cade cu zgomot la picioare. Te afli dintr-odată într-un film de groază. Urli, urli, dar eşti singură, nu aude nimeni, nu vine nimeni. Te repezi goală la telefon şi-ți suni tatăl, tremurând: este medic, te va ajuta.

— Calmează-te, draga mea, îl auzi, eşti isterică, nu înțeleg nimic din ce spui.

Te calmezi şi îi descrii lucrul, o meduză de gumă sangvinolentă cu marginile tivite ca o algă.

— Trebuie să fie placenta, adaugi, pentru că nu vezi ce altceva ar putea fi.

— Spui prostii, ce ți-a venit? replică imediat tatăl tău. Nu poate să fie placenta. E imposibil.

— Ba da, asta e (îți aduci aminte de un desen dintr-o carte pe care ai citit-o în timpul sarcinii), ce alt-ceva poate fi? Uterul meu care o ia la goană?

Țipi.

— Încetează, Laurence, nu fi proastă. Nu te pricepi. Nu e placenta şi basta. Şi nu mai țipa atâta, calmează-te.

— Dar atunci ce e? strigi.

— Nu ştiu, dar nu este placenta, asta-i tot. Pune-o în apă cu sare, vin acum.

Ajunge la tine după douăzeci de minute. Ai pus gelatina într-un borcan, tremuri din cap până-n picioare. Ridică borcanul la nivelul ochilor.

— Exact ce spuneam, nu e placenta. Este, sunt..., îşi caută cuvintele. Sunt nişte vilozități banale, este...

— Ce este?

Îți cuprinzi talia cu brațele.

— N-o să-ți tin acum un curs de medicină, biata mea copilă, ar fi prea complicat. Dar nu e nimic, linişteşte-te, totul e normal. Să te duci mâine la moaşă pentru o mică examinare a uterului, atâta tot. Te-ai speriat degeaba, zice în timp ce desface capacul.

înainte să apuci să-i pui şi alte întrebări, varsă conținutul borcanului în toaletă şi trage apa, „hai, valea", face.

— Era placenta, fără nicio îndoială, îi explică în aceeaşi seară doctorului Guerry-tatăl. O bucată zdravănă. Nu ştiu ce s-a întâmplat, dar fiul dumneavoastră a luat-o complet razna când a născut fiică-mea: a refuzat să facă cezariana, deşi trebuia, şi chiar şi pe urmă... Cum de n-a verificat că a

fost expulzat tot? Ce greşeală! Nici măcar un debutant n-ar face aşa ceva!

— Ce să spun, aveţi dreptate, nu înţeleg. Probabil c-a fost bulversat de dramă, şi-a pierdut cumpătul.

— Noroc că fata mea s-a ridicat ca să se ducă la înmormântarea micuţului, altfel, dacă ar fi rămas întinsă, ar fi păstrat asta în uter, ar fi putut face o septicemie sau mai rău... Vă daţi seama?

— îmi pare sincer rău... Şi o să... în fine, are de gând să... înţelegeţi, să facă plângere?

— Nu, pe partea asta s-a aranjat, nu vor fi urmări. Ginerele meu vrea să ceară o expertiză a dosarului, dar nu se va menţiona placenta, fiţi pe pace. Nici măcar Consiliul Ordinului nu va afla nimic.

— Vă mulţumesc din suflet, stimate confrate, înţelegerea de care daţi dovadă vă onorează. Nu ştiu cum să vă...

— N-ar folosi la nimic, nu ni l-ar aduce pe micuţ înapoi. O fac pentru fiul dumneavoastră, prietene drag, doar îl cunosc: e un băiat strălucit, se va roda, trebuie să-i dăm ocazia să arate ce poate.

Tatăl tău închide. Şi el este uşurat, remuscările i se mai risipesc în această ofrandă. Dacă ar fi ajuns până la Consiliul Ordinului, cine ştie ce s-ar mai fi descoperit, în urmă cu două luni, pe când se plimba cu mama ta în gradina de la Hotel-de-Ville, s-a întâlnit cu Charles Guerry, fostul lui înlocuitor. Erau bucuroşi să se revadă, mama ta l-a găsit înalt şi frumos, tot aşa de simpatic cum îl ştia, au stat de vorbă. Charles le-a explicat că tocmai îşi deschisese un cabinet de obstetrician, că nu avea paciente mai deloc, că spera să aibă cât de curând destule, pentru că tocmai divorţase şi avea cheltuieli. Au simţit nevoia să sprijine un băiat atât de promiţător, să-i dea o mână de ajutor încredinţându-i-o pe fata lor. Era delicat, exista riscul să nu pici în plasă, trebuia găsit ceva. Ca-n Degeţel, în aceeaşi

seară, la masa din camera de zi, au pus la cale trădarea. Dar, spre deosebire de basm, tu nu stăteai ascunsă în spatele uşii, nu i-ai auzit, aşadar, cum căutau calea de-a te pierde, nu erai acolo când au născocit că ginecologa ta este alcoolică.

Cincisprezece zile mai târziu, luaţi cina la părinţii tăi, tu şi Christian. Mama ta s-a retras la culcare.

Rămâneţi toţi trei în camera de zi, televizorul se aude în surdină, beţi whisky.

— M-am gândit bine, spune brusc soţul tău, privind ţintă fundul paharului de parcă ar fi fost un duşman, m-am gândit la un mijloc bun ca să-l omor.

— Pe cine să omori?

Te uiţi la el – cearcăne aproape negre, fălci încleştate.

— Pe ticălosul ăla.

Tu şi tatăl tău schimbaţi o privire.

— Fără să fiu prins, bineînţeles, adaugă, cu privirea fixă, de parcă această precizare ar avea darul să te liniştească.

— N-am de gând să intru-n puşcărie pentru nemernicul ăla.

Tace o clipă; încălzindu-se la gustul alcoolului, mâhnirea lui îşi găseşte alinare în ură şi închipuire.

— Dacă-l ucid în cabinetul lui, de exemplu (pot foarte bine să aştept să-i plece secretara), fug pe urmă la aerodrom, zbor până la, să zicem, Hyeres sau Ajaccio, şi în felul ăsta am un alibi.

Eşti buimăcită. Cauţi ceva de zis, când îl auzi pe tatăl tău:

— Ba nu, Christian, n-ar fi un alibi bun pentru dumneata (a încetat să-l tutuiască imediat după înmormântare), gândeşte-te puţin: toată lumea ar afla despre avion, la aerodromul de aici, la aerodromul de la sosire, ar trebui să ai la tine un act de identitate. Politia te-ar înhăta imediat.

îi eşti recunoscătoare tatălui tău c-a reuşit cu abilitate să transforme delirul prezentului în condițional, numai că el continuă:

— Nu, ar trebui să mă ocup eu de treaba asta. împrumut Ferrari-ul de la amicul meu Georges, de la Clubul automobiliştilor, îl ascund în garaj ca să nu mă vadă nimeni şi după ce-i vin de hac prostănacului, o țin întins până-n Belgia sau Olanda: cu două sute cincizeci de kilometri la oră, n-o să fiu suspectat că mă aflam la locul crimei.

— Mda, reia Christian, dar o să fii oprit pe drum, nu se poate altfel...

— Nu şi dacă studiez dinainte itinerarul ca să evit radarele.

— De acord, dar crezi că o să poți menține o medie bună dacă n-o iei pe autostradă? M-aş mira să poți depăşi o sută zece...

— Cu un Ferrari? Ce glumă mai e şi asta?

— Totuşi, e nevoie de reflexe, iar vederea ți-a mai slăbit, cu siguranță, la vârsta dumitale.

— Dragă domnule, află c-am participat şi anul trecut la raliul de la Monte-Carlo, aşa că nu sunt chiar aşa de has been cum crezi dumneata.

îi priveşti. Doi băieței care fac pe fanfaronii comparându-şi cocoşeii, jucăriile. Au şi uitat de unde-au plecat şi gonesc ca vântul şi ca gândul în racheta lor, în batiscaful lor, se aruncă în maşina lor de curse, în bolidul lor, încalecă pe cal, gata de luptă, cu un singur scop: să fie cei mai puternici. Să fie mai puternici decât cel care se crede cel mai puternic. Te înduioşează (mâhnirea lor de băieți), te exasperează, te abandonează. Nu mai ai nici soț, nici tată, eşti o fată pierdută în realitate, sfârtecată de un monstru de care niciun rege şi niciun fiu de rege nu te va salva.

La câteva săptămâni de la moartea lui Tristan vi se transmite raportul de expertiză. „Medicul are obligația de a

acorda îngrijiri. Nu are obligația de a obține un rezultat", se reamintește în preambul. în concluzie, raportul arată că la mijloc nu a fost o eroare medicală, ci o „șansă pierdută": o cezariană ți-ar fi oferit mai multe șanse să ai copilul, este tot ce ți se poate spune. O șansă pierdută... Cântărești cuvintele astea, care te apasă. O aruncare de zaruri nicicând nu va aboli hazardul. N-ai avut toate șansele de partea ta în ziua în care ai născut, așa este, chiar dacă nu știi în ce măsură. Crucificată pe altarul alianțelor mondene, cu picioarele în etriere, sacrificată corpului medical, sfâr-tecată sub soarele scialitic, este cea mai crudă lecție despre lucruri al cărei scenariu ți-a fost dat să-l înduri, pe ăsta chiar n-ai fi fost în stare să ți-l imaginezi. Dar pierderea de șansă datează de mult mai demult, este o poveste foarte veche, despre care s-ar putea crede pe nedrept c-a fost scrisă pentru un alt loc sau pentru alte vremuri. Pierderea de șansă, aici și acum, este să fii cineva care nu alege, care este manipulat, jucăria unei minciuni, obiectul unei mașinații, miza unui acord tacit, o persoană a cărei soartă, viață, nefericire și bucurie se decid lângă ea, în afara ei, în pofida ei, de către părinți, profesori și bărbați. Pierderea de șansă, vezi tu, este să fii fată.

într-o zi, te duci la spital. Ți se comunicase că te poți duce să ridici dosarul medical al fiului tău, dar n-ai făcut asta. în cele din urmă, te-ai programat și iată-te. Este o dimineață cețoasă, Rouen pare să se înțească din Evul Mediu, n-ar fi de mirare dacă Jeanne d'Arc și-ar face apariția în armură. Nu-l cunoști pe medicul care te primește, este un fel de mediator care îți poate răspunde la întrebări, dacă este cazul. îl întrebi doar cum arată placenta, nu pare să se mire și-ți indică un desen – vasele sangvine, vena ombilicală, vilozitățile. Nu spui nimic, cu ochii mintii îl vezi pe tatăl tău cum trage apa. Vorbiți despre una, despre alta. Medicul folosește expresia „sarcină prețioasă" referindu-se la

tine, nu-i înțelegi sensul, ştii foarte bine că nu poate însemna „să aştepți un băiat”, bineînțeles că nu, nimeni nu este atât de franc, dar nu-ți dai deloc seama ce altceva poate să însemne, iar angoasa îți sfâşie discret vintrele – tu însăți, eşti sigură, nu eşti fructul unei sarcini prețioase. îi mai vorbeşti şi despre îngrijorările tale cu privire la viitor. Este foarte amabil, îți răspunde că, având în vedere dosarul tău medical, nimic nu te împiedică să faci altul. îți zâmbeşte. Taci. Altul? E doar un fel de a spune că masculinul primează asupra femininului. Gramatical vorbind. Altul? Tu nu vrei altul, îl vrei pe acelaşi.

Pe urmă, medicul pune mâna pe un plic. Sunt fotografiile lui Tristan, făcute de personalul de serviciu (îi spune chiar aşa, pe nume, nu-ți vine să-ți crezi urechilor), îți aparțin, dar nu eşti obligată să te uiți imediat la ele. Dai din cap, în semn c-ai înțeles. Ia fotografiile şi ți le oferă, întinzi brațul, dar, tu sau el, sau poate amândoi, nu vă coordonați şi plicul cade pe jos. „Hopa, a căzut”, spune el. Te apleci ca să-l ridici, într-un fel cazi la rândul tău, te ghemuieşti ca pentru a-i curăța mormântul de buruieni, iar el este acolo. Tristan. Nu în fotografie. El este acolo, corpul lui, în biroul acela, te iubeşte şi tu îl iubeşti. Nici copil, nici fantomă, nici băiat adevărat, nici spirit pur.

O prezență fără o aparență netă, fără chip şi fără vâr-stă, o apariție. Dar e acolo, cum nu se poate mai acolo. Te iubeşte şi tu îl iubeşti. Este limpede.

„Nu vreau altul. îl vreau pe acelaşi. îl vreau pe el.” în maşină, stând la volan, dar cu motorul oprit, îți aduci aminte că citiseşi cu o zi înainte, în timp ce făceai cercetări pentru o traducere, pasajul din Marcel Proust în care naratorul, deşi nu se mai gândise de mult la draga lui bunică dispărută, îşi aminteşte, pe când se apleacă pentru a-şi descheia botina, că ea făcea pe vremuri acest gest în locul lui, când era foarte obosit. Mişcarea asta – aplecarea

spre botine – îi înapoiază amintirea şi iubirea nebunească pentru bunica lui. Aplecându-te, la rândul tău, ca să aduni fotografiile, ţi-ai readus în memorie acest fragment din carte şi, împreună cu el, renaşterea sau, mai degrabă, „această contradicţie atât de stranie asupra vieţuirii şi a neantului”[45], acea absenţă. Momentul se va repeta, nu-ţi face griji – Tristan se va reproduce, nu s-a terminat, e o promisiune, vei face să renască reflexul prezenţei lui fugitive, dar numai cu condiţia să nu cauţi să-l provoci, să-l convoci. Harul trebuie să fie natural, altfel, pfff, se evaporă... Eşti acasă, pe stradă sau în autobuz, singură sau înconjurată de lume, îngenunchezi ca să ridici ceva sau ca să-ţi prinzi bareta la pantof şi pe loc, fără să te rogi şi fără să te gândeşti, trece un înger, şi este el, Tristan, absentul, băiatul tău care-şi face rondul pentru a mai rămâne în inima ta.

III

— E fată.

Christian n-a fost prezent la ecografia de cinci luni, i-am telefonat în China. Aş fi vrut să păstrez o voce neutră, un ton faptic, dar n-am reuşit.

— Eşti dezamăgit? l-am întrebat.

— Deloc, a răspuns. E bine şi fată, vreau să zic: e la fel de bine.

M-am dus în camera din capătul holului. Toate lucrurile pe care le cumpărasem sau le tricotasem pentru Tristan

---

[45] În fr. „cette contradiction şi etrange de la survivance et du neant”, citat din Marcel Proust, în căutarea timpului pierdut, vol. IV, Sodoma şi Gomora, Ed. Minerva, Bucureşti, colecţia BPT, 1970, p. 216, trad. Radu Cioculescu.

erau aranjate în ultimul sertar al comodei, nu mă putusem hotărî dacă să le arunc sau nu. M-am lăsat în genunchi (bună, dragul meu), am luat căciulită din lână bleu pe care o tricotasem atunci în dublu exemplar, nu ştiu de ce, perechile de botoşei, brasie-rele, făcusem totul la dublu, ca şi cum aşteptam gemeni. înainte de ecografie, mă întrebasem dacă un bebeluş viu ar putea să poarte hainele unui mort sau, cel puțin, hainele hărăzite unui mort – dacă era periculos, dacă nu transmiteam în felul ăsta mâhnirea sau nenorocul, la fel ca prenumele pe care copiii melancolici le-au moştenit uneori de la un frate mort, ca Van Gogh, al cărui frate mai mare decedat la naştere se numea Vincent – mi-am amintit de albastrul lui sălbatic, de galbenul lui de speranță trădată, de sfârşitul lui. Acum, ştiind că aştept o fată (nu pe tine te aştept, Tristan), stăteam în cumpănă dacă o fată ar putea să poarte fără riscuri haine de băiat, nu era oare un sacrilegiu, un mod de economisire meschin şi primejdios pentru dezvoltarea unui copil, o monstruozitate? în cazul acesta, n-ar fi fost mai bine să tricotez de îndată altele şi să le arunc pe acestea, devenite inutile (tu nu te vei întoarce, Tristan)! Până la urmă, păstrasem tot, bine împăturit în comodă. Mi-am zărit în oglindă fața trasă, burta deja mare, o minge ovală. în adolescență, vedeam uneori fața tatei când mă priveam în oglindă şi, din cauza asemănării, îmi făceam griji în legătură cu feminitatea mea, dar mă şi linişteam în privința paternității – eram cu adevărat fata tatei. De doi ani îl vedeam, în schimb, pe Tristan, oh, bebeluşul acesta pe chipul meu, cu obrajii sidefii ca ai unei păpuşi de pe vremuri – eram cu adevărat mama fiului meu. Nu pe tine te aştept, Tristan. Efată. îi vorbeam încă, dar nu mai era singur. Ştia asta. îl simțeam cum se ghemuia în amintirea mea, cum se făcea tot mai mic. Adăposteam un fetus şi o fantomă. Eram jumătate leagăn, jumătate sicriu. Este... în burtă, o lovitură puternică

de călcâi a pus capăt discuției, tronc, așa cum cineva închide un sertar cu piciorul. M-am strâmbat, sora ta. Am zâmbit în timp ce mi-am pus mâna pe buric. Nu se născuse încă, dar avea deja o personalitate puternică.

Uneori, noaptea, mai ales când Christian nu era acasă, mă trezeam năduşită şi-mi spuneam că nu voi reuşi: o fată nu-şi iubeşte neapărat mama, îmi spuneam. Un băiat bineînțeles că m-ar iubi. Că m-ar fi iubit. Toți băieții sunt înnebuniți după mamele lor, ele reprezintă femeia vieții lor. Dar o fată? întrebarea se putea pune şi invers: îmi adorasem mereu mama; dar ea? Oare ea mă iubea? N-aveam nicio idee. Trecuse mult timp de când nu-mi mai spusese „Te iubesc". Puteam eu să fiu femeia vreunei vieți? „A cui oare?", mă întrebam. Nu mă simțeam bună de nimic, o fată fără valoare. Ratasem tot.

De doi ani, dar mai ales de când eram însărcinată, Christian lipsea mult de acasă, ajunsese numărul doi din firmă. Viata comună devenise tristă. De fiecare dată când făceam dragoste, mă durea.

— E normal, spusese tata, căruia mama îi raportase problema, e normal, sunt urmările epiziotomiei.

Aşa o fi. Dar te doare mai puțin când e normal? Rezervasem deci... – cuvântul coit îmi revenise în minte pe nepusă masă, „ah, păi, atunci, comentase Christian, de ce nu copulație, dacă tot a venit vorba?" – rezervasem (raporturile, hârjoanele, îmbrățişările)... noastre pentru cele patru zile de ovulație pe care le măsurăm cu termometrul – „ne regulăm cu folos, ce să mai", spunea Christian zeflemitor şi îi purtam pică pentru ironia lui care nu ținea deloc seama de durerea mea şi care se ofensa din pricina răcelii mele. Nimeni nu admite, nimeni n-a admis vreodată că este posibil să mă doară, mă gândeam. Fetele se plâng mereu degeaba. Până şi în munca mea încetasem să mai caut să traduc poezie, îmi impuneam tomuri ştiințifice, nu

doream să-mi traduc durerea. Mă simțeam singură şi stăteam cu ochii pe calendar. Fosta mea groază se inversase: mai mult ca orice, voiam să nu-mi vină. Şi astfel se scurseseră doi ani, cu speranța întârzierii şi a dereglării, în sânul unei vieți alcătuite din ordine şi precizie. Odată cu anunțul noului eveniment, toată lumea a răsuflat uşurată. Christian nu mă înțelegea.

— Ce tot ai, ți-am făcut sau nu copilul ăsta? striga la mine când mă găsea cu lacrimi în ochi.

In primul rând, se grăbea un pic cu afirmațiile, copilul putea muri oricând. Nu mai credeam în nemurire, îmbătrânisem. Când moare un copil, nu mai există eternitate. Eram obsedată de un film pe care-l văzusem mai demult, fără să reuşesc să-mi amintesc titlul, unul dintre acele filme în care se cere mereu un lighean cu apă caldă înainte de-o naştere, n-am înțeles niciodată de ce, în fine, în filmul ăsta un medic îl întreabă pe-un tată răvăşit dacă vrea „să păstreze mama sau copilul", mă gândeam mereu la asta, conjuncția „sau" îmi stătea pe suflet, nu mai ştiam ce alesese, dar el era cel care trebuia să aleagă. Potrivit tatălui meu, diagnosticul era foarte simplu (manualul din primul an): treceam printr-o mică depresie, foarte banală în timpul sarcinii, stări de greață, bulversări hormonale, vitamine, magneziu, rutina.

Alice s-a născut la spitalul din Rouen. Christian a rămas pe coridor, n-aveam chef să stea cu mine, „pre-fer să fim între fete", glumisem, iar el nu insistase. Imediat după ecografîa din luna a cincea ne-am hotă-rât să-i spunem Alice, ca să ne ducă în țara minunilor, zisese Christian, eu, una preferam ca iepuraşii să se aplece deasupra leagănului ei, mai degrabă decât băr-bații. Era mare şi frumoasă, cântărea trei kilograme opt sute. Nici ea, nici eu nu suferisem. în pătuțul ei, la o oră de la naştere, era toată roz.

— Se vede treaba că n-o să fie top-model pentru ciorapii Dim, a spus Christian, pipăindu-i coapsele care se agitau în combinezon. A văzut ce jambonele are?!

— O moşteneşte pe maică-sa, a confirmat tata râzând. Ştiţi cum era poreclită Laurence când era mică? Noroc c-am fost vigilent, altfel v-aţi fi însurat cu un montgolfier!

în momentul în care mi-am desfăcut puţin cămaşa de noapte, au ieşit afişând un aer de discreţie, dar nu era nevoie: nu aveam lapte. Asistentelor le-a luat trei zile ca să-şi dea seama, pentru că Alice stătea des agăţată de sânul meu, sugea cu furie – şi pe bună dreptate: nu trăgea nimic, dar contopirea o alina şi o adormea, în cele din urmă, ca şi cum ar fi fost sătulă. La cântărit era însă evident: slăbea întruna. A trebuit să treacă la biberon.

— Aşa nu e bine, spunea tata contrariat, luând-o pe moaşă ca martor. Colostrul şi laptele matern sunt indispensabile pentru sănătatea sugarului. Fă un efort, mă îndemna la fiecare vizită. Mai încearcă.

Ce să încerc? A vrut chiar să-l ia pe Christian de partea lui.

— Femeile din ziua de azi sunt prea preocupate să-şi menţină frumuseţea sânilor, e stupid.

Dar soţul meu nu a răspuns, m-a mângâiat pe braţ, probabil că i se părea important să-mi menţin frumuseţea sânilor, chiar dacă nu mai făceam dragoste. Era un chin să-i dau biberonul lui Alice: eram o incapabilă, nici măcar în stare să-mi hrănesc bebeluşul. Poate că, inconştient, voiseм ca ea să moară? A hrăni, a pieri – simţeam cum nebunia îmi dădea târcoale, retrăgându-se apoi în imense mare inexplicabile, iar moartea lovea uşor cu piciorul în pătuţ, în joacă.

— Dacă am un sfat să-ţi dau, a spus mama ceva mai târziu, când Alice scâncea, e să nu o iei noaptea, când plânge, altfel o să te epuizezi, cu atât mai mult cu cât nu

alăptezi, eşti obligată să te dai jos din pat ca să pregăteşti biberonul. Bebeluşii se obişnuiesc repede să obțină tot ce vor cu smiorcăiala, mai ales fetele.

Şi cum ştii tu asta, mama? N-am zis nimic.

Acum, toată lumea este fericită şi uşurată, în afară de mine. Nu dorm noaptea, mi-e frică să nu moară în timp ce abandonez somnului voința mea de-a sta de veghe. Angoasa mă ucide. Viața lui Alice depinde de veghea mea şi îmi este aşa de somn. Nu ştiu să fiu mamă, n-o să pot. Mama a ştiut, a putut, chiar şi după Gaelle. Cum a făcut? înghit chestii care se termină în -um şi în -en, la fel ca ea. Consult un specialist în depresia postnatală. Citesc cărți despre naştere, în care iubirea vine de la sine, mă compar şi mă condamn. „Ce-o să ne facem?", mă întreb.

Pe urmă, într-o noapte, santinelă vlăguită, o aud pe Alice plângând. Nu sunt hohote mari de durere sau de foame, ci mai degrabă un scâncet de singurătate, sau să fiu oare eu cea singură, zăcând, insomniacă, lângă soțul meu adormit? în primele săptămâni, Christian se scula din pat mai des decât mine, acum doarme, ştafeta s-a predat tacit, mi-a pasat bebeluşul. Când plânge noaptea, mă duc, nu ascult de sfaturile mamei, când plânge mă duc mereu, niciodată fără groază. Niciun somnifer nu mă trece dincolo de frontiera ce m-ar îndepărta de tot ce se întâmplă, de tot ce freamătă şi amenință. Viața moare, e tot ce ştiu. în noaptea aceea, ascult cel mult câteva secunde şi mă ridic. Mă apropii de pat, ea se agită gemând în lumina albăstrie a veiozei în formă de iepuraş. Din marginea umbrei spun „sunt aici", îmi vorbesc mie mai mult decât ei, mă liniştesc în viata mea somnambulă. Când intru în cercul de lumină, se opreşte brusc. Respiră sub iepuraşul de pe body. Mă aplec pe deasupra ei ca peste un lac din poveşti, o străbate un freamăt, „mam mam", spune, „da, zic, aici sunt", bolboroseşte, „mam mam", îngaimă dând din mânuțe,

„mama ma”, oh! Mă aplec mai mult, „mama ma”. E pentru prima oară, de mai bine de-o lună ştie să spună „mai” când mai vrea compot sau mai vrea în braţe, dar mama e un cuvânt nou, un nou-năs-cut, iar lucrul se naşte din cuvânt. Mama ma. Decupajul spontan al sunetelor este o şoaptă sonoră: a vrut să spună „mama mea”, sunt mama ei. Evenimentul se articulează şi prinde rădăcini, ramurile se împletesc. Ce pământ rodnic! Ochii lui Alice se proptesc într-ai mei, luminoşi, tandri, jucăuşi, atâtea sentimente în nişte ochi aşa de fragezi, care n-au văzut decât atât de puţine lucruri, este absolut incredibil! Zic da, sunt aici (iubirea înseamnă să fii aici), ea face din nou „mama ma”, mă iau după ea „fata mea”, „mama ma”, repetă ea, spun iar „fata mea”, „mama ma” fredonează, râde, ce mai râde, ce mai râdem în noaptea albastră!

Alice are optsprezece luni. Aseară a spus „lună” arătând spre cer, iar în dimineaţa asta şi-a lipit nasul de geamul lovit de crengi şi a repetat „vânt”. Rosteşte cuvintele fără articol, cu o voce de zână care comandă, astfel încât lucrurile par să se nască pe loc din gura ei, convocate. Ca în fiecare dimineaţă, am trezit-o devreme ca s-o duc la Joelle, bona ei, care are doi băieţi, de trei şi patru ani, şi îl aşteaptă pe-al treilea. în momentul în care vreau să-i pun rochiţa din lâniţă verde, se zbate ca să se elibereze, nu e prima oară, şi fuge prin cameră doar cu scutecul pe ea, „nurochie”, articulează exagerat, „nurochie”, bate din picior, după care încalecă pe căluţul din lemn. înaintez cu rochiţa, nu avem timp, o ia şi-o aruncă de perete ca pe un pumn de nisip, „nurochie”, are o voce fermă, mă priveşte, râde, dar nu de dragul râsului, aşteaptă să i se facă voia, „nurochie”. „La naiba, Alice”, las rochia aruncată lângă perete, „o să întârziem”, îi pun un pulover şi o salopetă, ea cântă.

Este ziua ei, împlineşte trei ani. I-a cerut bunicii un costum de cowboy după ce a văzut un western la televizor

împreună cu tatăl ei. Pălăria e puțin cam mare pentru capul ei şi o dă şmechereşte pe spate, în timp ce bate din tocurile cizmelor ale căror pinteni zornăie. Eu sunt soția ei, coc prăjiturele în şemineu ca să-i hrănim pe cei doisprezece ursuleți de pluş pe care i-am făcut împreună.

— Bună ziua, nevastă, spune, intrând ca o vijelie în bucătărie, cu un aer serios, nu pot să rămân mult, am treabă.

— Mai bine m-ai ajuta să frământ aluatul, îi zic, dar a plecat deja.

Căluțul de lemn o aşteaptă, legat de lampadarul din camera de zi. înaintează cu paşi mari spre tatăl ei care repară o aplică, bate din picior, cu mâna la tâmplă:

— Căpitane, avem o problemă. Au venit indienii.

Christian, cu şurubelnița în mână, face cu gravitate salutul militar:

— Domnule general, răspunde cu o voce emoționată, avem altă problemă...

— Ah, da? întreabă Alice, cu bărbia înainte şi sprâncenele încruntate.

— Da, domnule general, o problemă gravă: te iubesc.

Alice îi dă uşor cu palma ei mică, „stop, tați", după care se prăpădesc amândoi de râs.

Mă aflu în Square des Alouettes, e iarnă, a rămas puțină zăpadă pe pietrişul aleilor. Alice e îmbrăcată cu un hanorac albastru, şi-a tras gluga peste căciulă, „parc-ai fi un pitic de grădină" i-a spus tatăl ei mai devreme, înainte de-a pleca la aerodrom. Alice renunță repede la tobogan pentru zona de echilibristică, se leagănă, se uită cu atenție la băieți înainte de a-i imita, iar privirea admirativă îndreptată asupra lor este atât de intensă, încât mă uit în altă parte – este inutil, oricum nu mă vede: băieții se prefac a nu-şi aminti că au o mamă. Hop, se balansează cu capul în jos, după care trece cu uşurință din liană în liană.

— Fiul dumneavoastră este foarte abil, îmi spune o mamă care stă lângă mine pe bancă. Se simte bine în corpul lui. Băiatul meu este mult mai stângaci.

Zâmbesc uşor (n-ar fi trebuit să-i strecor codita sub căciulă). „E fată”, se formează în spatele buzelor, se sparge de dinţi şi se topeşte sub limbă.

— Mulţumesc, răspund.

Alice are patru ani, îşi însoţeşte tatăl la tenis pentru primul ei curs la miniclub. Christian joacă pe terenul alăturat, când instructoarea îşi ia în primire grupul de copii şi îi pune pe fiecare să se prezinte. Pe copii îi cheamă Jasmine, Lea, Jules, Alexis, Jordan.

— Şi pe tine?

— Pe mine mă cheamă Bricolage, răspunde Alice.

— Bricolage? Eşti sigură? Nu e un prenume... Alice rămâne calmă.

— Ba da, eu sunt. Mă cheamă Bricolage.

îşi caută tatăl cu privirea, aşa că instructoarea nu mai insistă. Unii părinţi sunt complet săriţi de pe fix! O dată, la Club Med, a avut în grup un micuţ pe nume Rolex, iar în alt an, o micuţă Arahida. Dar asta le întrece pe toate. Bricolage, pentru o fată... Ba mai mult de-atât, Bricolage Charpentier! în fine, fiecare este liber să facă ce vrea.

— Bricolage are aptitudini, îi spune lui Christian la terminarea cursului.

El rămâne cu gura căscată, Alice îl priveşte pieziş, Christian arată de parcă şi-ar fi înghiţit racheta şi o bormaşină pe deasupra. Relatarea lui îmi dă un fior rece: ceva nu este în regulă cu fata noastră. Simt o avalanşă de presentimente care ies la suprafaţă din subterane. Christian ridică din umeri.

— Nu, nu, se coordonează deja excelent, s-o fi văzut-o cu mini-racheta!

Nu înțeleg decât două luni mai târziu, când o iau din nou cu mine la Mr Bricolage, ca să cumpărăm clanțe pentru uşi. De mai multe săptămâni ne aprovizionăm de acolo, ca să ne amenajăm noua casă. Eu sunt doamna Charpentier, aşa îmi spun vânzătorii, în schimb, Alice vrea să aibă un nume de domn.

— Ce vă aduce la mine? întreabă psihiatrul pentru copii, încrucişându-şi mâinile sub bărbie.

Au trecut mai bine de douăzeci de minute de când îi vorbesc. I-am spus despre Tristan, despre naşterea lui Alice, despre Mr Bricolage... Chiar nu ascultă deloc? îi răspund, totuşi:

— Dpă cum v-am explicat la telefon, suntem îngrijorați.

Schițează un zâmbet la care nu participă şi ochii, privirea îi rămâne rece. Nu arată rău, i-ar sta cu siguranță mai bine fără barbă. De ce am spus „noi” dacă sunt singură? Sunt absolut singură, ăsta este adevărul. Din ce în ce mai singură.

— Fata noastră Alice, care are patru ani, spune că este băiat.

— Da.

— Ar vrea să fie băiat. Nu ştiu cum să facem.

— Cum să faceți ce? îmi plec privirea.

— Păi...

El concluzionează.

— Ea spune că este băiat, sau dumneavoastră ziceți că ar vrea să fie băiat?

Mă bâlbâi.

— Eu...

— Sau, de fapt, dumneavoastră v-ați dori ca ea să fie băiat?

Iată-mă deja pe banca acuzaților, e mereu la fel cu psihologii şi psihiatrii, mamele sunt nevoite să-şi pledeze cauza – doar mamele. Mă bâlbâi iar, după care mă adun:

— De fapt... Alice şi-a dorit mereu. Ea... nu vrea niciodată să poarte rochii, nici fuste, eu aş vrea, îi cumpăr, să ştiți... O dată, bona a vrut să-i facă unghiile cu ojă, precizez că are trei băieți, aşa că se bucură când are ocazia să se joace puțin de-a fetele, ei bine, pe Alice au apucat-o pandaliile, de nervi a vărsat sticluța. Se antre-nează să facă pipi din picioare în cadă, îşi abandonează într-un colț toate păpuşile pe care le primeşte, nu-i plac decât jucăriile de pluş, la şcoală nu se joacă decât cu băieții, mă rog, mai mult încearcă, fiindcă nu prea o lasă să joace fotbal cu ei, ceea ce o înfurie, de altfel.

— înțeleg. Zâmbesc.

— O înțeleg că se înfurie. Nu văd de ce...

— Vorbeşte despre ea la masculin, spune „sunt frumos", „sunt puternic", crede că...

— Copiii nu au noțiuni de gramatică înainte de patru sau cinci ani, nici despre identitatea sexuală de altfel, nu fac acordul în gen, este absolut normal.

— Duminica trecută, nişte colegi de-ai soțului meu au venit la prânz să mănânce la noi acasă. Domnul s-a aplecat spre Alice ca să-i dea un pupic şi i-a spus: „Vai, ce frumoasă eşti cu tricoul acesta cu Mickey", atunci ea s-a proțăpit în fața lui, i-a întins mâna şi a rectificat „Eu frumos".

— Exact ce vă ziceam. Acordul grama...

îi dau înainte fără încetare, am impresia c-o denunț.

— Iar când el i-a spus amabil, „ba nu, eşti frumoasă, eşti fată", a bătut din picior şi-a dat din cap că nu. Văzând că persistă, i-a explicat: „Eu sunt băiat. Tu eşti fată, o fetiță frumoasă", dar ea i-a spus pe un ton supărat: „Şi eu sunt băiat".

— Are dreptate.

— Poftim?

— Da, fata dumneavoastră are dreptate: îi urmează[46] unui băiat.

— Bănuiesc că i-aţi vorbit despre fratele ei mai mare, nu? Ştie că a murit?

Expresia „frate mai mare” mă uluieşte: Alice are patru ani, iar Tristan e aşa de mic...

— Da, i-am spus încă de când s-a născut.

— De ce?

— Aşa m-a sfătuit un coleg de breaslă de-al dumneavoastră, o colegă, de fapt.

Nu rămâne indiferent la tonul triumfător din vocea mea, la bucuria care mă încearcă pentru că mă pot justifica, pentru că am o garanţie. Am primit autorizaţia.

— Am făcut un fel de depresie după ce am născut, mi-era teamă de orice, teamă că va muri ca fratele ei, teamă să nu cadă, teamă să nu greşesc. Angoasa mea era aşa de mare, încât psihologa de la spital m-a sfătuit să-i explic motivul lui Alice. Bebeluşii înţeleg tot, le poţi vorbi, nu-i aşa? Am făcut întocmai, într-o zi am luat-o în braţe şi am început să-i vorbesc încetişor. I-am spus că dacă simţea că sunt îngrijorată şi stângace este din cauză că pierdusem un băietei înaintea ei, iar asta ne întristase foarte tare, pe tatăl ei şi pe mine, dar că...

îşi încleştează maxilarul, îşi varsă nervii pe un cre-ion pe care-l înfige într-o gumă găurită deja ca o sită.

— .. .dar că o iubeam şi că eram foarte fericită s-o am. Colega dumneavoastră mi-a...

— Nu este colega mea de breaslă. Sunt psihiatru, nu psiholog. Câţi ani avea Alice?

— Oh, de-abia se născuse, avea poate cincispre-zece zile, trei săptămâni...

---

[46] *Joc de cuvinte: je suiş înseamnă „sunt”, dar şi „urmez”.*

Oftează.

— Credeți că am greşit, domnule doctor? Că n-a înțeles?

Pufneşte.

— Ba da, ba da, dimpotrivă, Alice a înțeles foarte bine, este, fără îndoială, o fetiță extrem de inteligentă. A înțeles că erați nefericită pentru că pierduserați un băietei.

— Vreți să spuneți...

Nu mai sunt în stare să gândesc. Am citit că e posibil să înnebuneşti pe cineva dându-i instrucțiuni contradictorii. Am făcut bine să-i vorbesc lui Alice sau n-ar fi trebuit? Ce zice ştiința? Care este adevărul? Este vina mea dacă...

— Vreți să spuneți că este din vina mea? Alice a crezut că îl regretam pe Tristan, aşa e? De asta se poartă ca un băiețoi?

Dă drumul la gumă şi la stilou, îmi zâmbeşte fără indulgență.

— Ca un băietoi? Ce vreți să insinuați?

Îl urăsc. Chiar e nevoie să definim toate cuvintele şi expresiile cele mai curente? îşi lasă barbă ca să semene cu Freud, bag mâna-n foc. Continuă pe un ton uşor superior:

— Ați remarcat că nu se spune niciodată „un fetițoi”? Asta se întâmplă din cauză că niciun băiat, sau aproape niciunul, nu visează să fie fată, pe când invers... Un băietoi este o fată care nu are libertatea de-a fi băiat. Să nu fie libere, de asta suferă fetele. Nu simțiți la fel?

Privirea lui mă sfredeleşte. Mă înroşesc, mă foiesc pe scaun, îmi pun picior peste picior, apoi mă răzgân-desc imediat.

— Dar putem alege? Adică...

Mă întrerupe.

— În ceea ce-o priveşte pe Alice, cred că este mai complicat. Ea nu-şi doreşte să fie un băiat oarecare, îşi doreşte să fie un anumit băiat. Un băiat anume. În locul celui pierdut.

Lacrimile mi se strâng tot mai mult în colțul ochilor, de n-ar curge, m-am dat cu rimei. Trebuie să rămân prezentabilă.

— Alice vrea să vi-l înapoieze pe Tristan, atâta tot. Nimic mai simplu.

— Dar de ce?

înalță din sprâncene şi se ridică şi el, ca să mă însoțească până la uşă.

— Miercuri la ora şaisprezece, împreună cu Alice, îmi spune.

Alice nu vrea să meargă la pedopsihiatru, dar acceptă ca să-mi facă pe plac; îmi cere cu blândețe un răspuns din priviri, fără îndoială că mie îmi va face bine consultația. Ieri am urlat pentru că-şi smulsese fundița de la papuci, i se părea „pocită". Am cusut-o la loc pe timpul nopții, pentru ca toată dimineața să umble în şosete. Cu o spontaneitate bruscă, îi întinde mâna stângă medicului, care i-o strânge cu dreapta.

— Eşti stângace? o întreabă. Şi eu la fel. Cu toate astea, trebuie să întindem mâna dreaptă, şi tu, şi eu.

Este ceea ce numim o convenție, ceva ce facem ca să împăcăm pe toată lumea, ca să nu creăm probleme. E practic, să ştii. Dar stai liniştită, rămânem stângaci, nu renunțăm la ce suntem. Hai, încearcă.

Alice râde, întinde de mai multe ori mâna dreaptă ca şi cum şi-ar scoate revolverul, el râde împreună cu ea. Intrăm toți trei în birou.

— Ştii de ce ai venit aici? întreabă medicul.

Alice dă din cap în semn că nu.

— Mama ta îşi face griji, spune că vrei să fii băiat.

Aşa e?

'-Da.

— De ce?

Alice mă priveşte.

— Nu, n-o întreba pe mama ta. Răspunde-mi singură. De ce vrei să fii băiat?

Ridică bărbia, îşi înalță umerii până la urechi şi îi lasă să cadă cu un oftat.

— Fiindcă... aşa-mi vine mie.

— Bineînțeles, Alice! strigă medicul pe un ton aprobator, ai dreptate: tu eşti vie.

Alice izbucneşte în râs, se ridică de pe scaun, face ca avionul în jurul camerei, cu brațele întinse.

— Aşa-mi vie, aşa-mi vie, cântă, după care îmi cuprinde genunchii între brațele ei şi îi strânge tare.

întoarse acasă, în timp ce sorb dintr-un pahar, în camera de zi, în prezența lui Christian, pe care povestea mea îl lasă perplex – „Toate rimele şi alite-rațiile astea trase de păr" –, Alice apare cu aparatul de ras al tatălui ei, pe care şi-l trece peste obraz, aşa cum l-a văzut adeseori făcând. îmi rețin un țipăt, Christian l-a lăsat cu nepăsare pe marginea chiuvetei, nu este atent, nu anticipează nimic, eu sunt cea care trebuie să se gândească mereu la toate, eu trebuie să evit ce-ar putea s-o rănească pe Alice, să-mi imaginez şi să împiedic tot ce-ar putea s-o omoare, să prevăd şi să pregătesc ce va fi util pentru starea ei de bine, pentru fericirea ei, pentru viața noastră. Nu mai pot, am obosit.

— Şi eu ce să mai zic! replică Christian, deschizând unul dintre dosarele lui.

O duc pe Alice la doctorul B. de două ori pe lună. Rămân în sala de aşteptare, de unde îi aud cum râd în hohote. Uneori desenează. O dată, îi cere să se dese-neze, pe ea, împreună cu mama şi cu tatăl ei, sub forma unor animale. Pe foaia pe care mi-o întinde mândră după ce iese din cabinet, văd un oval foarte alungit, cu linii trase cu creionul împrejur.

E un miriapod, îmi explică.

— Câtă perspicacitate, spun cu un zâmbet strâmb, ai dreptate, mamele aleargă tot timpul.

Pe tatăl ei l-a făcut elefant, are o trompă imensă care atârnă pe jos – s-ar bucura dacă ar fi aici să vadă –, iar ea s-a desenat sub forma unui elefăntel de dimensiuni mai modeste, dar al cărui cel mai mic bobârnac ar trimite la dracu' un cuib întreg de miriapode, în jurul lor, în savană, arbori cu vârful în formă de penis se înalță falnici lângă ciuperci faloide cu pălării roşii. Doctorul B. zâmbeşte cu toți dinții. Miriapodul arată acum exact a ceea ce şi este, o vulvă, o vulvă ternă cu mulți țepi, ca de arici. Mă simt tâmpă, cum stau acolo cu portretul meu în mână.

Grădinița la care merge Alice este chiar lângă casa pe care ne-am cumpărat-o la Canteleu, în zona rurală a Rouenului. Când nu sunt absorbită de o traducere dificilă, aud sunetul care anunță recreația şi urc repede la primul etaj ca s-o zăresc – mă ascund după perdeaua din camera ei, nu vreau să mă vadă, ar crede c-o supraveghez. E mereu cu băieții. La început îi observa dintr-un colț al curții, înregistra regulile jocului, iar într-o zi s-a îndreptat spre ei şi s-a aşezat la întâmplare într-una dintre echipe. În primele momente nu-şi credeau ochilor, fata cea nouă voia să joace fotbal! Cine-a mai pomenit aşa ceva! Fetele erau şi ele stupefiate, uitând o vreme de săritul corzii, iar inima mea bătea tare la fereastră. Mă stăpâneau, în acelaşi timp, teama că va fi respinsă şi dorința de-a se întâmpla întocmai. Acum este cel mai bun portar al lor – o privesc cum parează cu modestie loviturile cu mănuşile ei cu un singur deget, pe care nu uită niciodată să şi le ia cu ea, nici măcar vara.

— Alice, Alice, hai la mine! strigă băieții care formează echipele. Îți dau o bomboană dacă vii.

Uneori nu joacă, stă deoparte şi discută cu Kevin, buclele lor se ating uşor. Este fiul proprietarului Garajului Dupont din capătul străzii noastre, un brunet drăgălaş cu ochi

negri. Intră cu el în cabana din lemn colorat care tronează în curtea celor mici, rămân acolo toată recreația, nu-i mai văd.

— Ce se află în cabana aceea, puicuța mea? Jocuri?

— Nu, nu e nimic acolo, e doar o cabană.

— Şi atunci ce faceți acolo?

— Păi, dragoste, răspunde Alice.

Felul ei copilăresc îmi aduce o uşurare din care nu dezgrop spaima ce-o ascunde.

Kevin îi oferă lui Alice brățările, coliere din perle roz, fundițe cu model pentru coada ei de cal. Mama lui îi zâmbeşte politicos la ieşire, ce drăguți sunt amorezii. Alice acceptă cadourile cu un zâmbet jenat, le aduce acasă şi mi le dă mie: bijuteriile sunt pentru fete, nu sunt deloc practice ca să joci fotbal, se bălăngănesc şi sunt cam țipătoare. Oricât insist, nu le poartă niciodată, nici măcar ca să-i facă plăcere lui Kevin.

La începutul lunii mai se pregăteşte la grădiniță serbarea de sfârşit de an. Părinților li se distribuie o hârtie. „În atenția mamelor – grupa mare: rochie stil charleston, diademă şi colier lung de perle pentru fete, costum negru, vestă retro şi cămaşă albă pentru băieți. NB: Doamna Sanchez este disponibilă pentru lucrări de croitorie. O puteți găsi la adresa Place de l'Eglise nr. 5," Două crochiuri cu carioca neagră, desenate de educatoare, subliniază spiritul Annees Folles din coregrafia avută în vedere.

— O să iau hârtia ca să i-o arăt doamnei Sanchez, îi spun lui Alice miercurea următoare. Vii?

Alice nu se mişcă de pe ramura moşmonului pe care stă ca un călăreț iscusit în pampas.

— Haide, Alice, trebuie să plecăm, mi-e teamă c-o să fie multă lume (sunt sigură că nu voi fi decât eu: toate mamele ştiu să coasă, aici).

— N-are niciun rost, spune.

Marco, cel mai fidel dintre ursuleții ei de pluş, aşezat pe crupa moşmonului, este de aceeaşi părere, ochişorii lui căprui mă fixează sumbru.

— Trebuie să vii şi tu ca să-ți ia măsurile.

Alice dă pinteni trunchiului de moşmon, se apleacă înainte, moşmonul porneşte în galop, Marco se prinde bine, cuvintele ajung la mine din foşnetul frunzelor.

— Nu, n-are rost să facă rochia.

închid cu un oftat poarta care dă în stradă.

— Alice, ştiu că nu-ți place să porți rochițe. Numai că de data asta e obligatoriu: este costumul pentru spectacol.

Se strâmbă, de parcă i-aş fi întins o farfurie cu sfeclă.

— Nu vreau.

— Toate fetele trebuie să se îmbrace la fel, înțelegi? Este un balet. Probabil c-ați şi început repetițiile, aşa-i?

— Da, dar fără rochie, răspunde. Zâmbesc.

— Rochia e doar pentru ziua serbării, draga mea. Nu spune nimic.

— Uite ce-ți propun: mergem s-o facem şi pe urmă vezi tu, îi zic, cu ipocrizie (am mai trecut prin asta).

— N-o s-o îmbrac, răspunde ea, fără ipocrizie (şi prin asta am mai trecut).

— înțeleg, îmi răspunde psihiatrul la telefon.

Sunt mai bine de şase luni de când Alice nu mai merge la şedințele lui – „Copila se simte foarte bine" –, dar Christian este plecat în Japonia pentru trei luni şi nu ştiu cui să-i încredințez angoasa mea vinovată.

— Explicați-i că este vorba despre teatru, că e un joc, o deghizare aşa cum îi place ei, un rol.

— Dar i-am spus deja toate astea!

Mă enervez, tipul pretinde că înțelege, dar nu înțelege nimic.

— Atunci prezentați-i lucrurile din perspectiva colectivă: va participa la buna reuşită a spectacolului, este ca într-o echipă de fotbal, toată lumea are acelaşi echipament.

E bună metafora asta, mersi, doctore, m-am gândit deja la ea.

— în cazul ăsta, de ce nu purtăm toți echipament de fotbal? a replicat Alice.

Să nu aibă, aşadar, nicio idee mai bună, nicio instrucțiune mai clară? De data asta nu mai este vorba despre gramatică. Nu se confruntă oare Alice în continuare cu o mare problemă de identitate?

— Lucrurile nu funcționează aşa. Nu o haină determină feminitatea. Nu rochia o face pe fată, să stiti, îmi zice.

Stau lângă telefon, de-abia mă disting în oglindă în treningul lălâu din care nu mai ies de când Christian a plecat în delegație – îl trag pe mine de cum mă trezesc sau de îndată ce intru în casă.

— Bine, am înțeles. Dar eu ce să fac?

Cine se va ocupa de disperarea mea, cine va ridica lespedea de marmură ce-mi striveşte pieptul, cine mă va scăpa de groaza care mă cuprinde la gândul că nu intru în cadru, că nu ştiu (să cos, să fiu femeie, să fiu iubită)? Poate cineva să se ocupe de mine, să mă ia în brațe, să mă poarte în suflet?

— Mai încercați, spune.

Mă pregătesc să închid, învinsă, când adaugă:

— Şi dacă nu...

— Da?

— Dacă nu, atunci renunțați.

Fetele intră din stânga, băieții din dreapta şi trompeta jazz a muzicii charleston răsună veselă. Educatoarea stă ascunsă după cortină, din locul în care mă aflu o văd contorsionându-se în contratimp, ca să sufle paşii celor mai pierduți, cei care-şi caută mamele din priviri. Cele două

rânduri de copii sunt față în față, se apropie, se depărtează, se ating, se resping; dau din brațe, înaintează călcând spre interior, mâinile li se încrucişează vag şi alandala peste genunchi. Se prefac că fumează, îşi întind şuvița dată cu gel, trag de reve-rul hainei; fetele au rochii cu franjuri care se rotesc, ruj pe buze, pe alocuri pene; unele au pantofi cu toc (pentru vârsta de cinci ani), se fandosesc răsucindu-şi colierele de perle. Sunt costumată în fluturaş – fluturaşă? –, în curtea grădiniței din Rouen, am şi eu cinci ani, antenele mele tocmai s-au încurcat în cele ale lui Jeannine şi toată lumea râde de noi, sunt lac de sudoare, îmi şterg fruntea, ruşinea şiroieşte.

— Ați uitat s-o îmbrăcați cu rochie? îmi şuşoteşte vecina mea, cu miere şi fiere în glas.

îmi bate inima, îmi vine să plâng.

— Nu, răspund pe un ton informativ, ea n-a vrut.

Fraza se propagă imediat în toată sala, în care privirile sunt deja în mare parte ațintite asupra mea – asta-i replica secolului, de neuitat: Ea n-a vrut. O puştoaică de-o şchioapă! Asta da, autoritate! îți închipui ce haos trebuie să fie la ei acasă! Tatăl nu e niciodată acolo, aşa se explică.

Bârfa continuă nestingherită pe fond de jazz, dar nu mai aud nimic, nu mai văd nimic. Ochii mei sunt ațintiți asupra lui Alice, care execută mişcările la perfecție, stă unde trebuie, respectă măsura, îşi întinde brațele în ritm, zâmbeşte la schimbările de loc, îşi execută charlestonul cu o uşurință, o grație, o degajare, o naturalețe de pici lat. Ruşinea mă părăseşte, sunt copleşită de admirație. în fața ei, tenebrosul Kevin, buimăcit sub gel, nu mai ştie dacă este ridicol sau magnific să dansezi cu o parteneră îmbrăcată cu o salopetă în carouri şi încălțată cu bascheți cu scai. Este la fel ca mine: înmărmurit. Lângă estradă, tatăl lui, Regis Durând, de la garajul Durând, are chipul dur; ofensat, îşi închide camera de filmat.

Câteva luni mai târziu este sfârşitul anului, Mos Crăciun le oferă cadouri copiilor de la grădiniță. Fetele primesc un cărucior de menaj (măturică, găleată, mop, măturică şi făraş, toate roz), băieții un joc de construcție Lego.

— Nimeni nu s-a plâns niciodată, mă asigură directoarea stupefiată căreia, transmițându-i nemul-țumirea lui Alice, îi cer, jenată, explicații. Dimpotrivă, fetițelor le place la nebunie să-şi imite mamele.

— N-are ce să strice, confirmă Christian, înainte de a-şi lua zborul spre Tokyo.

— Dar de ce roz? E un clişeu.

Seara, fac baie cu Alice. Şi-a pus găleata pe cap în chip de pălărie, cu mânerul sub bărbie, şi-mi trimite apă cu măturică.

— N-ai decât să-l rogi pe Kevin să lucrați împreună la Lego, îi spun.

Alice strâmbă din nas, cu un aer blazat.

— Nu prea mai vorbesc cu Kevin.

— Cum aşa? Nu mai e amorezul tău?

— Nu.

— De ce?

— Acum îi place mai mult de Charlene. Cică se îmbracă mai bine decât mine... Pffff, adaugă, lovind în găleată cu făraşul.

Râd, râde şi ea. Sănătatea corpului ei acoperit de spumă mă încântă.

într-o duminică, vara, îi privesc pe Alice şi pe Christian de la fereastra primului etaj, care dă înspre grădină, sunt amândoi pe marginea piscinei. Christian s-a apucat acum câteva zile s-o învețe să înoate, dar ei îi este încă teamă să intre în apă fără colac. O pune să coboare în bazin cu el, ea nu vrea, nu atinge fundul nicăieri. Tatăl insistă, o face fricoasă, încearcă s-o prindă; ea încearcă o eschivă, aleargă în jurul piscinei strigând, dar el o prinde, „nu, nu, nu

vreau!”, o ridică, văd cum picioarele i se agită frenetic pe pieptul tatălui, „nu!”, urlă, slipul i-a descoperit fesele pe jumătate, „tăticule, nu, dă-mi drumul”, „măi, da’ fricoasă mai eşti!”, repetă el şi o aruncă în apă.

Cobor valvârtej scara – a aruncat-o aşa cum arunci un sac de gunoi, lăturile pentru porci, un cadavru.

— Dar vezi că m-am dus imediat după ea, îmi spune în timp ce răcnesc.

— Nu ea, nu ea!

Iese din apă, o aşază pe Alice pe iarbă, cu ochii plini de lacrimi, mută.

— M-am aruncat şi am adus-o înapoi. E doar derutată, asta-i tot, face botic, aşa e, faci botic, drăguța mea? Chiar ți-a fost frică? Dar nu ți se poate întâmpla nimic rău când e tați aici.

— Ce-ai vrut să spui adineauri când ai zbierat „nu ea”? Cum adică nu ea? Nu vrei să-mi răspunzi? Faci şi tu botic? Aşa mamă, aşa fiică. Da’ ce naiba ai azi? Eşti pe stop, sau ce?

Sfârşitul iubirii nu-l întrevezi mereu. Uneori, însă, da. Uneori îi ştii chiar data exactă.

Mă privesc în oglinda de la baie, cu părul ud, fără machiaj, semăn din ce în ce mai mult cu tata. Ce caut aici? Ce căutăm aici? Christian nu mai e decât în trecere şi ne sufocăm.

— Ți-ar plăcea să locuim la Paris? o întreb pe Alice care se bălăceşte.

— Nu. Unde e Parisul?

Mi-am depus CV-ul pentru un post de interpretă la UNESCO, pe care l-am obținut în cele din urmă. Echipa de fotbal a grădiniței din Canteleu şi-a pierdut cel mai bun portar, dar o şcoală mică din arondismentul 14 din Paris l-a recuperat – e legea pieței.

— De ce nu te joci niciodată cu fetele? o întreb pe Alice (chiar am crezut că traiul în Capitală îi va schimba preferințele?).

— Nu-i adevărat, răspunde. Mă joc, uneori. Dar fetele mă enervează, zic mereu: „Bineee, atunci nu mai eşti prietena mea!" şi nici măcar nu ştii de ce. Cel puțin băieții rămân prieteni, ei nu se ceartă.

Nu este ceva universal valabil. Divorțul de Christian se pronunță în vara următoare. „Barca iubirii se sparge în confruntarea cu viața de zi cu zi", scrie Maiakovski ca motto al romanului pe care îl termin de tradus.

Şi părinții mei divorțează. Tatăl meu a întâlnit, din întâmplare, la clubul auto unde se duce des de când s-a pensionat, o fostă pacientă, Elsa, şi, dintr-una într-alta, au devenit apropiați, ea este celibatară, a fost mereu îndrăgostită de el, de când s-a dus la un consult pentru anorexie, asta se întâmpla în 1978, el i-a regăsit fişa medicală, a scos-o din starea în care se afla, se poate spune că i-a salvat viața. Ea a rămas slăbuță, drăguță şi...

— Văd că încerci să faci socoteala, zice tata, ei bine, ne despart douăzeci şi nouă de ani, e mult, ştiu, dar iubirii nu-i pasă de ani, aşa că ne-am apropiat, am făcut multe călătorii cu grupul, am, mă rog, ce s-o mai lungim, e gravidă.

— Şi mama?

— Mama ta, nu, nu e gravidă, ha-ha, scuză-mă, e de prost-gust. Păi, ce să zic, mama ta, mama ta nimic, am anunțat-o că am întâlnit pe cineva, se resemnează, ce vrei să facă, n-are de ales.

Altcineva, îl corectez în gând. Ar fi trebuit să spună: am întâlnit pe altcineva. Sau poate mama n-a fost niciodată cineva?

Mama nu pare prea debusolată, totuşi, chiar dacă vârsta rivalei îi frânge inima – este cu trei ani mai mică decât mine.

— Oricum, tatăl tău sforăie aşa de tare, încât predau ştafeta fără probleme. Nu e un cadou pentru nimeni! îţi aminteşti ce-a zis Sacha Guitry când soţia lui, Yvonne Printemps, a cerut divorţul, ca să se mărite cu prietenul lui, Pierre Fresnay: „Mă voi răzbuna în cel mai crunt fel: o să i-o las lui".

S-a schimbat însă imediat la faţă când i-am spus că Elsa aşteaptă un copil. Peste chipul ei durerea a trecut ca o amintire.

— E absurd! La vârsta lui! O să arate a străbunic când va veni timpul să meargă cu copilul la şcoală, dacă o să trăiască până atunci.

A tăcut un minut, după care m-a întrebat:

— Ştii cumva dacă e fată sau băiat?

Am dat din cap în semn că nu, „imposibil să ştie deja, e abia în luna a cincea..." Atunci mama a înlă-turat întrebarea cu dosul palmei, s-a ridicat ca să-şi ia medicamentul pentru tensiune şi l-a înghiţit cu privirea aţintită asupra peretelui din faţa ei.

— Oricum, n-are nicio importanţă, a spus. Dacă e fată, o să mai facă unul.

La Paris viaţa este mai grea, mai scumpă, dar nu mai singură. Christian s-a stabilit la Tokyo, Alice se duce să-l vadă încă din prima zi de vacanţă; la aeroport, după ce mă îmbrăţişează, pleacă, însoţită de stewardesă, fără să se uite înapoi, trece de controlul vamal cu ursuleţul în braţe şi cu mingea în rucsac – va juca fotbal cu tatăl ei. Rămân în spatele barierei ca să-i privesc mersul hotărât şi codiţa blondă ce se leagănă pe rucsacul ei în formă de panda. în primele zile după plecarea ei nu mai exist, nu mai am niciun motiv să trăiesc, dorm cu nasul în pernă. Pe urmă ies la lumină, mama din mine se retrage şi-mi petrec serile pe Meetic. încerc să ghicesc dacă cei cu care corespondez au umeri frumoşi, mi-ar plăcea să retrăiesc prima senzaţie, de

la piscina Saint-Saens, când dorința nu era plictisită precum un copil care nu mai are chef de joacă. Dar nu îndrăznesc să le cer o fotografie cu torsul sau cu spatele lor, chiar dacă ei n-ar ezita s-o facă pentru a-mi vedea sânii. Uneori dau peste un bărbat care înțelege că a sta în patru labe într-un pat nu înseamnă să fii la fel şi în viață. Dar se întâmplă rar. Traduc din ce în ce mai multă poezie, „nevergive all the heart", nu-ți dărui niciodată întreaga inimă. Traduc şi pentru UNESCO raportul unei profesoare degender studies (nu ştiam ce înseamnă) specializate în legătura dintre feminism şi religie. Sunt înspăimântată de mulțimea de întrebări pe care le ridică şi care cad din nou cu greutate asupra propriei mele vieți, chiar dacă nu mai sunt de mult protestantă. Citează o frază a lui Helene Cixous despre masacrarea nou-născuților în Egipt, relatată în „Exodul": „Dacă e băiat, omorâți-l; dacă e fată, să trăiască (adică omorâți-o altfel)".

Iau trenul spre Rouen, mă duc cu taxiul până la clinica Redon unde Elsa a născut cu o zi în urmă. Este singură în cameră, palidă şi extaziată, bebeluşul doarme lângă ea, într-un pătuț minuscul. Pe noptieră se află o sticlă de şampanie desfăcută, lângă două pahare Duralex. Mă apropii.

— Să nu-l trezeşti, şopteşte Elsa, tocmai a supt.

O să-l vezi mai bine puțin mai târziu. Matthieu zice că-ți seamănă, că e leit cu tine când te-ai născut, doar că e băiat.

Este înfăşat în alb şi are o brățară mică, albastră prinsă la mânuță: Adam. Am, care va să zică, un frate de cincizeci de centimetri şi trei kilograme cinci sute. Am, prin urmare, un frate cu zece ani mai mic decât fiica mea.

— Nu i-ați pus numele Jean-Matthieu, spun.

Râde şi face ochii mari.

— Jean-Matthieu? încetează, e aşa de țărănesc. Nici moartă!

— Aşa ar fi vrut tata să mă cheme dacă aş fi fost băiat.

— Ştiu, mi-a zis Matthieu. Noroc că eşti fată!

— Da, spun, mare noroc.

Râde din nou, fără zgomot.

— Ai scăpat ca prin urechile acului... îți place numele Adam?

— Da, e drăguț. Cam încărcat de greutatea lumii: primul om, nu e puțin lucru. Dar e foarte drăguț.

În tăcerea care urmează, păsări brăzdează cerul. Cerul e întunecat. Mă întreb cum ar fi fost dacă aş fi avut un frate, înainte. Nu ştiu. Fratele meu de-acum ar putea fi copilul meu. Fiul meu, îmi spun.

— Da, continuă Elsa, Adam e un prenume impunător. Dar tatăl tău este aşa de fericit că e băiat.

Extrem de fericit! Nici nu-ți poți închipui!

Câteva păsări se aşază pe hornuri. Unele fumegă deja, a venit toamna.

În cameră intră o femeie îmbrăcată cu o bluză albă. Este doctorița Dubecq. Elsa mă prezintă:

— Fata mea vitregă.

Ne cunoaştem, cred, îi citesc în priviri.

— Eu... eu ies, vă las. Elsa... mă duc pe hol.

Mă aşez în sala de aşteptare, în mijlocul cuburilor aşezate acolo pentru a captiva atenția fraților şi a surorilor. Trec oameni cu flori, bebeluşi plâng. Un SMS de la Christian mă anunță că Alice a ajuns cu bine la Tokyo. îmi leg mai bine şireturile la tenişi, sau poate cad în genunchi? Căciulită lui Tristan se iţeşte la uşă, a văzut cuburile. Nu, dragul meu, nu acum, te rog. închid ochii ca să-l sărut totuşi, pe urmă dispare. Doctorița Dubecq... cum e posibil?

— Bineînțeles că tatăl tău este la curent, exclamă Elsa puțin mai târziu. E doctorița mea ginecolog! Cu ea am născut! Matthieu era acolo! Ce? Alcoolică? Ce tot spui? Doctorița Dubecq n-a fost niciodată alcoolică. Sunt de mult pacienta ei, este extraordinară, foarte profesionistă. De unde

şi povestea asta? E calomnie pură. Doctorul Guerry? N-am auzit de el.

Pleci deja? Nu aştepţi să se trezească Adam? Tatăl tău trebuie să apară dintr-o clipă-n alta. Ce-ai?

Plec, cobor pe scara de incendiu, fiecare treaptă îmi confirmă evidenţa, tata nu i-a spus Elsei ce mi s-a întâmplat. N-avea de ce. Nu merita efortul. Să nu dau ochii cu el, cu niciun preţ, să nu mă întorc, să nu întreb, să nu explic, să nu mă mir, să nu sufăr. Să nu mai fac pe interesanta.

Trenul meu nu pleacă decât peste trei ore, aş putea s-o sun pe mama, am merge la cimitir, este Sărbătoarea Tuturor Sfinţilor, ne-am duce să le facem o vizită lui Gaelle şi lui Tristan. în loc de asta, merg să caut un cybercafe ca să văd ce oferă Meetic la Rouen, dacă există o peşteră a lui Aii Baba, o lampă a lui Aladin, ceva.

în trenul care mă duce acasă, un bărbat trece pe culoar, pe lângă mine.

— Daniel? îl strig. Se întoarce.

— Laurence...

Se înroşeşte, emoţia lui este atât de vizibilă, încât mă atinge.

— îmi permiţi?

Se aşază lângă mine.

— De când nu ne-am mai văzut...

Locuieşte tot la Paris, unde este judecător pentru copii, dar se duce des la Rouen să-şi vadă părinţii bătrâni. După două divorţuri, trăieşte cu o psihologă pe care a întâlnit-o recent la tribunal. N-are copii, nu ai lui, adică, dar are capul plin de ei, meseria îl preocupă, trup şi suflet, e o adevărată pasiune. Vorbeşte cu plăcere, dă detalii, pare bucuros de această întâmplare. Nu mai are păr, dar are încă un soi de blândeţe în ochi. îl ascult, la asta mă pricep.

— Şi tu? întreabă în cele din urmă. Cu ce te lauzi, după atâta vreme?

— Eu? Cu nimic foarte interesant. De fapt, e totuşi ceva: am făcut doi copii, mă aud spunând pentru prima oară. Un băiat şi o fată.

— Minunat: cum îşi doreau regii! Cum îi cheamă? Ai poze?

— Mai bine spune-mi tu (mă sustrag exage-rându-mi frivolitatea), sunt intrigată: o întâlnire amoroasă la tribunal? E ciudat, nu? Romanesc, în orice caz.

— Ba deloc, e chiar foarte banal. Judecătorii fac mereu apel la psihologi pentru sfaturi, mai ales când e vorba despre copii. Sunt indispensabili pentru a stabili dacă spun adevărul sau dacă sunt manipulaţi de unul dintre părinţi. Ca să descopere traume, maltratări, abuzuri, violuri.

— Şi se întâmplă des?

— Foarte. Nici nu-ţi poţi închipui. îmi amintesc că aveai lipit, la tine în cameră, „Familii, vă urăsc”[47]. La vremea aia mă şocase, într-o oarecare măsură, dar acum îţi dau dreptate.

Ezit puţin, simt nevoia să vorbesc şi eu. Pe un ton detaşat îi spun că, şi eu, când eram mică, am fost... nu găsesc cuvântul potrivit, dar îi povestesc.

— Nu ştiam, zice, tulburat şi vag ruşinat, ca şi cum nu şi-ar fi îndeplinit misiunea de justiţiar.

E ceva care mă emoţionează la bărbaţii ca el, felul ăsta de-a se simţi vinovaţi pentru că n-au ştiut să protejeze o femeie.

— N-aveai cum să ştii, spun. Şi n-are nicio importanţă. Sunt bine, după cum vezi.

---

[47] *”Familles,je vous hăis” este o frază celebră din romanul Les Nourritures terrestres (Fructele pământului. Noile fructe, Ed. Rao, Bucureşti, 2017), scris de Andre Gide.*

Mă priveşte tăcut, de parcă încearcă să-şi dea seama dacă aşa este.

— O să ne revedem, îmi spune din mijlocul mulțimii de la capătul peronului, întinzându-mi cartea lui de vizită. Mă suni, da? Promiti?

Dau din cap că da. Ne îmbrățişăm. Dispare în sala paşilor pierduți. Dar nu se va mai pierde de mine, îmi spun. Numai că, după ce ajung acasă, degeaba caut, i-am rătăcit cartea de vizită.

In weekenduri, vin să doarmă la noi colegi de-ai lui Alice. La început veneau fete, dar lui Alice nu-i place să se joace de-a parada modei, nici să-şi pună paiete în păr, nici să râdă de băieți, preocupându-se în acelaşi timp constant de ei, îmi explică, când acestea n-au mai venit. La piscina unde se duc clasele de-a IV-a nu-şi îmbracă partea de sus a costumului de baie, deşi i-l pusesem în sacul de înot. Ce ruşine, se gândesc fetele; ce ciudat, îşi spun băieții, aşa tupeu, o fată fără sutien. învățătoarea calmează spiritele şi-mi telefonează în aceeaşi seară: data viitoare, o soluție ar fi ca Alice să poarte un costum dintr-o singură piesă.

— Da, da, sigur, spun, şi angoasa revine, bate darabana în piept.

In schimb, Alice nu înțelege deloc care e problema.

. — Mămicuto, uite, zice, bombându-şi torsul, sunt la fel ca băieții, am exact aceleaşi rotocoale mici de sâni.

Are dreptate, dar aş vrea să n-o ştie, aş vrea să urmeze regulile. în orice caz, datorită lui Christian înoată foarte bine, îi face praf pe toți la cursa de crawl, chiar şi pe cei mari dintr-a cincea, îmi explică cu mândrie. Fetele se retrag, aşadar, dar băieții dau în curând năvală: cei ce vor să joace Game Boy, lucru interzis la ei acasă, cei cărora le place fotbalul, cei care sunt îndrăgostiți de Alice – adeseori toți împreună. Când este singură, construieşte fortărețe din cuburi şi azvârle luptătorii de la Playmobil pe ziduri

strigând: „La atac!” Din camera mea, unde lucrez, o aud cum spune poveşti despre vapoare sau soldaţi, joacă toate personajele, pe voci diferite, mai mult sau mai puţin aspre.

— Lansaţi atacul!

— La ordinele dumneavoastră, dom’ colonel, răspunde.

Când se satură de teatru, mă cheamă să ne jucăm cu bilele. N-o las să mă roage de două ori, mă reped, îmi satisfac astfel o tare veche dorinţă frustrată, când mă uitam la băieţi cum se jucau în curtea băieţilor. Colecţia ei este minunată şi dăm de-a dura şi facem să ricoşeze în apartament, printre picioarele mobilelor, ghiulele, pietroaie, biloaie, biluţe.

— Vezi, îmi explică, ăsta e un ochi de pisică, l-am câştigat ieri, lui Paul Beuchet nu prea i-a convenit, mi-a zis că „bilele nu sunt pentru fete”, dar nu pricep de ce, mai ales că mie, tocmai, mi se pare că se potrivesc. Oricum, Paul e un caraghios. Ia uită-te la asta, dragonul. Ce frumoasă e!

Mai sunt şi pepita, bufniţa, dalmaţianul, păianjenul.

Le întoarce ca pe nişte bijuterii în mâinile ei frumoase, după care le împrăştie dintr-o lovitură în toate direcţiile. Seara, îi citesc Harry Potter cu voce tare. Sau îi spun povestea lui Alice, pe care o acceptă datorită prenumelui ei, dar şi pentru că acestei Alice nu-i este teamă de nimic, îl urmează fără nicio ezitare pe Iepurele Alb. De la bibliotecă împrumută volume din Lucky Luke. într-o zi, mama îi aduce de la Rouen benzile desenate cu Becassine, din copilăria mea. Alice le răsfoieşte puţin din politeţe, se apleacă peste un desen şi strigă:

— Buni, mami... Becassine n-are gură!!!

Ne apropiem, mama şi cu mine, aşa este, Becassine n-are gură, nici măcar o linie sub nas. Nu remarcasem.

— De-aia o şi cheamă aşa[48], conchide Alice: e mută.

---

[48] *Becassine înseamnă becaţină, iar în sens figurat: prostuţă, gâsculiţă.*

Şi aruncă albumele sub pat.

Pe cel mai bun prieten al lui Alice îl cheamă Antoine, are un frate mai mare şi două pisici. Vine de multe ori să doarmă la noi în weekend, părinţii lui trec să-l ia duminica seară. Tatăl lui este profesor, mama, Nathalie, este avocată, specialistă în drepturile femeilor. Violul este universul ei cotidian, iar ea povesteşte lucruri îngrozitoare despre crimele conjugale, spune că femeile se întorc mereu la ce le omoară, că nu-şi dau voie să trăiască. Aprob, înclinând din cap (dar mă gândesc că, poate, ce le omoară este singurul lor mod de a trăi).

— Iată de ce suntem atât de bucuroşi, adaugă Nathalie, că Antoine se înţelege bine cu Alice. Când sunt numai între ei, băieţii se comportă deja ca nişte mici bărbaţi, ştii? cu săbii, pistoale şi jocuri video extrem de violente, nebunie curată. La opt ani, au înscris deja puncte la Game Boy ucigând un duşman, la zece ani se uită pe site-uri porno, ce să mai zic, e trist.

Pentru noi e simplu, i-am confiscat consola. Respectul se deprinde din copilărie, sunt convinsă, la fel şi blândeţea între sexe, ascultarea, pacea. Aşa că suntem încântaţi de prietenia lui cu Alice. Ştiai că ne cere mereu să vină la tine?! Îi place teribil de mult! Noi...

Este exact momentul pe care-l alege Alice ca să dea năvală în camera de zi, urmată de Antoine, cu o bandană pe frunte, dezbrăcat până la brâu, tatatatatata, tatatatatatata, strigă amândoi în timp ce ne ciuruiesc cu mitralierele din plastic pe care n-am avut încotro şi le-am cumpărat până la urmă, când m-au însoţit la cumpărături – tot o să fie mai bine decât să-şi petreacă toată ziua pe Game Boy, m-am gândit, cedând rugăminţilor lui Alice, măcar vor face mişcare, îi mint pe părinţii lui Antoine, rămaşi muţi de uimire.

— îmi pare rău, tatăl meu a... bunicul ei... de Crăciun... Trebuie să-l iertăm, adaug, gesticulând cu brațele pentru a obține un armistițiu, tatăl meu şi-a dorit dintotdeauna să aibă un băiat.

Iar acum, gata, îmi spun, dorința lui s-a împlinit. Cât despre tine, nu vei mai avea niciodată alt copil.

Uneori nu mai pot, angoasa este prea puternică, iar atunci o oblig pe Alice să se îmbrace cu rochiile pe care i le oferă mama. Una, mai ales, mi-ar fi plăcut tare mult s-o port când eram mică: galben-pal, cu un volan şi o panglică cu flori la guler, e adorabilă. Alice refuză, strâmbă din nas, după care o îmbracă bombănind.

— îmi faci poză şi pe urmă o scot, spune.

Dintr-odată, face o piruetă cu o mişcare foarte grațioasă a brațelor şi a soldurilor, volanul pluteşte împreună cu pletele ei desfăcute, este un amestec atât de minunat de eleganță şi de forță, încât rămân perplexă.

— Haide, mama, faci poza aia?

Mă grăbesc, clipele sunt numărate.

— Ştii că ai putea să faci dans, scumpa mea, eşti foarte talentată, sare în ochi. Eu am făcut. îmi plăcea enorm. N-ai vrea şi tu?

îşi umflă obrajii fără să răspundă, şi-a dat deja rochia jos.

— Ne jucăm cu bilele, mămicuțo?

— Bine, vin acum.

Vor rămâne, într-un album vechi, poze cu parade ale modei consimțite din iubire, unde defilează inutil rochii la care mă uit uneori.

într-o zi, în RER, aşteptăm liniştite ca trenul să plece din stația Saint-Michel. Pe peron trece un punkist, ținând în lesă un câine cu botniță şi cu ochi răutăcioşi.

— Mama, strigă Alice, ia uite, ce are câinele ăsta?

E roşu tot!

Speram să nu-l vadă, dar, ghinion: pitbullul are o erecție furioasă, sexul lui mic şi violaceu pare să reziste lesei care îl trage fără menajamente. Deznădăjduită, arunc o privire spre bărbatul aşezat în fața noastră, de la care sper să primesc o privire solidară de părinte jenat sau un zâmbet amuzat. Dar privirea pe care o întâlnesc – nu, nu o întâlnesc, pentru că este pironită asupra lui Alice – traduce cea mai rea dorință umană pe care am văzut-o în toată viața mea (sau o singură dată în viață?). Mă părăsesc puterile – este aievea, ori este o amintire împietrită care mă sfărâmă? Pe fața asta brutală şi bătrână, ochii abjecți pironiți pe fata mea supurează viciul acerb, indiferența față de toată umanitatea, injuria față de copilărie. Exprimă cruzime, dominare, lubricitatea bestială a rutului, răutatea pură. Sunt ca la cinema, nu dau cu totul crezare, absorbită de ecranul pe care un chip încarnează răul – dar de unde ia un bărbat o asemenea expresie, din ce parte a ființei lui? Reuşesc să-i prind mâna lui Alice şi s-o trag spre mine.

— Repede, coborâm la următoarea.

Când trece pe lângă bărbat, îl atinge uşor cu genunchiul, iar zâmbetul amabil pe care i-l dăruieşte mă distruge.

Ajunse acasă, nu ştiu cum să-i vorbesc. îi spun că trebuie să fie atentă la toată lumea, mai ales pe stradă... Ea mă întrerupe.

— Să fiu atentă la bunicuți şi bunicuțe?

— Da, sigur. Dar şi la bărbați, la băieți. Să fii atentă, adică să te fereşti de ei. Uneori, vor să le facă rău fetelor.

— Ştiu. Vor să le prindă pe fete.

Nu spune „să ne prindă” – constat cu durere că nu se numără printre fete.

— Exact. Iar tu n-ai niciun motiv să te laşi prinsă. Corpul tău îți aparține, să nu laşi pe nimeni să-l atingă fără motiv. Ai înțeles?

— Da, răspunde Alice, şi repetă, gânditoare: Corpul meu îmi aparţine.

— Trebuie să fii tot timpul vigilentă. Să ştii mereu cine e lângă tine, în spatele tău, să ştii dacă cineva se uită la tine, dacă eşti urmărită. Să fii în alertă, dar fără să laşi să se vadă.

— Ca indienii Sioux, spune, lipindu-se de covor.

Mă apuc pe urmă să-i arăt exerciţiile de apărare pe care ni le predase demult tata, mie şi lui Claude.

— Şi dacă ţi se pare că te urmăreşte un tip dubios, îţi pui cheile între degete, ca un box, cu degetul mare în afară, uite aşa, şi dacă te agresează, îi ţinteşti faţa, ochii, nu eziţi...

Strâmbă din gură, tot chipul i se dislocă.

Duminica următoare lucrez, aşezată la birou, şi o aud pe Alice spunându-i lui Antoine:

— îl apuci pe tip de umeri şi-i dai o lovitură zdravănă de genunchi în cocoşel, paf, şi aşa ai scăpat de el. Corpul tău îţi aparţine. Ai înţeles?

Din când în când, ne ducem la Rouen, la părinţii mei. Alice se bucură de fiecare dată, îi plac bunicii ei, mai ales bunica. Sâmbăta dormim la ea, duminica la el, unde se întâlneşte cu Adam, adică unchiul ei, precizează Elsa amuzată.

— N-ai decât să-i spui unchiuleţ, ca în piesele lui Cehov, îi zic lui Alice, prima oară ca să râdem.

De fapt, în sinea mea urăsc cuvântul „unchi”, îl azvârl fără să ştie nimeni. Păstrez pentru mine cuvân-tul „frate”, la fel şi cuvântul „fiu”.

Nu peste mult timp, Adam merge şi gângureşte. Tata – tatăl lui, tatăl nostru! –, lungit pe covor (îi va fi greu să se ridice), se joacă cu el de-a Circuitul 24, dar pe Adam îl distrează mai ales zgomotul bolizilor cu telecomandă. Alice îşi astupă urechile – constat cu plăcere că nu-i plac maşinile –, în schimb, îl adoră pe cel mic – constat cu bucurie că-i

plac bebeluşii. Ar fi trebuit poate să insist cu păpuşile, când era mai mică, îmi spun. în timpul prânzului, tata aprinde radioul. Lucien Jeunesse a murit, dar, ce să vezi, Jocul de 1 000 de franci există încă. La ştiri izbuc-neşte o controversă între doi invitaţi, în legătură cu violul a cărui victimă a fost o jurnalistă în Piaţa Tahrir din Cairo. Unul dintre ei se indignează că ţările arabe sunt stigmatizate, în condiţiile în care la noi situaţia este departe de a fi excelentă.

— Ştiţi că, în Franţa, o femeie este violată din şase în şase minute? întreabă acesta, ridicând glasul.

— Vai, biata de ea! exclamă tata.

Râdem.

— N-o să se schimbe niciodată, pledează Elsa, privindu-l cu ochi tandri.

Alice are acum doisprezece ani. A început gimnaziul, îşi reîntâlneşte acolo aproape toţi colegii de şcoală, dar configuraţia s-a schimbat. Curtea le aparţine băieţilor, care sunt mult mai numeroşi decât în primară, când dau iama ca să joace fotbal în fiecare pauză, astfel încât Alice nu mai reuşeşte să-şi găsească locul. Ştiu toţi că este bună, dar o lasă pe tuşă, „ne pare rău". Intră uneori în joc cu un minut înainte să se sune, jalnic. Când părinţii lui Antoine se mută, lovitura este cu atât mai grea. Constrânsă şi obligată, se împrieteneşte atunci cu câteva fete care se plimbă cu rolele; după ce ies de la şcoală, bat bulevardul şcolii cu mişcări ample din braţe.

Cu câteva zile înainte de a pleca la Tokyo, unde încă locuieşte tatăl ei, Alice se hotărăşte să-şi facă breton, ca să semene cu Xena, prinţesa războinică, eroina ei de la TV, cea care învinge monştrii, zeii şi moartea. A ezitat între ea şi Sydney Fox, arheologa pe care Nigel, înţeleptul ei asistent, o admiră, îmi explică ea, dar, chiar dacă Sydney se pricepe la arte marţiale, tot Xena e mai tare. Dimineaţa devreme, ia foarfecă de bucătărie şi, fără măcar să se uite în oglindă, îşi

taie părul în toate părțile, din memorie. Pe urmă dă fuga la mine în cameră, puțin îngrijorată de reacția mea, dar de rezultat, deloc.

— E groaznic, spun îngrozită.

Face o mutriță de clovn, imitându-l pe hopa-mitică, dar nu sunt deloc amuzată.

— Nu semeni cu nimic, îi zic.

Pare s-o ia ca pe-un compliment.

— Trebuie tuns scurt, este singura soluție, diagnostichează coaforul.

Alice zâmbeşte cu toți dinții.

— Ce oribil, spun. O tunsoare scurtă, la doisprezece ani şi jumătate! O să semene cu un băiat!

Ochii lui Alice sclipesc.

— Nu neapărat. Sunt specialist în estetica facială, anunță coaforul, voi face ceva drăguț. Priviți, adaugă, îndreptând fotoliul lui Alice spre mine. Totul este o chestiune de echilibru. într-un chip există o parte masculină – aici şi aici, în cazul lui Alice, spune arătând spre bărbia şi nasul ei – şi o parte feminină: ochii, gura. Alegem ce vrem să punem în valoare, atâta tot.

Mă uit la el. în ceea ce-l priveşte, a ales în mod vă-dit partea feminină. Cât despre Alice, îşi roteşte imediat scaunul cu fața la oglindă şi, scoțându-şi bărbia în față, îl imită pe Kirk Douglas cu un oarecare talent.

La primele şuvițe care cad, mă ridic.

— Ies să mă plimb puțin, spun.

Merg nesigură pe stradă. îmi sună telefonul, e mama.

— Mă gândesc tare mult la tine în această zi de aniversare, sună mesajul ei, rostit cu voce tremurândă. Eşti scumpa mea fată. Te sărut, te iubesc!

Rămân nemişcată în mijlocul trotuarului. E azi. Uitasem. Nu mai sunt decât două persoane pe pământ care-şi amintesc când s-a născut Tristan, când a murit Tristan.

Două persoane în toată lumea. Poate trei, dar Christian nu mai are pentru mine asemenea atenții. De altfel, nici mama, de obicei. Dar astăzi, da. Bunătatea ei îmi îndepărtează pentru o clipă durerea. O zi e ca un chip: totul este o chestiune de echilibru. Dar astăzi e şi ziua în care Alice s-a hotărât să se tundă, îmi spun. Şi ea, în alt fel, cunoaşte data.

— Poftiți, îmi spune coaforul întinzându-mi un plic, m-am gândit c-ați vrea să le păstrați.

Prin deschizătură, zăresc şuvițe groase şi deschise la culoare prinse cu o fundă. îngaim un mulțumesc. Ce comoară, băiatul ăsta, îmi spun. Alice radiază. Pe stradă, rămân puțin în urmă, ca să văd. Merge în fața mea, cu ceafa dezgolită, umerii bine marcați, brațele legănându-se. Tunsoarea o face să pară mai mare. Arată ca un tânăr de cincisprezece ani căzut din lună.

Peste câteva zile, într-o sâmbătă pe la prânz, urc ținând corespondența în mână şi intru în apartament. De pe hol, zăresc, din spate, o siluetă aşezată la masa din bucătărie, ciufulită ca şi cum de-abia s-ar fi dat jos din pat, îmbrăcată cu genul acela de maiou simplu, popular pe vremea mea, aplecată peste un castron cu cereale, cu coatele depărtate. Sunt atât de surprinsă, încât las să-mi scape plicurile din mână: „Cine e acolo?", mă întreb, cu inima bătând, ghemuită în semiîntuneric.

— Bună, mamă, spune Alice fără să se întoarcă.

— Bună, scumpo. De-abia acum te-ai trezit, aşa-i?

De la Tokyo, Christian îmi trimite un e-mail plin de reproşuri. Lui Alice tocmai i-a venit ciclul pentru prima oară şi a fost nevoit să se ducă la farmacie pentru ea. „Crezi că ştii să spun «absorbante igienice» în japoneză?", se enervează. „Ai fi putut să anticipezi..." Legat de asta, se vede nevoit să abordeze un subiect important. „Ți-ai abandonat complet rolul de mamă pentru fata ta – fata ta – aşa scrie –

este zero la capitolul feminitate. Nu se îngrijeşte de silueta ei, este prea musculoasă, se îmbracă fix cum îi pică la mână. Şi ce-i cu tunsoarea asta? O faci intenționat sau ce?" Mesajul lui mă înfurie, dar îi dau dreptate: prea am lăsat-o de capul ei, sunt o nulitate ca mamă.

Alice se întoarce cu valiza plină de cadouri: un chimono cu flori, agrafe cu paiete, Prima Mea Trusă de Machiaj într-o lădiță de lac rafinată.

— Uite, mama, pentru tine, îmi zice, aşa cum făcea cu bijuteriile primite de la Kevin.

— Nu, Alice, sunt cadourile de la tatăl tău. Ar trebui să-ți pui chimonoul şi agrafele şi să-i trimiți o poză, s-ar bucura.

Ia pachetele fără tragere de inimă şi se retrage oftând la ea în cameră.

— Viața nu e lapte şi miere, răspunde.

Din ziua aceea n-o mai slăbesc. Am fost prea dezinvoltă, acum, că a ajuns la pubertate, schimbăm tactica, ridicăm ştacheta. Dintr-o fată cu apucături de băieți o să fac o fată adevărată. Ăsta este obiectivul meu.

îi cumpăr dresuri şi ghetuțe cu toc şi-mi dau seama, văzând cum se deplasează ca un pui de girafă, că n-a mers niciodată decât pe plat, nu s-a încălțat niciodată decât cu bascheți. Eu, la treisprezece ani, aveam deja un toc mic la pantofii mei cu barete, chiar dacă preferam să port Clarks. Donez tricourile ei de fotbal scămoşate de-atâta purtat. Mergem împreună la cumpărături, îi iau fuste şi rochii şi mă supăr dacă nu le poartă cel puțin o dată pe săptămână. Face mofturi – „Nu vreau să arăt ca scoasă din cutie", bombăne, dar, spre mirarea mea, se supune. Prind curaj şi-i cumpăr o cremă de față, fundițe de păr, deodorant, o apă de toaletă Anais Anais. îi spun neîncetat că este frumoasă, şi nu mint. Când se duce la o petrecere aniversară, îi sugerez să-şi dea cu puțin rimei, doar un pic, discret, îi arăt cum să privească în sus când îşi dă cu periuța pe gene. Machiați,

ochii ei sunt absolut sublimi, sper că-şi dă seama de asta. Părinții lui Antoine s-au mutat în străinătate, ceea ce-mi convine de minune. La noi acasă vin din nou fete. Desenează inimioare în carnețel şi se proclamă BFF – Best Friend Forever. Le aud cu satisfacție cum vorbesc în derâdere despre băieții din clasa lor, cum îşi bat joc de un nătărău care le oferă cinci euro pentru un pupic. în clasa a IX-a, Alice cere să i se facă găuri în urechi, ceea ce eu însămi n-am cerut niciodată. îşi pune nişte cerceluşi din argint, sobri şi şic. Când împlineşte paisprezece ani, prietenele îi oferă ojă roz, o brățară împletită, elastice de păr, „uau, ce țipă mişto avem aici", exclamă ele. Se uită la Les Demoiselles de Rochefort şi cântă în cor toate melodiile. Respir uşurată şi, ca să dau exemplu, sunt şi eu mai atentă la ținutele mele, nu mai umblu duminica în pijama prin casă. Totul mă face să cred că acțiunea mea de feminitate funcționează, chiar dacă entuziasmul profesoarei de sport, consemnat în carnetul de note al lui Alice (zece pe linie), îmi clatină puțin convingerea: „Capacități excepționale la rugby. Bravo!" Moştenire de la bunic, fără îndoială...

— Pe vremea mea, îi spun lui Alice, fetele nu jucau rugby. Este mult prea violent.

— Mie-mi place la nebunie! răspunde.

Fie, treacă de la mine – atât timp cât n-are coapse cât ale unui mijlocaş la grămadă... Din fericire, primeşte o lovitură în nas, ceea ce-i domoleşte ardoarea. Jubilez.

într-o seară, ne uităm la un film pe care l-am închiriat la nimereală. Dintr-odată se pregăteşte o scenă sexuală. Caut febrilă telecomanda, n-o găsesc, îmi pun mâinile peste ochii lui Alice.

— încetează odată, mamă, spune pe un ton liniştit.

Sunt la curent, să ştii... acum o să-i facă un oral şi gata.

Un oral! Mă ia cu călduri. Şi eu care aveam de gând să-i țin un curs de educație sexuală – aşteptam să împlinească

paisprezece ani! Dar cunoştinţele ei luminate datează deja de mult, din câte înţeleg: tatăl lui Antoine nu se avea deloc bine cu armele de foc, în schimb, nu neglija site-urile porno pe calculatorul familiei. Mă îngrijorez:

— Ai văzut multe din astea?

— Nu, îmi răspunde. Mi s-a părut aşa dezgustător...

— Dar să ştii că nu e la fel în viaţa reală, mă reped să strig, îngrijorată.

După care mă pornesc să-i laud minunile iubirii adevărate, atunci când iubeşti cu adevărat, sexul, în fine, uniunea corpurilor este o fuziune, o armonie unică, un bărbat şi o femeie împreună e ca şi cum... Mă dezlănţui, nu ştiu nici eu de unde-mi vin imaginile romantice pe care le dezbobinez în faţa ei.

— Bine, mamă, e în regulă, îmi răspunde, da' nu te apuca acum să-mi povesteşti viaţa ta, că nu e cazul.

Primesc de la Daniel un mesaj pe Messenger, u reuşit să dea până la urmă de mine pe Facebook. „E foarte drăguţă poza ta de profil", îmi scrie. A înţeles că nu vreau să-l revăd, îmi zice în continuare, dar şi-a amintit de conversaţia noastră din trenul Rouen Paris şi vrea să-mi facă o propunere. Pot să refuz, bineînţeles (nu, nu pot). Iată despre ce este vorba: asociaţia psihologilor cu care lucrează la tribunal organizează o zi internaţională de studiu despre incest şi s-a gândit c-aş putea să vorbesc şi eu despre experienţa mea, ca să prilejuiesc în felul ăsta o altă abordare, mai puţin didactică, mai sensibilă. Îşi dă seama că nu-mi va fi uşor, dar s-ar putea să-mi facă bine să vorbesc. E posibil. ‚Are loc la Nisa, aşa că poţi să-ţi iei şi costumul de baie", adaugă. Să înot până departe în mare mi se pare în acel moment o dorinţă simplă şi uşor de împlinit, iar gândul mă umple de linişte.

Mama este de acord să vină să se ocupe de Alice în lipsa mea, atât timp cât nu-i afectează zilele de corală – a

descoperit că are o voce frumoasă de contralto şi pregăteşte un turneu în toată Franța cu formația ei.

— Ce-o să faci la Nisa? mă întreabă la telefon. E pentru traducerile tale?

— Nu chiar, îi răspund. Mă duc la un colocviu despre incest.

— Despre incest? Ca interpretă?

— Nu, mama. Mă duc ca participantă.

Vidul se umple cu fâsâitul imperceptibil al liniei telefonice.

— Dar ce legătură are asta cu tine? întreabă în cele din urmă.

— Vă mulțumim foarte mult pentru intervenția dumneavoastră, a fost foarte interesant.

Ne-ați mărturisit că mai aveți coşmaruri care colcăie de gândaci, furnici şi păianjeni, intervine un psihanalist la finalul colocviului. Ați remarcat deja că „insectă" este, oarecum, anagrama incestului?

Mda, foarte „oarecum", încă un joc de cuvinte tras de păr, aşa e de fiecare dată cu psihiatrii, îmi spun în timp ce-şi dezvoltă ideea, sigur pe el, nu înțeleg prea bine unde duce aceasta, dar lui i s-a părut interesantă intervenția mea, aşa că ce mai contează, îi zâmbesc. De altfel, Daniel a avut dreptate, mi-a făcut bine să vorbesc. Ar fi trebuit s-o fac mai demult – să consult pe cineva, să „văd pe cineva", cum se zice. La ce mi-ar fi folosit însă? Astăzi, Daniel e cel care a condus dezbaterea, asta m-a ajutat. în schimb, mă văd cu greu deşertându-mi sacul în fata unui necunoscut. Rufele murdare se spală în familie. Daniel e în public, îmi zâmbeşte. Nu-i exclus să facem dragoste până la urmă, îmi spun.

Alice îşi lasă părul să crească. S-a săturat să-şi tot întrețină tunsoarea, nu-i place deloc să se ducă la coafor, în plus, îi displace şi să fie numită „tinere domn" în magazine,

atunci când poartă pantaloni – îmi displace la fel de mult să aud salutul „bună ziua, doamnă, domnule” când o însoțesc. își supraveghează creșterea lentă a părului, este agasată de șuvițele neregulate care îi fac un cap imposibil, își repoziționează agrafele în fața oglinzii.

— Vezi, remarcă mama, ți-am spus eu că-i va trece faza de băieței. Sora ta era la fel, pe vremuri...

Triumful meu este modest și absolut. Sunt atât de liniștită, încât nu mai comentez nimic când face skanderbeg cu băieții, când ia nota zece la aruncarea greutății sau când spune „mă doare-n pix” din trei în trei fraze – sună amuzant în gura unei fete, nu prea rafinat, dar amuzant.

— în același timp, adaugă mama, problemele de-abia acum încep. După pubertate devine complicată relația fetelor cu băieții...

într-adevăr, încep să înțeleg temerile pe care le avea mai demult tata.

— Vrei să te duc la doctorița mea? o întreb. Alice dă din cap că nu, o să se ducă atunci când o să vrea ea, știe ce are de făcut, nu e o gâsculiță.

Are un prieten, totuși; încântată, i-am surprins o dată sărutându-se în fața imobilului. Alice nu răspunde la întrebările mele de mamă curioasă, de-abia catadicsește să mă informeze că băiatul este tunisian și că l-a întâlnit la cursurile de tenis. După câteva săptămâni, îi dă papucii. O întreba întruna cum își petrecea timpul când nu erau împreună, iar asta a exasperat-o. în plus, se oftica atunci când îl bătea măr la tenis.

— Mă doare-n pix de toți tipii ăștia macho, încheie discuția.

Pentru aniversarea ei de cincisprezece ani organizează o mare petrecere acasă, sunt rugată să mă duc la cinematograf, la filmul de la miezul nopții.

— Fără alcool, îi spun.

— Bineînțeles, mă asigură.

împrumută de la mine rochia albă cu roz, îşi ia sandale cu toc. Are picioare de gazelă, sunt mândră de frumusețea ei, când aveam aceeaşi vârstă nu mi-am pus suficient de mult picioarele în valoare, n-am profitat, ar fi trebuit. Când mă întorc acasă, aud cum răsună, dată la maximum, muzica prin ferestrele deschise, sunt sigură că vecinii sunt furioşi. In hol, un băiat cu pieptul gol coboară scările în goană, mai că mă răstoarnă, dar îmi strigă vesel, cu respirația îmbibată de vodcă, „săr'na doamnă". Să tot aibă optspre-zece sau chiar douăzeci de ani, e frumos. Ce întâmplare nostimă, îmi spun, să mai fie o petrecere, în aceeaşi zi, în blocul nostru. Pe urmă înțeleg că vine de la mine şi nu mai cutez să intru, rămân pe palierul etajului de dedesubt, timiditatea mă paralizează, sau ruşinea, nu ştiu, mă simt în acelaşi timp fericită şi nefericită.

— Era Corentin, îmi explică Alice. E chitarist într-o trupă.

Mă demachiez în baie.

— Fata ta a crescut, îmi spune oglinda.

în clasa a XI-a, Alice îşi face lucrarea pregătitoare pentru bacalaureat pe tema femeilor şi a feminismului.

— Ştii, mamă, ce e cel mai cumplit? Faptul că femeilor le e mereu frică, peste tot, în toate epocile.

Evident, le e mai puțin frică la noi decât în India sau mai ştiu eu unde, dar, de fapt, conştient sau nu, ele trăiesc cu frică, cu frica de bărbați.

Las cuțitul lângă micul morman de coji de legume şi mă şterg pe mâini.

— Ai dreptate, scumpa mea. Să nu uităm însă că, în acelaşi timp, şi bărbaților le este frică. Chiar e nevoie să facem mereu comparația asta? Nu cumva...?

— N-are a face. Dominarea vine din partea bărbaților. Că unora le e frică, OK, dar n-o să vărsăm acum lacrimi pentru

ei. Numai că, vezi tu, spre deosebire de ei, femeile trăiesc neîncetat sub amenințare, şi încă foarte de timpuriu în viața lor. Dacă nu e aşa, atunci de ce m-ai învățat să mă apăr când eram mică? îți mai aduci aminte de pif-paf? Mimează lovitura de genunchi.

— Ai făcut-o fiindcă ți-era frică pentru mine. Fiindcă tuturor femeilor le este frică, asta-i tot. E ceva atât de banal, femeile au interiorizat pericolul în asemenea măsură, încât unele dintre ele nici măcar nu sunt conştiente de asta, şi totuşi... o femeie amenințată este un pleonasm.

— Poate. Dar frica de-a nu fi la înălțime, de-a nu face bine, de-a nu reuşi, de-a eşua, asta-i priveşte şi pe bărbați, nu? Voi, fetele din ziua de azi, sunteți aşa de...

Alice se ridică brusc, pune în apă cartofii curățați şi-mi zice, ținând cutitasul într-o mână şi cu vocea tremurând:

— Diferența, mamă, dintre bărbați şi femei e că bărbaților le este frică pentru onoarea lor, iar femeilor pentru viața lor. Ridicolul nu ucide, violența, da.

Mă ridic, ştiu, o iau în brațe, „Strânge-mă tare", îmi spune. Când era mică, o ridicam de jos ca pe-un fulg, densitatea ei lejeră mă umplea de fericire. Ce puternică eram! Acum nu mai pot, nu mai pot nici să-i potrivesc picioarele peste ale mele şi să străbatem împreună, cu paşi mari de robot, întreg apartamentul, îi sună telefonul, iese în grabă din bucătărie, dar mai apuc s-o aud spunând „Alo" cu o voce seducătoare. Aşez masa fredonând. Cred că Alice e prea radicală, prea intransigentă, dar discuția noastră m-a înveselit, discutăm între fete, îmi spun.

— Mamă, m-a întrebat Alice intrând în camera mea, te deranjez?

— Nu, scumpo, niciodată, i-am spus rară să mă întorc, cu ochii nedezlipiți de ecranul calculatorului.

S-a aşezat în spatele meu, m-a atins uşor pe creştetul capului.

— Voiam să te anunț: ies diseară.

A făcut o pauză, am şters pentru a treia oară traducerea frazei la care mă chinuiam de-un sfert de oră.

— E posibil să nu dorm acasă tot weekendul, a adăugat.

M-am întrerupt, mi-am rotit fotoliul, mi-am ridicat privirea spre ea, „Cum aşa?", am întrebat-o. S-a aşezat pe patul meu.

— Te duci la Isa?

Isa e o prietenă din liceu ai cărei părinți au o casă la Etretat, Alice a fost deja de mai multe ori la ei.

— Nu, a răspuns. Nu la Isa. La altcineva. Nu ştii tu la cine.

— Şi mă anunți aşa, în ultimul moment, am spus văzându-i zâmbetul poznaş – ştrengar ar fi mai degrabă cuvântul potrivit, m-am gândit, cea mai bună traducere posibilă: un zâmbet discret şi ştrengar, maliții os, dar şi puțin insolent, cu un fond de rebeliune înăbuşită de o veselie încântătoare.

— Şi cum vrei să te anunț? a întrebat, întinzân-du-se cât e de mare pe patul meu, cu brațele relaxate în jurul capului, în acea postură de abandon pe care o au bebeluşii când dorm şi pe care ea n-a pierdut-o niciodată.

— Tocmai, că nu ştiu. Eşti foarte misterioasă. Aşa că deduc că se întâmplă ceva.

— Poate, între timp, îşi ridicase picioarele spre tavan şi făcea lumânarea.

— Deci?

A zâmbit.

— Stai, lasă-mă să ghicesc, am continuat... eşti îndrăgostită?

A dat din mâini şi din picioare, ca şi cum ar fi fost nişte marionete fericite. în acelaşi timp, mintea mea se conecta în ritm accelerat cu bătăile inimii (asta e, am ajuns şi aici. la anticoncepționale? I-am explicat bine totul? E vaccinată

împotriva hepatitei? Să fi expirat oare prezervativele pe care le-am cumpărat anul trecut? Şi unde mai pui că peste o lună are bacul la franceză...). Se ridicase şi mă privea cu acelaşi zâmbet zeflemitor, fără să-mi răspundă.

— Eşti îndrăgostită şi vrei să rămâi să dormi la el, asta e?

Şi-a întredeschis buzele, o umbră i-a străbătut ochii, ca un zbor de pasăre.

— Bine, hai, povesteşte-mi, i-am spus întinzându-i mâna, pe care a luat-o. Cum îl cheamă?

Mi-a netezit cu degetul vena de la încheietura mâinii, cea care este foarte proeminentă de ceva vreme, a rămas cu capul plecat, după care m-a privit.

— Mamă, a spus.

— Da, sunt aici.

Mi-a zâmbit – şi când zâmbeşte în felul acesta iradiază, nu pot să spun altfel, e un soare.

— De fapt..., s-a oprit, vocea i-a rămas suspendată, parcă reţinută pe buze, apoi m-a lovit uşor pe dosul mâinii şi, luminată toată la chip, mi-a spus: E fată.

Epilog

Nu poţi spune că eşti stupefiată, chiar dacă eşti – şi încă în sensul puternic, cel pe care l-ai învăţat la un curs de latină, pe timpuri: eşti ca paralizată. Ce te siderează este felul în care se întâmplă lucrurile, acest tip de înlănţuire în care simţi care e veriga slabă, poate chiar balamaua lipsă. Dar nu mai foloseşti cuvântul „siderată” de când l-ai văzut consemnat în dosarul medical al lui Tristan, mort prin siderație. Imaginea asta nu te-a părăsit niciodată, materialitatea ei ad lit-teram: stupoarea unui bebeluş a cărui inimă se opreşte, surpriza morţii încă de la începutul

vieții. Există cuvinte care poartă în ele nenorocirea, eşti bine poziționată ca s-o ştii. Mirarea îți taie respirația, timpul este un bolovan pe care-l cari cu tine până sus şi care se rostogoleşte la vale. Cauți să înțelegi, dar nu ştii ce. Ce este de înțeles? Te afli pe pământ străin, într-o tară a cărei limbă nu o vorbeşti. Nu ştii s-o traduci, e prea departe de tine, de ceea ce cunoşti. Nu e exclus să fie orgoliul cel ce te răneşte: ai fost ineficace în lupta cu mersul lucrurilor, viața continuă şi se petrece fără tine, tu n-ai decis niciodată nimic. Pe ecranul calculatorului tău, arabescuri colorate te hipnotizează, eşti năucită. îți revine în minte o amintire din copilărie, cine ştie de ce tocmai acum. In curtea spre care dădea camera pe care o împărțeai cu sora ta se aflau zeci de cuşti de iepuri – la Rouen? Exact, în plin centru al oraşului. îi auzeați, în zorii zilei, chiar înainte de porumbei, cum se agitau în adă-posturile lor prea mici. N-aveai voie să intri ca să le dai de mâncare, curtea era închisă. Stătuseşi ani întregi fără să întrebi la ce serveau iepurii ăia, de bună seamă te temeai să nu ți se spună că la tocăniță. Pe urmă, într-o bună zi, au dispărut toți. Nici urmă de cuşcă, nici urmă de zgomot, nimic. Atunci l-ai întrebat pe tatăl tău, care, bineînțeles, ştia răspunsul. Iepurii aparțineau laboratorului de analize medicale situat la primul etaj al imobilului şi erau folosiți pentru testele de sarcină. Ca să afli dacă o femeie era însărcinată, se injecta urina acesteia în spinarea unui iepure. Dacă era, continua tatăl tău, hormonul sarcinii conținut în urină făcea să se umfle ovarele iepurelui – ale iepuroaicei, de fapt, dar nu prea se foloseşte femininul la iepuri. Şi cum ştiai dacă ovarele iepurelui se îngroşaseră? Omorând iepurii, evident, nătăfleațo. Toate iepuroaicele acelea spintecate pe burtă îți sfărâmaseră brusc inima, imaginea însângerată te urmărise până la sufocare. O întrebaseşi pe mama ta dacă aflase datorită unui iepure că te vei naşte, dar ea nu fusese foarte

atentă la întrebare sau poate n-o înțelesese bine, îți răspunsese distrată „tu eşti iepuraşul meu”, iar tu îți promiseseşi să nu ai niciodată copii. De ce ți-ai amintit tocmai acum? N-ai idee. Faci o diversiune. Pentru că nu te mai poți concentra, îți închizi calculatorul, ai o senzație vagă de greață. Alice îşi strecoară capul prin uşa întredeschisă, gata să plece.

— Mamă?

— Da?

Îşi îndreaptă spatele, mă priveşte fără să clipească, cu agerime, îmi văd reflexia deformată în albastrul irisului ei.

— De ce vina ta? Ce vină, mamă? Când spui că e vina ta, înseamnă că eşti vinovată, că există un delict, o crimă. Care e vina ta aici, mamă?

— Ştii prea bine...

Nu mai cutez s-o privesc, mă bâlbâi, mi-e ruşine, dar când îmi ridic din nou fața spre ea văd că ochii ei m-au iertat deja, văd cum iubirea se înfăptuieşte în direct şi fără condiții: ochii ei mă iartă.

— Mă gândesc la Tristan, de exemplu. N-ar fi tre-buit să-ți vorbesc niciodată despre el. Ai vrut să-l înlocuieşti, nu te-ai simțit iubită suficient de mult, ai...

— Şi deci din cauza asta sunt lesbiană, după tine? Asta e cauza?

Cuvântul „lesbiană” îmi taie respirația, dar şi cele-lalte îmi sunt insuportabile, lesbi, linguristă, homose-xuală chiar, mi-e greu să le aud, să le pronunț, trebuie să recunosc, nu mă pot obişnui nicicum.

— Mamă, aici e vorba de două lucruri, continuă Alice (în schimb, când spune „mamă”, mă cuprinde bucuria, bucuria mereu iradiantă). în primul rând, n-ai cum să ştii. Poate c-aş fi fost hetero dacă Tristan n-ar fi murit, dar poate că nu. N-aş fi poate aici, sau poate că da. Oricum, am discutat deja: nu-ți alegi sexualitatea, nu tu decizi, înțelegi? N-are

niciun sens să spui: e din cauza asta sau din cealaltă, fiindcă, pentru că, ar fi trebuit etc. Lucrurile sunt aşa cum sunt. Punct.

— Da, sigur, draga mea, voiam doar să subliniez că au existat circumstanțe care... în fine, e păcat.

Alice se crispează.

— Păcat? Dar ce se întâmplă, mamă? Care e problema?

— Ei bine, uneori mă frământ, mă întreb... Crezi că n-o să te îndrăgosteşti niciodată de un băiat? Crezi că e imposibil?

Ridică din umeri, conversația începe s-o plictisească.

— Nu ştiu. Poate. Nimic nu este imposibil. Sunt băieți care-mi plac, dar... te îndrăgosteşti de cineva – fată sau băiat –, iubeşti o persoană, nu un lucru, un sex. Aşa că, în teorie, nu exclud, dar... până una-alta sunt cu Sophie, îți reamintesc. Mă simt foarte bine cu ea. Ne iubim.

Ar trebui să mă opresc aici, ar trebui să tac, dar e ca şi cum aveam nevoie să mă curăț de o teroare veche şi profundă, arhaică, înrădăcinată, devoratoare, ca o col-căială de insecte, de mâinile pătate care mişună şi mă înhață, care-şi croiesc drum cu forța.

— în cazul ăsta, mai spun, aproape exclam, nu vei face niciodată dragoste cu un băiat?

Râde cu râsul ei zeflemitor şi prind curaj din râsul ei.

— Nici măcar ca să încerci? Ar fi păcat, totuşi.

Mă priveşte cu blândețe, cu un iz de persiflare, se întinde.

— Dar tu ai făcut deja dragoste cu o fată, mamă?

Măcar ca să încerci?

Dau din cap în semn că nu, ridic ochii spre tavan, ce bazaconie, râd ca să-mi risipesc jena, şi poate şi pe-a ei.

— Păi, vezi? De ce să încerc eu dacă tu n-ai fost niciodată îndemnată s-o faci?

Ce să-i răspund? Mă aplec peste măsuță ca să-mi iau țigările şi scap bricheta. O ridic. O rază de soare pătrunde dintr-odată pe geam, o strălucire. Trece un înger, Tristan se aşază pe un colț al canapelei, prezența lui ne învăluie discret, pe sora lui şi pe mine, înainte de a dispărea cu aceeaşi delicatețe. Alice termină de scris mesajul, după care mă priveşte din nou, gânditoare, visătoare. Chipul ei are o frumusețe translucidă, se citeşte pe el puterea intactă a inocenței, incapacitatea ei funciară de-a face rău, de-a distruge, de-a urî, firea ei jucăuşă.

— Ştii, mamă..., continuă, articulând bine cuvintele – există în vocea ei, e ciudat, un iz de pedagogie –, ştii, să fii fată, e bine şi aşa. Şi chiar... – zâmbeşte ca la o amintire – e minunat să fii fată.

Uneori, ajunge o frază ca să dobori monumente. Donjon de spaimă, creneluri de ruşine, turnul în care erai deopotrivă prizonieră şi temniceră se prăbuşeşte şi, dintr-odată, soarele străluceşte cu putere, s-a zis cu mortierele. Aerul aspru umple plămânii, curăță şi repară şi, chiar dacă lumina e orbitoare, nu eşti oarbă. Ajunge o frază, nici măcar o frază, un cuvânt, un adjectiv lăsat în alb în fraza incompletă, un ceva mic care-i lipsea, care i-a lipsit atât de mult şi pe care ea, Alice, tocmai l-a pus uşor la locul lui, ca şi cum n-ar fi fost nicio scofală, şi deodată lumea se deschide, un sens nou se naşte prin limbă, debarci şi te trezeşti în tara minunilor. Nu-ți mai rămâne atunci decât un lucru de făcut şi l-am făcut: trebuie să iei fraza şi s-o primeşti, s-o salvezi, să repeți parola, s-o dai mai departe şi să n-o uiți niciodată.

— Ai dreptate, scumpa mea, i-am spus, e minunat să fii fată.

Note

p. 160: Fraza „O aruncare de zaruri nicicând nu va aboli hazardul” face trimitere la titlul lui Stephane Mallarme, Un coup de desjamais n ‘aboliră le hasard.

p. 162: Citatul este extras din „Intermitențele inimii”, din romanul în căutarea timpului pierdut de Marcel Proust.

p. 183-186: Aceste pagini, uşor modificate, au apărut deja în Les lucioles, lucrare colectivă publicată în sprijinul tinerilor din asociația LGBT „Le Refuge” (Lulu Books, 2014).